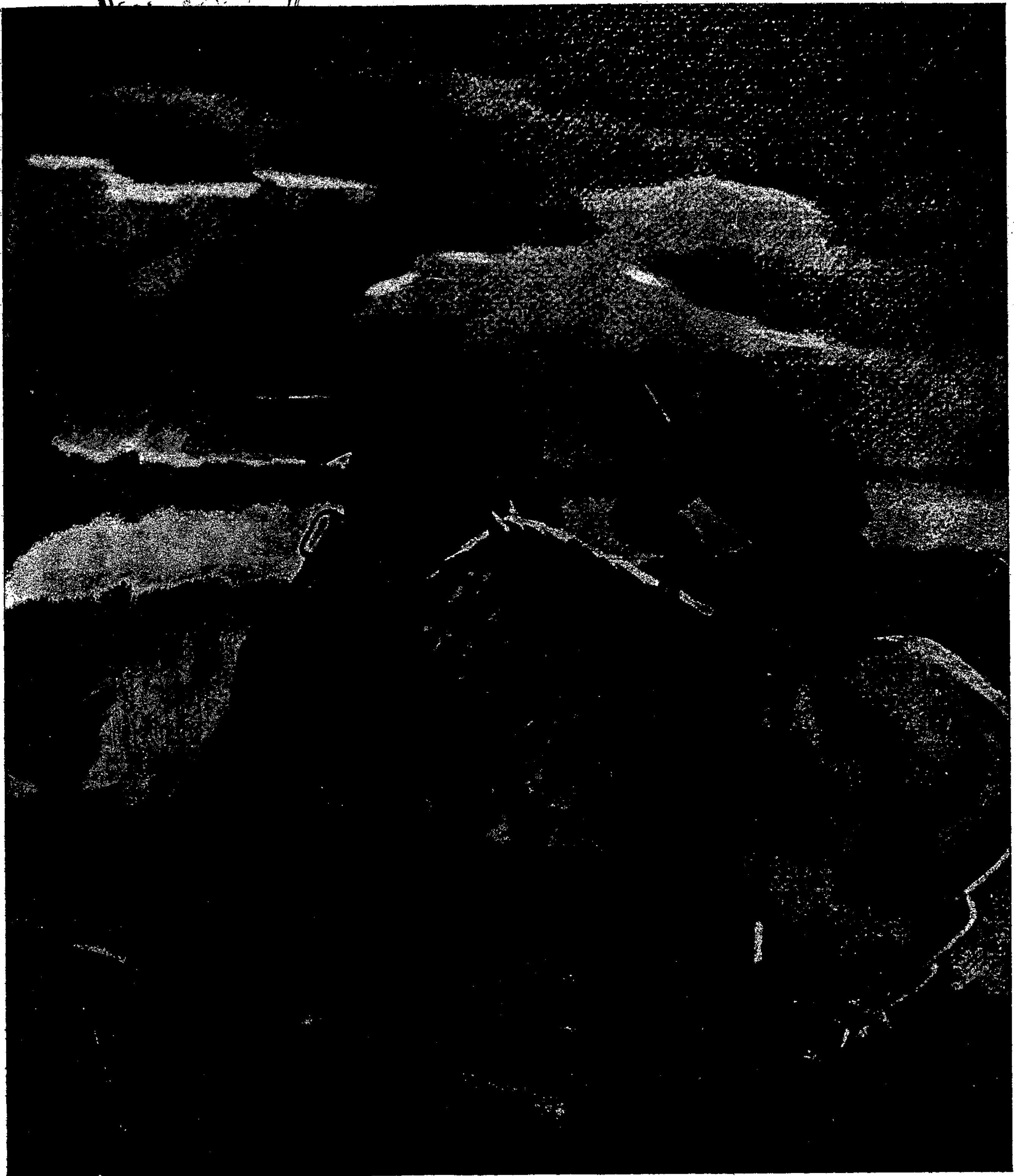

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 38

ŽVALGAI

Politikos apžvalga

KLAIPĖDIEČIAI PROTESTUOJA PRIEŠ NIEKŠIŠKUS NACIU DARBUS KLAIPĖDOJE

Rugsėjo 13 d. Klaipėdos miesto Dariaus ir Girėno šaulių būrio iniciatyva buvo sušauktas protesto susirinkimas prieš Klaipėdos karžygių kapų išniekintojus. Rugsėjo 8 ir 9 d. Klaipėdos miesto kapinėse buvo išniekinti žuvusių dėl Klaipėdos laisvės karžygių kapai. Nuplėštas šaulių ženklas nuo kapo, iškastas kapas ir išminkytos gėlės. Tai padarė sovogistai (uždarytos partijos nariai), kurie rugsėjo 14 d. 5 val. ryto buvo suimti. Abu yra dar jauni vos 19 metų vaikai. Rugsėjo 13 d. 8 val. vak. Klaipėdos šaulių namuose buvo protesto susirinkimas. Žmonių prigužėjo pilna salė. Kalbėtojai išaiškino susirinkusiems kieno tai darbas ir smarkiai protestavo prieš provokatoriškus uždarytųjų partijų darbus. Be to, kalbėtojai nurodė dabartinės „vokiečių kultūros“ žygius. Susirinkimas baigtas himnu ir priimta griežta protesto rezoliucija.

Rezoliucija įteikta gubernatoriui, direktorijos pirmininkui ir vyr. Klaipėdos miesto burmistrui.

Jonas A. Misiūnas

TAUTŲ SAJUNGOS PILNATIES POSĖDIS

Rugsėjo 12 d. šios sesijos pirmininkas, švedų užsienių reikalų ministeris Sandleris, atidarė pilnatie posėdį. Pirmasis posėdis buvo skirtas Austrijos ir Sovietų Rusijos įstojimo į sąjungą reikalams. Apie nesenai nužudytą Austrijos kanclerį Dollfussą kalbėjo Šveicarijos atstovas Motta ir Austrijos naujas kancleris Schuschniggas. Jis pareiškė, kad Austrija yra pasiryžusi, žūt būt, ginti savo teritoriją ir nepriklausomybę. Šis pareiškimas rado gyvą visų dalyvių pritarimą. Tai buvo kartu perspėjimas vokiečiams, kad visa Europa yra pasiryžusi padėti Austrijai ginti jos nepriklausomybę. Po to Airijos atstovas De Valera iškėlė Sovietų Rusijos įstojimo reikalą. Jis pareiškė, kad įstojimas dabar būtinas ir jis balsuos už priėmimą, nors Airija nepritaria sovietų idėjoms. Tai buvo beveik ir visų kitų dalyvių nusistatymas. Tautų Sąjungos Taryba (prieš pilnatie pasisakymą turi pasisakyti Taryba) prieš tai įvykšiamam posėdy pasisakė už Sovietų Rusijos priėmimą į Tautų Sąjungą ir suteikimą jai nuolatinės vietos T. S. Taryboje. Posėdis buvo slaptas, tačiau laikraščiai sužinojo, kad šis nutarimas buvo priimtas visais balsais, dviem susilaikius (Portugalijai ir Argentinai). Vadinas, kad lenkų užsienių reikalų ministeris Beckas balsavo už priėmimą.

LENKAI IR VERSALĖS SUTARTIES REVIZIJA

Per Tautų Sąjungos sesiją Ženevoje lenkų užsienių reikalų ministeris Beckas pareiškė, kad lenkai ketina atsisakyti nuo mažumų teisių garantijų tarptautiniu būdu ir mano šį reikalą sutvarkyti vidaus įstatymais. Šis atsisakymas motyvuojamas tuo, kad kitos valstybės tokių garantijų nesiima. Kadangi mažumų teisės buvo garantuotos Versalės sutartimi, tai šis atsisakymas sukėlė didelę sensaciją. Nurodoma, kad lenkai pradeda atsisakyti nuo Versalės sutarties nuostatų ir tuo duoda pradžią tos sutarties revizijai, nes Lenkijos valstybės gyvavimas ir pripažinimas savo laiku buvo rišamas su mažumų sutarties pasirašymu. Atsisakius lenkams nuo garantijų tautinėms mažumoms, bus tuo suduotas smūgis T. Sąjungai. Prieš tokį lenkų žygį daugelis valstybių yra priešingai nusistatę.

RYTŲ PAKTO REIKALAI

Rytų pakto reikalai vis dar aktualūs. Visa eilė valstybių stengiasi paklą įgyvendinti. Tačiau yra daug kliūčių. Vokiečiai prisidėti atsisako motyvuodami, kad, kol kai kurios valstybės jiems nepripažįsta lygybės, jie negali su tomis valstybėmis bendrauti. Europoje šis vokiečių pareiškimas nesukėlė jokio nusistebėjimo, nes vokiečių politika paskiausiai nerodo jokio gero noro susitarti, bet atvirkščiai jie dar įtempia santykius su visais kaimynais. Lenkai jau irgi atsisakė dalyvauti rytų pakte. Tačiau nuo pakto įgyvendinimo kitos valstybės vis dar neatsisako. Spauda rašo, kad dabar bus susitarimas tarp Prancūzijos ir S. S. S. R., į kurį bus įtraukta visa eilė mažesnių valstybių. Spaudos nuomone, prancūzų ir sovietų susitarimo pakaktų taikai apsaugoti.

SOVIETŲ RUSIJA PRIIMTA Į TAUTŲ SAJUNGĄ

Sovietų Rusijai jau buvo pasiūstas pakvietimas į Tautų Sąjungą. Tačiau dabar pasirodo, kad pakvietimo tekstas buvo perredaguotas, ypač jo dalyje dėl naujų sovietų prievolių. Tačiau visos kliūtys šiuo reikalu pašalintos ir Sovietų Rusija dar šią savaitę įstos į Tautų Sąjungą ir posėdžiaus T. S. Taryboje, kaip jos nuolatinis narys.

PASIRAŠYTA PABALTIJOS SANTARVĖS SUTARTIS

Šiomis dienomis Ženevoje, kur susitiko visų trijų Pabaltijos valstybių užsienių politikos vadovai, buvo pasirašyta Pabaltijos valstybių santarvės sutartis, kuri nesenai buvo parafuota Rygoje. Šios sutarties vyriausioji mintis yra bendras politinis veikimas tarp visų trijų valstybių. Tuo jos sudarys galingą jėgą. Ženevoje šios sutarties pasirašymas buvo įvertintas, kaip pirmasis politikos įvykis. Apie šį įvykį mūsų užsienių reikalų ministeris Lozoraitis pasakė kalbą per Ženevos radio visu trijų Pabaltijos valstybių delegacijų vardu. Tautų Sąjungos sluoksniuose sutarties pasirašymas padarė labai gerą įspūdį ir Pabaltijos valstybių politinis svoris tenai žymiai pakilo.

KO SIEKIA SUOMIJOS POLITIKA?

Itakingiausias suomių laikraštis šiomis dienomis paskelbė straipsnį apie Pabaltijos valstybių santarvę ir suomių nusistatymą šios santarvės atžvilgiu. Laikraštis nurodo, kad šioji santarvė yra suprantama ir visai gerai daro Pabaltijos valstybės, kurios nori bendromis jėgomis ginti savo politinius reikalus. Tačiau Suomijos politika yra kiek skirtinga nuo Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Suomija bendrauja su kita valstybių grupe, būtent, su Skandinavijos valstybėmis (Švedija, Norvegija, Danija ir Islandija). Baigiant laikraštis vis dėlto pažymi, kad tiek Suomijos, tiek jos bendrininkių Skandinavijos valstybių simpatijos yra Pabaltijos valstybių pusėje ir jos pasiryžusios, reikiant, su jomis iš vien dirbti.

LIETUVA DALYVAUJA DABARTINĖS T. S-GOS SESIJOS DARBUOSE

Lietuvos užsienių reikalų ministeris Lozoraitis išrinktas Tautų Sąjungos pilnatie darbo tvarkos komisijos pirmininku. Tuo jis yra ir pilnatie prezidento narys. Be to, ir kiti Lietuvos delegatai dalyvauja įvairiose komisijose ir aktyviai prisideda prie šios sesijos darbo.

NORIMA ATGAIVINTI PRANCŪZŲ-RUSŲ SAJUNGĄ

Paskiausiai prancūzų ir sovietų santykiai vis eina gėryn. Dabar net užsienių spauda rašo apie atgaivinimą sąjungos, kuri buvo prieš karą tarp Prancūzijos ir caro Rusijos. Tai įvyksta dėl lenkų pozicijos rytų pakto atžvilgiu. Mat, lenkai to pakto nenori pasirašyti. Todėl, norint sutvarkyti rytų Europoje politinius reikalus ir jungiasi Sovietai su prancūzais, kurie nori atgaivinti seną karą sąjungą.

LIETUVA TURI DAUG BICIULIŲ

Per savo 60 metų sukaktuvės Lietuvos Respublikos Prezidentas gavo labai daug sveikinimų iš valstybių galvų. Šiuose sveikinimuose kartu išreiškta simpatijų ir Lietuvai.

SVARBŪS LIETUVOS U. R. MINISTERIO PASITARIMAI ŽENEVOJE

Mūsų užsienių reikalų ministeris Lozoraitis Ženevoje tarėsi su anglų užsienių reikalų viceministeriu Edenu, Italijos delegacijos pirmininku Aloiziu ir laukiamas jo pasitarimas su prancūzų užsienių reikalų ministeriu Barthou.

KAIP SOVIETŲ RUSIJA ŽIŪRI Į PABALTIJOS SANTARVĘ

Sovietų Rusijos spauda daug rašo apie Pabaltijos valstybių sudarytą santarvės sutartį. Sovietų žymiausi laikraščiai nurodo, kad Lenkija norėjo įsiskverbti į šį bloką ir paskui jam vadovauti, tačiau Pabaltijos valstybės mokėjo laiku apsispręsti ir sudaryti bloką be Lenkijos. Dabar, kai Pabaltijos valstybės gresia pavojus iš vokiečių pusės, šioji santarvės sutartis gali suvaidinti didelį vaidmenį Pabaltijos valstybių saugumui patikrinti.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius plk. Itn. Kuizinas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. **Telef.:** per Vyr. Štabą 56 nr. **KAINA:** visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Mūsų pareiga reikalauja drausmės ir atsargumo

Mes, rodos, daug ką mokame, daug ką suprantame. Rodos, mokame pažvelgti į istoriją, smerkti jos klaidas, mokame kritikuoti kitų darbus, paieškoti kito asmenų blogumų, klaidų, bet iki šiol, kaip pats gyvenimas kai kuriais atvejais jau yra parodęs, dar neišmokome patys save pažinti, patys savo darbus kritiškai įvertinti, kol dar laikas, kol tie darbai dar neatnešė šiokių ar tokių savo pasėkų. Dar neišmokome iš savo bei kitų istorijos klaidų mokytis ir išvengti jų, o svarbiausia, dar neišmokome gerai suprasti ir įvertinti savo pareigas, pažinti dabartį ir jos būseną.

Pirmaisiais nepriklausomybės metais, kada taip buvome pasiilgę lietuviškosios laisvės ir nepriklausomybės, kada svetimieji jungai taip buvo mums įgrisę, atrodė, lyg daug ko išmokome ir suprātome, plačiai praregėjome. Džiugu buvo matyti, kaip vieningai kūrėme lietuviškąją laisvę ir nepriklausomybę, kaip kiekvienas gerai suprātome savo pareigą. Ir tuo atveju daug ką pasiekėme — išsikovojoje ir atstatėme savo nepriklausomą lietuviškąją valstybę.

Jau pat pirmomis mūsų nepriklausomybės dienomis, dar 1918 m., mūsų priešai matydami, kad mes atgyjame, pradėjo mūsų siekimams ir darbams pinkles spęsti. Pradėjo lįsti ir į mūsų pačių tarpą. Patys savo išgalvotus šmeižtus pradėjo lieti į mūsų tarpą, negana to, ieškojo mūsų pačių tarpe nesąmoningų bei pesimistų ir per juos stengėsi mūsų eiles krikdyti, silpninti mūsų dvasią ir palaužti energiją bei atsparumą. Bet viskas buvo veltui. Galingas pirmųjų valstybės kūrėjų ir jos gynėjų karių savo pareigos supratimas, didi tėvynės meilė ir pasitikėjimas savo vadais, visus priešų planus suardė ir Lietuva atgijo.

Ir toliau priešai nuo Lietuvos akių nenutraukė. Ir šiandien dar tebėra atkreiptos jų akys. Stebi jos stiprėjimą, augimą, dėl viso to sielojasi ir stengiasi kenkti. Bet kaip? Atvirai su savo planais neįsibrausi, nes lietuvis vis dėlto geruoju neatiduos savo sunkiai iškovotos laisvės ir nepriklausomybės. Kelias lieka tik vienas: iš pasalų griauti mūsų vieningumą, pasitikėjimą vyriausybe ir aukščiausiais vadais, silpninti mūsų jėgas ir atsparumą. O visa tai pasiekama šmeižtu ir gandai.

Bet minėtam darbui reikalingi žmonės iš tos pačios tautos eilių, kurią norima skaldyti. O tokių žmonių visur ir visais laikais atsirasdavo. Jų netrūksta ir šiandien, ir mūsų pačių tarpe. Tokių turėjome ir senovėje, dėl kurių buvome netekę ir savo nepriklausomybės.

Tokie asmens dažniausiai būna avantiuristinių palinkimų, kurie dėl savo asmens reikalų, tuščios garbės bei keršto užmiršta savo pareigos bei krašto mei-

lės jausmą, žmoniškumą ir visa kas yra kilnu ir dora. Tokiems jau nebe brangus savasis kraštas, jo laisvė ir nepriklausomybė, bei jo gerovė ir tautiškas klestėjimas. Nebebrangi ir kitų, savo tautiečių, gyvybė. Visa tai aukoja savo asmens reikalams bei savo ambicijai ir kerštui patenkinti. Tokie, priešų remiami, susiranda gerų sau talkininkų arba savanaudžių tarpe, arba, tokių nesusiradus, ir geros valios žmonių tarpe, bet tik mažiau sąmoningesniuose, karštesnio būdo — užsidegėliuose, kurie, mokėdami kitus kritikuoti ir kituose blogumų ieškoti, nesugeba patys save kritiškai įvertinti, giliau, šalčiau ir plačiau pažvelgti į savo užsimojimus, ką jie gali duoti šiandien ir rytoj, kokia šiandien yra krašto politinė būsena, kas šiandien galima ir kas negalima, kas kraštui naudinga ir kas kenksminga, ir t. t.

Ir geros valios žmogus, bet karštesnio būdo, tuo momentu užsidegęs, dažnai padaro tokių nemalonių išsišokimų, kurie kartais būna nebeatitaisomi, dėl kurių gailisi visą gyvenimą, pamatęs savo neapgalvoto darbo pasėkas. O įvairių avantiuristinių palinkimų asmens, dėdamiesi dideliais krašto patriotais, tautos gerbūvio troškėjais, tokių asmenų tarpe daugiausia ir ieško savo planams talkininkų, gražiais žodžiais juos įviliodami, įvairiausiais šmeižtais ir gandai jų sąmonę užmigdydami.

Tai visa turint galvoj ir prisimena liūdni birželio 7 d. įvykiai mūsų gyvenime, kurie yra irgi tokių pat reiškinių padaras.

Slapta ranka, iš svetur remiama ir globojama, nesivaržo priemonėmis ir sukursto lengvabūdiškesnį elementą rizikuoti valstybės ir tautos laisve ir nepriklausomybe. Kokios bus iš to pasėkos, tai paslaptinėjai rankai žinoma. Jai aukščiau visko savo paties tikslai, ambicija ir kerštas. Tos rankos pasekėjai, dar jauni žmonės, nematę ir nepergyvenę tų laisvės kovų, kokias teko pergyventi mūsų atgijimo veteranams, užmiršę savo pareigas, priesaiką ir uždavinius, užmiršę kariškąją drausmę, lengvai pasidavė suvedžiojami, kritiškai neįvertino gandy ir šmeižtų, neįsigilindami, kad visa tai yra tik priemonė slaptoms ir svetimoms užgaidoms siekti.

Jau tą patį birželio 7 d. sąmoningesnieji, pastebėję visą aplinkumą ir įvykių iniciatorių, gerai pažindami jo užsimojimus, suprato tikrą būseną. Ypač visiems krito į akis vienos valstybės didelis susidomėjimas tais įvykiais ir vienos mūsų mažumos, kas tą dieną turėjo progos su ja susitikti, didelis džiugesys, prasidėjus įvykiams, ir nusiminimas, jiems nepasisekus. Visa tai sakyte sako, jau nesigilinant į tolimesnes aplinkybes, ką tie įvykiai, jeigu būtų pasisekę,

būtų davę mūsų kraštui. Kiekvienam aišku, kad būtų davę svetimą nedraugingo kaimyno įtaką ir tautinį merdėjimą ypač ten, kur šiandien reikalingas ypatingas budrumas ir visų jėgų sukaupimas. Tokia būseną būtų iš lengvo privedusi prie nepriklausomybės praradimo.

Paskiausiai, pasidairę po civilinę spaudą, randame kolektyvius ir paskirus birželio 7 d. įvykių dalyvių pareiškimus ir prisipažinimus, kad jie klydę. Apgaili savo žygius ir perspėja kitus ateity nepasiduoti panašioms neapgalvotiems išsišokimams, kurie gali pražudyti krašto nepriklausomybę.

28 dalyvių kolektyvus prisipažinimas ir pareiškimas sako: „Birželio 7 d. įvykių eiga ir po jų paaikšėjusios kai kurios aplinkybės mums, tų įvykių dalyviams, parodė į kokią klaidingą ir Lietuvai žalingą žygį buvome įtraukti... Visiškai nenumatėme tai, kad Lietuvos priešai tik laukia patogesnio momento, kad, prasidėjus krašto viduje neramumams, įvykdytų savo klastingus sumanymus ir okupuotų mūsų kraštą. Voldemaro prašymas išvežti jį į Vokietiją ir jo kurstymas sukelti kruvinas kovas tuoj po įvykio, mums tai patvirtina ir mes jį smerkiame, nes gerai išivaizduojame, kas Lietuvoje būtų įvykę, jeigu būtų prasidėjęs pilietinis karas. Antra vertus visai suprantama, kad vokiečiai, turėdami Voldemarą pas save, visada rastų progos jo vardu įsikišti į mūsų vidaus reikalus, stengdamiesi mus pavergti“.

„Lietuvos Aidas“ Nr. 197, rašydamas apie minimumus birželio 7 d. įvykių dalyvių pareiškimus, papildė juos kai kuriomis smulkmenomis. Voldemaras jau nuo 1930 m. rūpinęsis iš kur gauti lėšų savo planams. Pagaliau nutaręs bandyti jų gauti iš vienos kaimyninės valstybės ir nuo to laiko prasidėjo jo santykiai su užsieniu. Pakartotinai lankėsi vieno svetimšalio bute, kiekvieną kartą ten ilgesnį laiką pasilikdamas.

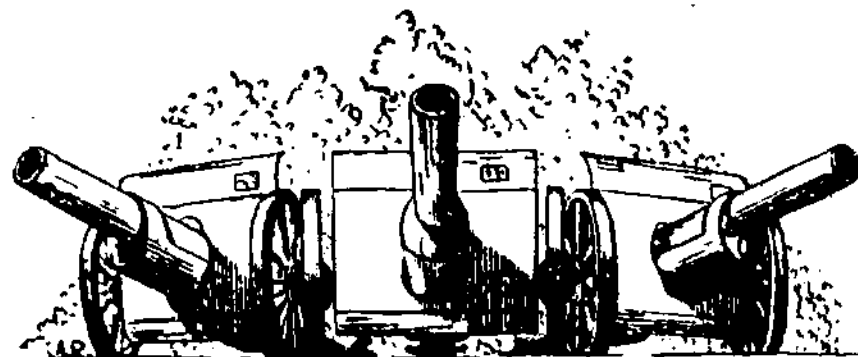
Visa tai turint galvoj, komentarai nebereikalingi. Tik čia prisimena ir mūs netolimoji praeitis, kada ir antras mūsų nedraugingas kaimynas globojo vieną iš mūsų avantiuristų, būtent, dabar pradedamą užmiršti Plečkaitį. Kitas vėl sau surado talkininką. Čia kiekvienam aišku, kad priešai be savo sumetimų, be savo naudos kitų kraštų avantiurų nerems. O kas priešams naudinga, mums yra žalinga. Kur priešų susidomėjimas jaučiamas, čia mes ypač turime būti atsargūs ir budrūs, kad daugiau jau nebepasikartotų panašūs įvykiai.

Laimė, kad birželio 7 d. įvykiai nepasuko ten, kur norėjo juos pasukti tų įvykių autoriai. Šiandien, kada viso to išvengta, yra laiko ir patiems įvykių dalyviams apsigalvoti, suprasti savo klaidas, prisipažinti ir kitus išpėti nuo panašių neapgalvotų žygių, ką jie jau ir padarė spaudoj. Yra laiko savo kaltę išpirkti naudingais Lietuvai darbais, ką jie ir pasižada spaudoj. Bet kas būtų, jeigu įvykiai būtų nuėję mūsų priešų pageidaujama linkme, jeigu būtume praradę ką šiandien turime savo brolių gyvybe ir krauju įgyta ir visos tautos darbu susitaupyta. Prarastą jau būtų labai sunku arba visai nebegalima begrąžinti, atstatyti. Be tautos, be istorijos pasmerkimo, kaip galėtų jaustis patys to viso kaltininkai, nesąmoningai ir neapgalvotai patekę į savo krašto žudytojų rankas. Ar begalėtų ramiai sustoti ties žuvusių dėl Lietuvos nepriklausomybės brolių kapais, ar begalėtų į juos pažvelgti. Ar tie kapai nebylotų ką nors, ar jiems neišmetintų. Sunku šiandien tai pagalvoti.

Turint galvoj visą įvykį ir paskiausiai pačių dalyvių spaudoj pareikštą viešą prisipažinimą ir atgailą, nors ir tenka liūdėti, kad mūs kariškoj šeimoj pasitaiko tokie, kariui neleistini ir smerktini žygiai, bet kartu tenka ir reikšti įsitikinimą, kad kartą gyvenime supratę, kaip tamsios jėgos skverbiasi į karių tarpą ir žaisdamos jų patriotiniais jausmais stengiasi daryti krašto nepriklausomybei žalingus bandymus, būsime atsargesni ir nepasiduosime gundomi. Juk karys, kaip ginkluotosios šeimos narys, pirmučiausia yra tolimas nuo bet kokių asmeniškų bei politinių sumetimų. Karys turi gerai atsiminti, kad politika ne kario darbas. Valstybės politika rūpinasi vyriausybė ir ji yra jos pareiga. Kario pareiga ir uždavinys budėti tėvynės sargboje, ją saugoti nuo priešų ir rengtis, reikiant, ją ginti. Karys turi gerai atminti, kad kariuomenės vieningumo ir stiprumo pagrindas yra drausmė, klusnumas ir pasitikėjimas savo vadais. Nelaimė kraštui, kada viso to trūkstama kariuomenėje. Tuomet kariuomenė tampa jau nebe krašto gynėja, bet jo našta.

Priešai, tai įvertindami, ir stengiasi pirmiausia brautis į karių tarpą ir jų vieningas eiles išardyti. Nes tik kariuomenę suardžius, ją įvėlus į politinį chaosą ir naminius vaidus, bus galima kraštas pavergti arba priversti jį nusileisti priešui pageidaujama linkme. Tai turėdami galvoj kariai ir turi būti itin atsargūs ir pasitikėti bei klausyti tik savo vadų. Šiandien, turėdami savo Vyriausiuoju Vadu, Respublikos Prezidentu A. Smetoną, privalome pasitikėti juo, jo pastatytąja vyriausybę ir kariuomenės vadovybę. Kad jis tautą veda tikruoju keliu, abejoti netenka. Jo iš pat jaunystės dienų gyvenimas ir darbai tai įrodo. Jo išmintinga intervencija sudraudžiami nusikaltėliai bei nusižengėliai — ar jie bus civiliam valdžios aparate ar kariuomenės vadovybėje. Tokių nusižengėlių ir nusikaltėlių pasitaiko ir senose valsybėse, nekalbant apie mūsų jauną, naujai atstatytąją.

Šiandien, kada turime kovoti net dviem frontais: dėl sostinės Vilniaus ir savo pajūrio apsaugos, kada jaučiame galingų priešų ne tik slaptas, bet kai kada ir atvirai pareiškiančias savo užgaidas ir pasikėsinimus mūsų žemės pagrobtį, o tuo pat ir mūsų nepriklausomybę užgniaužti, ypač turime būti budrūs, atsargūs, šalto proto ir drausmingi. Visa tauta, visa kariuomenė turi glaudžiai sutapti su savo Vyriausiu Vadu, su savo vyriausybę ir kariuomenės vadovybę, nes tik čia yra tautos stiprybės ir nepriklausomybės laidas. Karys, sulaužęs drausmę ir kariškąją priesaiką, jau yra nebe tėvynės gynėjas, bet krašto išdavikas. Atsiminkime gerai, kad ir po visų nepasisekimų priešai dar savo rankų nenuleis, dar kėsinsis ir ieškos dar gudresnių ir tinkamesnių priemonių, naujų būdų ardyti mūsų karišką drausmę ir vieningumą, sėti mūsų tarpe nepasitikėjimą vadais. Tad budėdami nepasiduokime įpainiojami į priešo pinkles. Kario pareigos supratimas, drausmė ir klusnumas savo Vyriausiajam Vadui ir kariuomenės vadovybei padės išvengti daugelio kraštui žalingų žygių.

Valstybės Prezidento A. Smetonos padėka

Man yra malonu viešai tarti nuoširdų ačiū Vyriausiajam Komitetui, ruošliam ir tvarkiusiam mano 60 metų amžiaus sukaktuvių minėjimą, visoms organizacijoms ir atskiriems asmenims, tą Komiteto žygį vykdžiusiems, rašytojams ir laikraščiams, šią proga gražiu ir geru žodžiu mane minėjusiems, kompozitoriams, artistams ir iš viso menininkams, mano pagarbai savo kūryba pasireiškusiems, visiems mane sveikintiems, linkėjusiems man geriausios kloties ir dovanų man įteikusiems. Taip pat nuoširdi mano padėka šlokin ar tokiu būdu visur Lietuvoje ir už jos ribų minėjusiems mano sukaktuves.

A. Smetona

Artilerijos uždaviniai įvairiose kautynių formose ir jų fazėse

Karo veiksmuose pėstininkams tenka sunkiausiaji ir pavojingiausiaji našta. Kitos ginklų rūšys, kaip artilerija, kavalerija, inžinerijos dalys, aviacija, veikia vien pėstininkų naudai. Vienas svarbiausiųjų jų talkininkų yra artilerija. Jokios kautynės šiais laikais neįmanomos be artilerijos paramos. Artilerijos paramos teikimas, tariant, jos uždaviniai, priklauso kautynių formų ir jų fazių.

Žygyje artilerija yra bejėgė. Užkinkyti pabūklai reikalingi laiko, kad galėtų pasirengti atmušti staiga pasirodžiusį priešą. Todėl žygyje artilerijos apsauga rūpinasi dalys, kurių naudai ji veikia.

Kai priešininko dalys yra pastebėtos 8 — 10 kilometrų atstu nuo mūsų ir jo artilerija gali trukdyti mūsų žygį, tai mūsų kariuomenė pradeda artėjimą. Artėjant norima be nuostolių arba su mažiausiais nuostoliais priversti kariuomenę prie priešo pagrindinių jėgų. Tam reikalui nustatoma eilė ribų. Ribos vietoje parenkamos taip, kad būtų patogios pozicijos, kaip pėstininkams, taip ir artilerijai, duotų patogias sektyklas bei ugnies pozicijas. Slenkama pirmyn nuo ribos lig ribos. Kiekvienoje riboje išsidėsto artilerija ir josios priedangoje pėstininkai slenka pirmyn. Pasiekę kitą numatytą ribą, pėstininkai susitvarko patys ir palaukia artilerijos, jei ji dar nėra pasirengusi juos remti tolimesniajam slinkimui. Artėjant pėstininkai sutiks smulkias priešininko dalis, kurios stengsis trukdyti jų slinkimą, įveikti jų kautynes mūsų jėgas ir daryti nuostolius. Artilerija savo ugnimi išblaško priešininką, naikina jo ugnies priemones (kulkosvaidžius), kad be nuostolių pėstininkai galėtų slinkti, kol sutiks stambesnes priešo jėgas.

Artėdamos mūsų priekinės dalys susidurs su stambesnėmis priešininko jėgomis, stengsis jas parblokti ir savo jėgomis, kiek galėdamos, prislinkti prie priešo pagrindinių jėgų. Ši fazė vadinasi kontakto sudarymas. Kontakto sudarymo metu artilerija, pėstininkų prašoma ir nurodoma, šaudo priešo gyvąją jėgą, neutralizuoja ar naikina jo ugnies šaltinius, vadovietes, spėjamus rezervus.

Kai mūsų priekinės dalys bus sulaikytos priešo gausingesnių jėgų ir toliau negalės slinkti, nors artilerija joms ir padėtų, tai ateina reikalas pritraukti savo visas jėgas, pritraukti ir pertvarkyti savo artileriją. Čia prasideda puolimas. Prieš puolimą vyksta artilerijos puolimo parengimas. Parengimo metu artilerija telkia savo ugnį į priešo pastebėtas dar kontakto sudarymo metu ugniavietes, jo gyvąją jėgą, apkasus, galimas priešui susitelkti vietas. Tik taip priplakus

priešą, pėstininkai pradeda pulti. Pėstininkams pradėjus pulti, artilerija šaudo taikinius, kurie yra pėstininkams pavojingi ir sulaiko jų puolimą. Tuos taikinius nurodo ir prašo šaudyti patys pėstininkai. Puolimo metu labai svarbus glaudžiausias ryšys tarp pėstininkų ir artilerijos, kad kiekvienu momentu, visai sistemai pajudėjus, artilerija galėtų paremti pėstininkus. Tam reikalui artilerija siunčia su puolančiais pėstininkais savo ryšių rinktinėles, per kurias artilerija sužino pėstininkų pageidavimus. Pėstininkams visai priartėjus prie priešo tiek, kad artilerijos šaudymas yra pavojingas saviesiems, arba kada pėstininkai išiveržia į priešo poziciją, artilerija perkelia ugnį į priešo gilumą, naikindama jo ugniavietes, esančias gilumoje, jo rezervus, turi būti pasirengusi atremti jo kontrataką. Puolimo metu artilerijos dalis kovoja su priešo artilerija.

Maža yra priešą pralaužti, svarbu yra jo jėgas sunaikinti. Prasideda pasisekimo išnaudojimas arba persekiojimas. Artilerija, skubiai kilodamosi pirmyn, padeda persekiojantiems pėstininkams sutrukdyti priešo pastangas susilaikyti. Kartu su pėstininkais artilerija, užėjusi priešui į užpakalį, naikina jį, jo besitraukiančią artileriją, gurguolę, sėja paniką (sumišimą).

Ginantis stengiamasi, žūt būt, išlaikyti savo rankose tam tikrą žemės plotą. Gynimuisi, paprastai, pasirengiama iš anksto. Artilerija išnaudoja pasirengimui laiką, atlikdama topografijos darbus, kad tiksliai apibrėžtų pozicijų ir numatomų taikinių taškus bei kryptis į taikinius. Rengiami ir kiti duomenys. Išdirbamas smulkus artilerijos šaudymo ugnies planas: kas reikės šaudyti priešui pasirodžius prieš pozicijos saugą, saugos pozicijon išiveržus, prieš pagrindinę poziciją, pagrindinę poziciją puolant, pagrindinę poziciją priešui užėmus. Pasirengiama šaudyti taip pat ir nakčiai užtveriamąja bei draudžiamąja ugnimi. Ugnies planas turi būti išdirbtas taip, kad kiekvienu pėstininkų pareikalavimu būtų automatiškai paleista ugnis. Be ugnies plane numatytų šaudyti taikinių, artilerija ginantis šaudo ir tuos taikinius, kurie pasirodo priešo puolimo metu ir kuriuos pėstininkai prašo naikinti. Laiku ir tiksliai paleista artilerijos ugnis iškrikdys priešą ir gali užgniaužti jo puolimą pačioje užuomazgoje.

Kitose kautynių formose, kaip stabdomosios kautynės, išėjimas iš kautynių, artilerija, kaip svarbiausiaji pėstininkų talkininkė, vaidina didelį vaidmenį ir nuo jos veikimo, apamai, priklauso kautynių pasisekimas.

Art. kpt. Jurkšas

204 jauni vadai

(P. L. P. Karo Mokyklos 15 metų sukaktuvių, XVI kadro ir IX atsargos karininkų laidų proga)

Švelnus virpantis trimito garsas paskutinį kartą budino po kelių valandų būsimuosius jaunuosius vadus. O gyvenimo kalendorių tuo laiku buvo parašyta: 1934 metai,

Respublikos Prezidentas A. Smetona, mokyklos viršininko gen. št. plk. Černiaus lydimas, atvyksta į Karo Mokyklos išleistuvių iškilmes

rugsėjo mėn. 15 d. 7 val. ryto. Iš apmirusių lovų vikriai kėlėsi jauni, stamantrūs, užgrūdinti, saulės, vėjo, lietaus ir sniego, nepalaužiamos valios jaunuoliai.

— Jau daugiau nebebūsiu kariūnu!... Ach, tas visus jaudina. Paskutinė naktis, tai magiški žodžiai. Žodžiai, kurie verčia susimąstyti. Štai, paviršutiniškai žiūrint, iš jaunų viskuo aprūpintų, nerūpestingų jaunuolių, tuojau bus rimti moką klausyti ir įsakyti vadai. Vadai, kurie mokys tautos nepalaužiamą jėgą — jaunuosius sūnus, vartoti ginklą ir mokys, kaip reikia mylėti ir klausyti Didžiojo Vado.

Šiandien šie kariūnai atrodo nerūpestingi — kazematuose skamba juokas ir anekdotai, tai šventadieniška nuotaika. Kokia laimė — gauti pirmąjį karininko laipsnį; tą gali gauti tik gyvenimo išrinktieji...

O lauke? Švelniai šnera kirptose akacijose ir žaliuose topoliuose vėjelis. Ant stogų siūbuoja, išdidžiai rangosi trispalvės vėliavos. Saulutė glosto, glamonėja, žaidžia. Širdy ir veiduose — giedru giedru — nuotaika šventadieniška...

Kai laikrodžio trumpoji rodiklė sustojo lygiai ant 9 cifros ir ilgoji ant 8, P. L. P. Karo Mokyklos aikštėj stovėjo suakmenėjusios dvi tiesios, gyvos linijos — tai kariūnai išsirikiavę.

Po kelių minučių aikštėj liko tik gražios šautuvų gubos ir pora

sargybinių; visi išleidžiamieji, būsimieji vadai, suėjo aktų salėn.

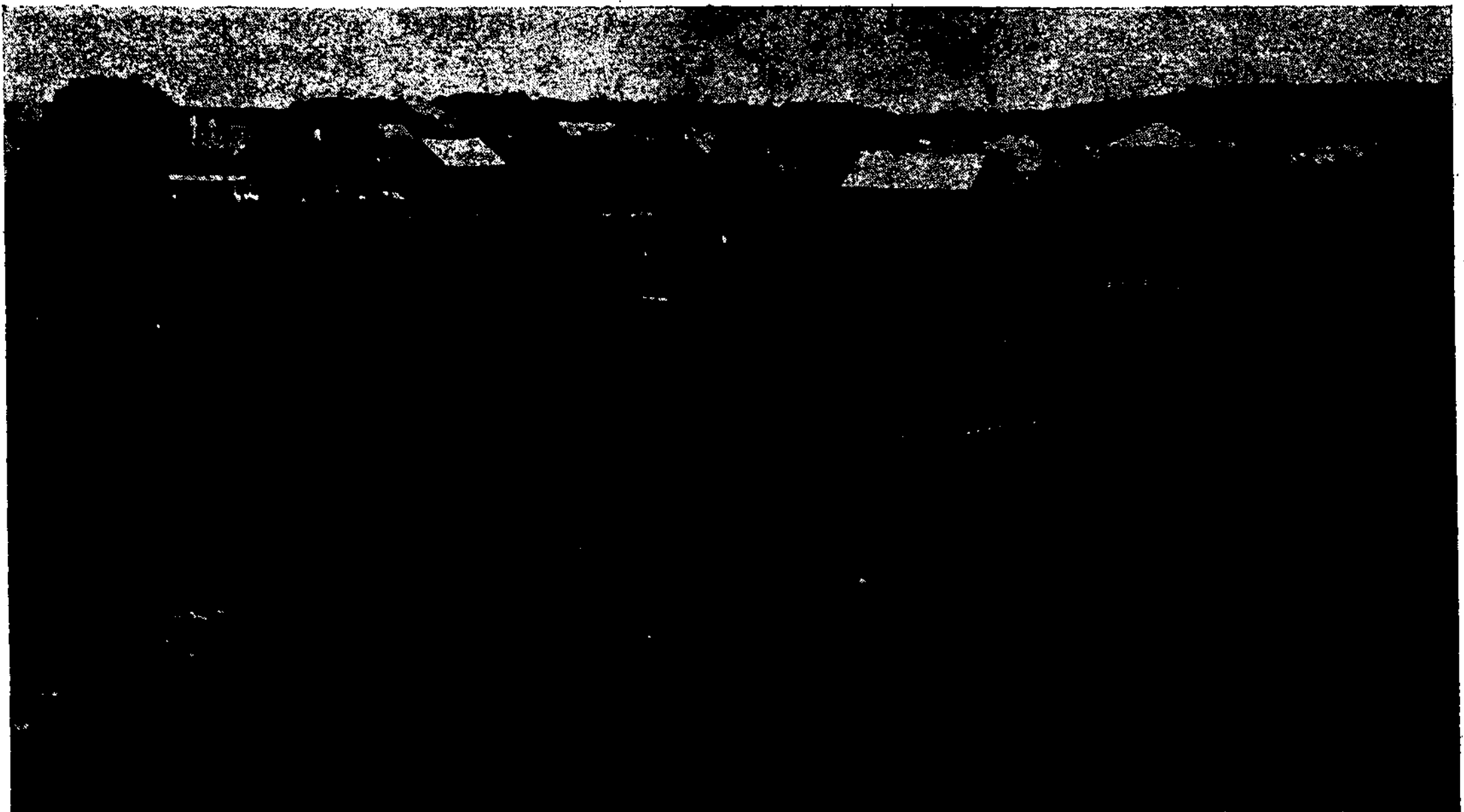
Per Šefo vartus tyliai, vos girdėtis padangų riedėjimas, ritasi automobiliai, išdidžiai lekia juodbėrių traukiami fajetonai — renkasi į didžiąsias iškilmes aukštieji viršininkai ir vadai.

9 val. 57 minutės. Karo Mokyklos aktų salė pilnutėlė, matyti ministrai, aukštoji karo vadovybė, mokyklos karininkai ir dailiai išsirikiavę išleidžiamieji. Laukiama dar atvykstant savo Šefo — Tautos Vado, Vyriausio ginkluotųjų jėgų Viršininko Antano Smetonos.

Lygiai 10 val. pasigirdo Karo Mokyklos inspektoriaus art. plk. Banio komanda — į aktų salę įžengė Didysis Vadas, krašto apsaugos ministerio gen. ltn. Šniukštos, teisingumo ministerio Šilingo ir Karo Mokyklos viršininko gen. št. plk. ltn. Černiaus lydimas. Visų akys lydi aukštąjį svečią.

Prasidėjo Karo Mokyklos kapeliono kun. Abraičio laikomos pamaldos. Tyliai nulenkę galvas meldžiasi išleidžiamieji ir visa vadovybė. Atlaikęs mišias kun. Abraitis pasakė gražų pamokslą.

Po pamaldų išleidžiamieji grįžta prie ginklų. Iš aktų salės išnešama P. L. P. Karo Mokyklos vėliava. Pasigirsta bataliono vado

Karo Mokyklos išleistuvių (IX. 15) iškilmės: Tautos himno metu

A. Šulco foto

gen. št. plk. ltn. Čepausko komanda: „Vėliavai ginklu gerbk!“ Orkestras griežia sutikimą. Kai vėliava atsistojo dešiniau išleidžiamųjų, šnekučiuodami ėjo prie tribūnos svečiai; o po kelių minučių vėl pasigirdo griežta bataliono vado komanda:

— Ginklu gerbk!

Greitai ir mikliai išnėrė iš makštų kardai ir nusviro žemyn. Pakilo prie krūtinių šimtai šautuvų, gerbdami Didįjį Vadą. Tyliai eina lydimas aukštosios karo vadovybės Tautos Vadas. Bataliono vadas tvirtu energingu žingsniu prieina raportuoti. Orkestras kiek tik jėgos leidžia griežia sutikimą. Po raporto Vyriausias ginkluotųjų jėgų Viršininkas — Respublikos Prezidentas pasisveikina su kiekviena kariūnų kuopa.

Po to pasigirsta mokyklos adjutanto ltn. Urbanavičiaus aiškus balsas, jis skaito Respublikos Prezidento aktą, kuriuo pakeliama 56 kariūnai į karininkus ir 4 aviacijos viršilos, kaip išlaikę prie Karo Mokyklos nustatytus egzaminus. Iš šių 60 žmonių 21 baigė pirmos rūšies gabumais ir jiems reikės tarnauti jaunesniojo leitenanto laipsnyje 3 metai, o kitiems 4 metai.

Į atsargos jaunesniojo leitenanto laipsnį pakeliami 144 kariūnai — aspirantai. Iš jų pėstininkų korpo 44 žm., artilerijos — 28 žm., kavalerijos — 38 žm., pionierių — 17 žm., ryšininkų — 13 žm., aviacijos — 1 žm., veterinarijos — 2 žm., sanitarijos — 1.

Perskaičius aktą, tuoj pasveikino jaunesnius leitenantus Tautos Vadas: „Šią gražią iškilmingą dieną yra šventė Karo Mokyklai. Sveikinu jos vadovybę, jos auklėtinius. Sveikinu jaunuosius karininkus, pasiekusius pirmąjį karininko laipsnį. Sveikinu atsargos leitenantus ir linkiu jums visiems atsisikiriant dabar su savo Alma Mater tarnauti su džiaugsmu ir su dideliu pasiryžimu mūsų mylimai Lietuvai, tėvynei!“

Po Prezidento kalbos visi, kaip vienas, sugiedojo, orkestrui pritariant, himną. Į Tautos Vado pasveikinimą atsakė Karo Mokyklos viršininkas gen. št. plk. ltn. Černius. „Ekscelencija Respublikos Prezidente! Šiandien Karo Mokyklos sukakties proga turiu visų naujai pakeltųjų vardu pareikšti nuoširdžiausią padėką už tą garbę, kurią Tamsta teikė suteikti, pakel-

damas juos į pirmąjį karininko laipsnį. Jauniesiems savo bičiuliams linkiu garbingai nešioti visą amžių šį Lietuvos karininko vardą, būti kiekvienu momentu ištikimu sūnumi savo kraštui, savo vadovybei. Karininkas turi būti pavyzdingiausias pilietis. Be to, jis privalo turėti narsumą, griežtumą ir, reikiant, pavartoti ginklą savo tėvynės garbei apginti. Už Jo Ekscelenciją Respublikos Prezidentą, mūsų mokyklos Šefą, kviečiu visus sušukti garsų lietuvišką valio!“ Čia nuskambėjo galingas, kaip audra, Didžiajam Vadaui valio!

Išleidžiamieji j. leitenantai prisiekia

A. Šulco foto

Netrukus pasigirsta: „Pirma kuopa žengte marš!“ ir Karo Mokykla sujuda, orkestras griausmingai groja maršą. Pirmas tvirtu žingsniu praeina Karo Mokyklos viršininkas gen. št. plk. ltn. Černius, adjutanto lydimas. Toliau žengia bataliono vadas ir trijulė su garbingąja Karo Mokyklos vėliava. Nusvyra vėliava žemyn prieš Tautos Vadą — atiduoda jam pagarbą. Toliau žengia paskutinį kartą petys į petį, kariūniškai apsirengę jaunieji leitenantai. Po jų žygiuoja atsargos karininkai. Dar toliau eina kariūnai ir kariūnai — kandidatai.

Pražygiavus kuopoms, Aukštasis Svečias su visais palydovais žengia nuo tribūnos, išpuoštos žaliais vainikais ir trispalvėmis plevėsuojančiomis vėliavomis. Eina apžiūrėti Karo Mokyklos rajono. O jaunieji leitenantai skuba į kazeratus persirengti iš kariūniškų 2

metus nešiotų rūbų, į masinančius tik ką pasiūtus karininko rūbus.

Šypsosi jaunieji segdami naujutėlaičių mundurų sagas. Šypsosi, nes linksma, o kartu ir liūdna aplėisti savo Alma Mater. Čia tiek buvo išgyventa, patirta, liūděta, džiaugtasi, tiek prakaito pralieta, taip susigyventa su kolegomis kariūnais, savo viršininkais, ir dabar teks visa palikti.

Malonu žiūrint į jaunučius, išsiblizginusius, trumpai kirptus karininkus, tiesius kaip nendres, kurių veiduose žydi jaunystė, grožis ir pasiryžimas.

Persirengusius jaunuosius karininkus kuopų vadai veda į aktų salę. Čia jie gražiai išsirikiuoja. Prieš jų akis ant ilgo žalia gelumbės užtiesto stalo guli blizgą kardai. Tuoj atvyksta Tautos Vadas. Adjutantas iš eilės šaukia baigimo tvarka. Jaunieji leitenantai priklaupia ant vieno kelio prieš Tautos Vadą. Gi Tautos Vadas, paėmęs kardą, uždeda priklaupusiam karininkui ant kairiojo peties ir lengvai sako:

— Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk!

Ypatingos rimties pridavė šie Tautos Vado ištarti žodžiai. Po šių reikšmingų Tautos Vado žodžių, jaunas karininkas ėmė kardą ir bučiavo. Įteikus Tautos Vadaui visiems karininkams kardus, kun. Abraitis, pasakęs kelis parengiamuosius žodžius, prisaikdino. Jaunieji karininkai visi entuziastiškai viešai prisiekė. Priesaiką patvirtinti.

XVI kadro karininkų laida

A. Šuleo foto

no pabučiuodami kryžių, evangeliją ir mokyklos vėliavą. Iš čia eina ir nusifotografuojama.

Po to visi renkasi į gimnastikos salę, kur gražiai, kukliai ir skonin-gai pačių kariūnų išpuošta salė darė visiems gerą ispūdį: žali ažuolų lapų vainikai ir simboliški nepriklausomybei bei jos kovoms atminti pačių paišyti paveikslai traukė ir švelniai kuteno akį. Čia pat su jaunaisiais kadro ir atsargos karininkais valgė skanius kariūniškus pietus Tautos Vadas, ministariai, aukštoji kariuomenės vadovybė ir Karo Mokyklos karininkai, buvusieji jaunųjų karininkų viršininkai, vadai — auklėtojai.

Visus linksmino gražia muzika du orkestrai: Karo Mokyklos ir 5 p. pulko. Ypač maloniai liūliavo ausį pačių jaunųjų karininkų dainuojamos dainos, kuriomis jie ne kartą linksmino Kauno gyventojus, o kartais per radio ir visą Lietuvą bei platųjį pasaulį. Visų širdys atdaros — visi nuoširdūs, ar gali būti vaikas nenuoširdus, jeigu mato, kad jo tėvas — Tautos Vadas, yra nuoširdus, atviras ir juo rūpinasi?!

Per pietus Tautos Vadas — Vyriausias ginkluotų jėgų Viršininkas prabilo į išleidžiamuosius karininkus. Jo kalba šiek tiek sutraukus tokia: „Nė viena mūsų mokykla savo išleistuvių iškilnėje neturi tiek daug ir taip didelių svečių, kaip Karo Mokykla: ne-

trūksta aukštosios karo vadovybės nei vyriausybės atstovų. Taip yra dėl to, kad jaunieji karininkai yra mūsų krašto didžioji viltis. Jų kilnų uždavinį šiandien gražiai, vaizdingai apibrėžė per pamokslą ir priesaikos žodyje dvasios vadovas, ne tik apibrėžė, bet ir parodė, kaip jis turi būti vykdomas. Aš jums mintyse spaudžiau rankas prieš priimdamas parą. Jums tada linkėjau geriausios kloties jūsų pareigose. O paskui, įteikęs kardus, pats nuoširdžiai paspaudžiau kiekvienam ranką, tačiau noriu palydėti dar keliomis savo mintimis.

Mokyklos darbas yra gražiausias jaunųjų dienų laikas. To laiko auklėtiniai nepamirš, jį geriausiai minės. Bet mokykla yra tik mokslo pradžia. Išėjus plačian tautos gyveniman, teks visą laiką mokytis, dėl to ir vyresniems tapus nereikia pasenti, reikia palikti jauniems. Ir mokytis vadovaujant taip, kad būtų kuo grožėtis ir gėrėtis. Pavyzdys ne vien kariams, bet ir visuomenei. Tauta davė lėšų ir mokytojų, tai jai reikia atsideisti geru tarnavimu. Vadams neužtenka vien karo mokslo. Jie turi plėsti savo pažinties orizontą ir kitų gyvenimo sričių mokslu. Visų pirma tenka įsigyti daugiau žinių iš Lietuvos istorijos, iš lietuvių kalbos ir literatūros, iš kraštotyros. Šv. Rašte pasakyta: „Būkite paprasti, kaip balandžiai, ir gu-

drūs, kaip žalčiai.“ Šio pasakymo prasmė yra ta, kad reikia mokėti skirti gera nuo blogo. Įteikiant kardus buvo kiekvienam kartojama: be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk. Ne veltui toks priminimas iškilmingoje valandoje. Juk ne vien kitur, bet ir mūsų tėvynėje yra buvę atsitikimų, kad kariai be reikalo, kitų suklaidinti, buvo kalaviją iš makšties išsitraukę. Aišku, kad tai nesuderinama su tautos garbe ir jos gerove. Karys turi būti kietas, nepalenkiamas savo pareigoje.

Jaunųjų dienų atsiminimai gražiausi, ypatingai tie, kurie eina iš mokyklos meto. Mūsų mokslas, mūsų ginklas — Lietuvai tėvynei. Koks gražus šūkis, jūsų vėliavon įrašytas! Su juo einate vadovauti, ir bevadovaudami toliau mokytis. Geriausio pasisekimo jums, jūsų svajonėms, kurias ugdetės motinos mokyklos sienose.“

Toliau kalbėjo krašto apsaugos ministeris gen. ltn. Šniukšta:

„Tautos Vade, ponai ministariai, generolai, karininkai, solenizantai! Džiaugiasi tauta, kad priaugo jaunų vyrų, džiaugiasi karo vadovybė, kad parengė jaunų karininkų, džiaugiasi tėvai, broliai ir seserys, kad susilaukė paramos senatvėje ir varguose. Džiaugiuosi ir aš, — džiaugiuosi taip, kaip gali džiaugtis daržininkas, priauginęs savo darže gražiausių gėlių.

Jūs dabar pačiam gražume, pačiame skaistume. Uniforminiai rūbai jus puošte puošia. Jie rodyte rodo jūsų pasirinkimą būti karininkais — vyrais, pasiryžusiais apginti nuo priešų tėvynę, garbingai dėl jos žūti.

Dar vakar tebebuvote mokyklos suole, o šiandien jau esate viršininkai. Dabar rengsite kariuomenei klusnius ir drausmingus karius. Kad tas darbas duotų gerų vaisių, turėsite jį su meile ir pasiaukojimu dirbti ir, be to, nuolat gilinti įgytas mokykloje žinias.

Taurusis karo jaunime! Eik Tautos Vado rodomu keliu. Gėrėsis jumis tauta, gerbs karo vadovybę, mylės jus tėvai, broliai, seserys ir laimins jus Aukščiausias. Tikiu neapvilsit tėvynės Lietuvos.

Tautos Vadui ilgiausių metų. Entuziastiškai ir nuoširdžiai visi karininkai galingai sugiedojo Tautos Vadui ilgiausių metų.

Mokyklos viršininkas gen. št. plk. Černius prabilo taip:

„Ekscelencija Respublikos Prezidente, Ekscelencijos ministrai, generolai, gerbiamieji svečiai, karininkai!

Man ypač malonūs buvo tie žodžiai, kurie čia buvo pareikšti Karo Mokyklos šventės ir išleistuvių proga. Jausdamas giliausią dėkingumą už taip nuoširdžius linkėjimus,

aš iš savo pusės noriu pareikšti, kad Karo Mokykla dės visas pastangas, kad iš jos išeitų tikri karininkai, tikra šio žodžio prasme. Karo Mokykla yra ne tik karinio lavinimo, bet ir karinio auklėjimo mokykla. Išėjęs iš jos turi būti doru piliečiu. Jis turi su malonumu ir pasigėrėjimu atlikti savo pareigas ir persiimti duotos priesaikos žodžiais iki sielos gelmių. Pagrindinės karininko dorybės yra universalios ir gerbiamos per visus amžius visų kraštų kariuomenių. Jos yra: būti visada pasirengusiam ginti savo kraštą nuo jo išorinių priešų ir taip pat būti visada pasirengusiam ginti esamą tvarką. Karininkas turi saugoti tvarką ir teisėtumą. Kartais gali atsitikti, kad jam kai kas nepatinka. Jis to neturi slėpti, bet pranešti savo viršininkui. Jis neturi būti užsidaręs ir pesimistas, bet visuomet atviras su savo viršininku, kuris jau pats padarys ką reikia ar praneš aukščiau. Jis neturi pasiduoti įvairiems agitatoriams, bet būti kietas kaip plienas. Į tą jaunieji karininkai turi įsigilinti. Jų pareiga yra kilni ir garbinga. Dieve padėk jums, jaunieji bičiuliai, tą garbingą pareigą nešioti!

Mylimas Tautos Vade! Karo Mokykla šiandien išleidžia XVI kadro ir IX atsargos karininkų

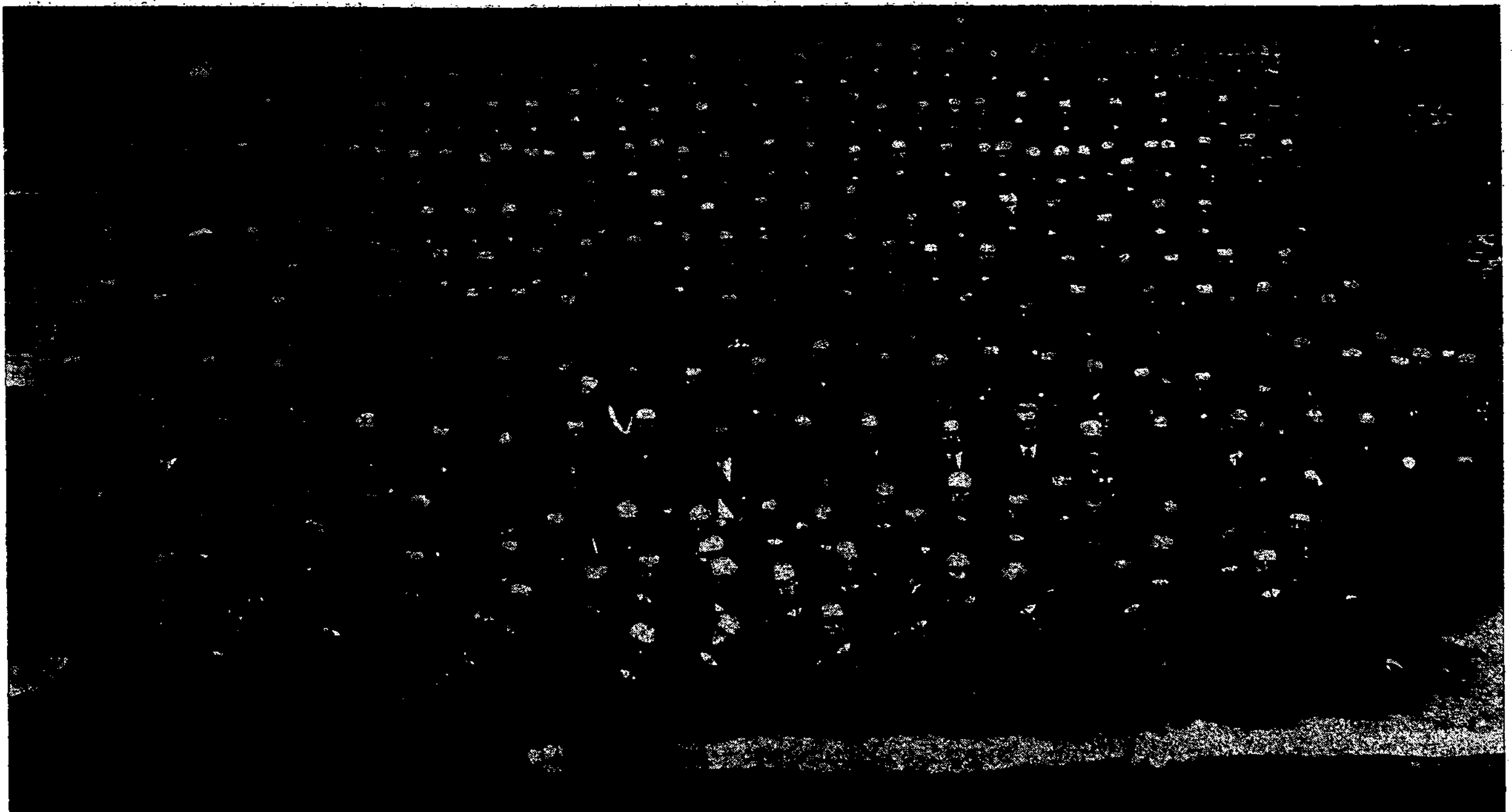
laidas. Visi jie yra jauni, kupini energijos ir pasiaukojimo. Jie yra pasiryžę vykdyti Tautos valią ir įsakymus ir įsidėję tą sau širdin su entuziazmu atliks savo pareigas. Tie, kurie išeina į visuomenę — atsargos karininkai, žino, kad, reikiant, bus pašaukti ginti mūsų kraštą. Jie yra nenutraukiamas ryšys su mūsų visuomene.

Šia proga noriu dar padėkoti gerbiams svečiams, atsilankiusiems į šias iškilmes, karo vadovybei už visokeriopą paramą, kuri buvo parodyta Karo Mokyklai, ir lektoriams, auklėjusiems naujus karininkus. Gaila, kad buvęs šios įstaigos viršininkas gen. Jackus yra susirgęs ir negali pasidalinti mūsų šios dienos džiaugsmais. Jam mes siunčiame geriausius linkėjimus — greičiau pasveikti.

Kviečiu visus už mūsų mokyklos Šefo Vyriausio ginkluotų jėgų Viršininko ir mūsų tautiškos vyriausybės sveikatą sušukti garsų lietuvišką valio!

Griausmingas trigubas valio nuskambėjo per visą mokyklos rajoną. Toliau atsisveikinimo ir padėkos žodį pasakė j. ltn. Balčiūnas, baigęs I-ju XVI kadro karininkų laidą:

„XVI karininkų laidos vardu turiu garbės padėkoti jums už sveikinimus ir linkėjimus mums taip

IX atsargos karininkų laida

svarbią ir garbingą dieną. Ta proga noriu tarti dar keletą žodžių, kurie ypač šiuo momentu veržiasi kiekvienam iš mūsų, jaunųjų karininkų. Prieš dvejetą metų atėjome į šios mokyklos patalpas su noru ir pasiryžimu tapti tėvynės gynėjais, be didesnio supratimo apie karišką gyvenimą, tradicijas ir garbingą karininko darbą. Čia begyvendami ir besimokydami, mes lyg įaugome į kariuomenės organizmą. Stiprindami savo valią, lavindami karišką protą ir ryždamiesi tolimesniems darbams, mes diena iš dienos pamažu, lyg nejučiomis, jau ir įpratome būti tos garbingos organizacijos nariais, kurios tikslas yra saugoti taip sunkiai atgautą nepriklausomybę. Dabar jau netrukus išsiskirstysime į visus Lietuvos kraštus, ir galime drąsiai pasakyti, kad per šiuos 2 metus, Karo Mokykloje išgyventus, išgijome daug praktikos, teorijos ir turinio ateinančiam gyvenimui ir darbui, kuriuos mums davė mūsų vadovybė priešakyje su mūsų garbingu Šefu. XVI karininkų laidos vardu reiškiu gilų dėkingumą mūsų mylimam Šefui ir mokyklos vadovybei. Pasižadu visų vardu, kad mes ir toliau tęsime mūsų pradėtą darbą, gilinsime mūsų kariškas žinias ir pasistengsime iš pagrindų išsiaiškinti mums duotą gilų turinį ir būti naudingais ne tik mūsų kraštui, bet ir visam pasauliui. Padėkos vardan kviečiu sušukti galingą valio mūsų Šefui ir mokyklos vadovybei.“

Ir vėl galingas valio nuaidi toli už salės sienų.

Paskutinis kalbėjo ats. j. ltn. Baliūnas:

„Garbingas mokyklos Šefe, gerbiamieji svečiai, gerbiamoji vadovybe ir karininkai!

IX atsargos karininkų laidos vardu man tenka garbė padėkoti visiems, kurie sveikino, ir už linkėjimus. Prieš metus mes iš visos Lietuvos susirinkome čia atlikti garbingą savo pareigą ir išmokyti tėvynę ginti. Tai yra sunkios pareigos, kurios reikalauja ne tik fizinio, bet ir moralinio jėgų įtempimo. Bet gilus įsitikinimas, kad kraujo auka atpirktą laisvę turėsime amžinai išlaikyti, lengvina mums tą pareigą. Šiandien jau baigę mokslą ir gerbiamojo Šefo pakelti į atsargos karininko laipsnį matome, kad ne veltui dirbome.

Daug čia išmokome naujo, praktiško, ne tik kariškam, bet ir šiaip gyvenimui. Išmokome ne tik ginklą vartoti, bet ir vadovauti. Kas svarbiausia, tai, kad šiose sienose mus įsamonino, kad visos mūsų valstybės ir kariuomenės galia remiasi jos Vyriausiu Vadu. Tik Tautos Vado, mūsų garbingo mokyklos Šefo, kilnūs pavyzdys stiprina mūsų pasitikėjimą saviimi ir išugdė mūsų krūtinėse tvirtą pasiryžimą atremti kiekvieną priešą, ar jis iš pietų, ar vakarų.

Dabar, atsisveikindami su mokykla ir eidami į platų gyvenimą, mes išsinešame savo širdyje vieną didžiulį troškimą: kad kuo greičiau ateitų toji valanda, kada mūsų Tautos Vado pavojaus trimitas pašauktų vėl mus į garbingos kariuomenės eiles ir vestų ten — į mūsų amžinąją sostinę Vilnių. Baigdamas padėkos vardan kviečiu savo kolegas karininkus pakelti taure už garbingą mūsų Šefą, aukštuosius svečius ir mokyklos vadovybę ir sušukti galingą valio!“

Po šių žodžių vėl galingas valio nuskambėjo.

Netrukus pietūs baigėsi, Tautos Vadas su visais aukštais svečiais salę paliko. Jį palydėjo karininkai ir jų ilgai nenustojęs skambėti valio.

Reikia pabrėžti, kad šiose išleistuvėse ypatingai buvo jaučiamas nuoširdumas Tautos Vado, visų svečių ir jaunųjų karininkų. Tautos nelaimės ir džiaugsmas artina visus tikrus lietuvius.

Karo Mokyklą baigia ir jon stoja tik myli tėvynę, ir pasirengę už ją kiekvienu momentu guldyti galvas. Mes tuo galim tik didžiuotis: „Garbinga ir malonu mirti dėl tėvynės“. Mirti dėl tėvynės yra garbingiausia tikram tėvynės sūnui. Per 15 metų baigusią Lietuvos Karo Mokyklą žuvo už Lietuvos laisvę ir jos garbę 22 karininkai. Gi apdovanoti Vyčio Kryžiaus ordinais 70 karininkų. Taigi nemažas žiupsnelis apdovanotų, bet nemažas žiupsnelis ir paguldžiusių savo jaunas galvas dėl tėvynės laisvės.

15 metų kaip Karo Mokykla įkurta. Laikas trumpas, bet jis mums reikšmingas: išleista XVI kadro karininkų laidų ir IX laidos atsargos karininkų. Skaičiais tai bus tūkstantis su viršum kadro ka-

rininkų ir apie pusantro tūkstančio atsargos karininkų.

Iš išleistųjų kadro karininkų daug dabar yra atsargoj ir užima aukštas vietas įvairiose ministerijose, nebeapseina be jų ir Valstybės teatras. Taip pat yra net kunigų, kurie yra baigę prieš kunigavimą Lietuvos Karo Mokyklą.

Karo Mokyklą baigusią yra visuose Lietuvos kampuose. Jie ir padeda auklėti visuomenę kariškoj dvasioj, t. y. moko ją atsparumo ir nepalaužiamumo. Jie vykdo tai, ko buvo mokytis per metus ar duėjus. Jie ugdo tai, ką ir didžiosios — susipratusios tautos sako: Tautoj gali būti tik vienas vadas. Jis nori tik to, ko Tauta nori. Todėl jo norai, jo valia turi būti šventai vykdoma. Kas nenori vykdyti jo valios, tas nemyli tėvynės. Tėvynės meilė reikalauja tik darbo ir klusnumo Vadui.

Išėjo į gyvenimą 204 jauni vada. Vada, kurie moka ne tik įsakyti, bet ir patys klausyti ir vykdyti Didžiojo Vado valią. Jie bus tvirta grandis, jungiančia kariuomenę su visuomene. Jie skleis tautoj drausmės, susiklausymo, solidarumo ir pasiaukojimo idėjas.

Mes, kariai, turim džiaugtis kartu su Karo Mokykla ir visa tauta, kad susilaukėm naujų mokytojų, naujų vadų, naujų auklėtojų. Mes sutvirtėjom, pasidarėm stipresni ir atsparesni. Mūsų vadų skaičius žymiai pašoko.

Kareivi, džiaukis kartu su Didžiuoju Vadu — Vyriausiu ginkluotųjų jėgų Viršininku, kad nuo rugsėjo 15 d. ateis tave mokytis jaunas, darbštus, giliai mylįs savo tėvynę ir pasiryžęs už ją aukoti savo gyvybę vadas. Gerbk jį ir mylėk, kartu mokykis iš jo mylėti tėvynę ir jos vairuotoją Tautos Vadą.

Jauniems vadams, išėjusiems į naują gyvenimą, mokytis jaunos vyrus vartoti ginklą ir mylėti tėvynę, — palinkėkim kartu su Tautos Vadu: sėkmingai ir su džiaugsmu tarnauti mūsų mylimai tėvynei Lietuvai!

Ltn. Krasnickas

Aktualus liktinių puskarininkių cenzo reikalas

Nebe tie laikai, kad liktiniui nesvarbu cenzas. Ir labai suprantama: kasmet šaukiamų naujokų tarpe atsiranda vienas kitas kiek daugiau išsilavinęs vyras. Ir kaip jausis puskarininkis, jei toks naujokas galvos: „Matai, jis mano viršininkas, jis mane statutų moko, o pats pasirašyti vos gali ir, apleidęs, apie ką nors daugiau nieko nesupranta“.

Tai viena. Antra, ir pats gyvenimas to reikalauja. Ypač kariuomenėje, kur reikalinga ne vien iškalnus statutus žinoti; čia reikia, gal net daugiau kaip kur kitur, suprasti apie viską.

Taigi, liktinių puskarininkių mokslinimasis, pastangos įsigyti kuo daugiausia mokslo žinių, yra sveikintinas ir net būtinas dalykas. Visose dalyse tuo rūpinamasi ir duodama jiems progų kuo daugiau tas žinias gilinti.

Pavyzdžiui, kad ir ulonų pulko liktiniai puskarininkiai. Nuo 1931 m. prie Alytaus valdžios gimnazijos jiems rengiami vakariniai kursai. Ir, palyginti per tokį trumpą laikotarpį, daugelis liktinių turi įsigiję 4, kiti net 6 klasių cenzą. Tai malonus reiškinys. Aišku, liktiniai čia idėjo daug triūso ir pastangų.

Bet tai nelengvai pasiekama. Yra puskarininkių, kurie atliekami nuo tarnybos pareigų valandų mažą beturi ir jokių būdų lankyti kursus, išeiti vienos ar kitos klasės mokslo programą negali.

Gi mokytis jie nori. Jie žino, kad ilgai, nors seniai tarnaudami įgijo daug praktikos ir patyrimo, bet turės užleisti vietą tiems, kurie vienoki ar kitoki mokslo cenzą turės. Taigi, tokių puskarininkių šiuo reikalu susirūpinimas yra labai svarbus ir aktualus dalykas.

Bet kokių būdų galima jiems padėti?

Anksčiau Kaune veikė tam tikra komisija padėti karininkams palengvintomis sąlygomis įsigyti brandos atestatą. Argi nevertėtų suteikti tokias pat lengvatas ir puskarininkiui? Juk puskarininkiai gerai žino, kad jokios pensijos jie neištarnaus; gaunamos vienkartinės pašalpos nepakaks visam gyvenimui apsirūpinti; gi ateis laikas, kada kariuomenės tarnybai jis bus nebetinkamas.

Ir kas tada daryti? Gerai, jei kuris turi ūkį ar kitą pragyvenimo šaltinį. Tokiam visa tai nesudaro didelio sunkumo. Bet yra tokių, kurie, išėję iš karo tarnybos, visą savo turtą bus apsivilkę ant savęs ir, plius — jokio cenzo. Tokių gyvenimas bus nepavydėtinas.

Kas kita, jei jis turės 6 ar 8 klasių cenzą. Jei ne vienoj, tai kitoj įstaigoj jis suras sau darbo ir, be didelio vargo, aprūpins save ir šeimą.

Tad, dirbkime visi savo darbą, atsiduokime pareigoms, o vyriausybė atjaus, supras ir padės mums.

Vyr. pusk. B. Činskas

Karių kojos

(polka)

Mes žygiuoti turim kojas,

Jos nelygiai kabaldojas:

Vienos tvirtos, kaip šulai,

Kitos linksta atbulai.

Kol dar jaunas, jos tarnauja,

Kaip pasens — atostogauja.

Kojos mus visus beveik

Neš kur reik ir kur nereik.

Kojos pėstininkui duotos

Yra stiprios, pasaguotos:

Kai žygiuoja toks šaulys,

Dreba žemės kamuolys.

Džiūsta balos, kai jos žengia,

Smėlis lekia į padangę,

Tik keistoka jų mada:

Staiga dingsta kai kada.

Kai nevalgęs, jos pranyksta,

Kai pavalgo — vėl išdygsta,

Kitaip sakant — tam kary —

Kojos skilvio vidury.

Dėl to lydimi pabūklai

Daro čia tikrus stebuklus,

Bet ne tie, ką tu manai:

Tai — virtuvių kaminai.

Raito kojos — kaip elipso,

Tarpe jų kumelė stypso:

Kumelaitė po balnu,

Jo — pentinai ant kulnų.

Šlaunys ryškiai nudažytos,

Baltais kantais išraižytos;

Su miline — nedarnu,

Jos nemyli tų skvernų.

Kojos primenančios iksą

Puikiai šoka, daro kniksą...

Tai raštinės įgula

Atžygiuoja atbula.

Kojos ryšininkui skirtos

Yra sustumiamos, tvirtos:

Nori — ilgas padarai,

Ar į aulą suvarai.

Artilerijoj kojukė

Ne visai jau taip mažiukė:

Kam ant pirštų ji užmins,

Tai tas ilgai atsimins...

Esam vyrai tvirtų kojų,

Ramiai žiūrim į rytojų:

Jos tarnaus gerai mūšij.

Kiekvienoj ginklų rūšij.

J. Tyla

Žirgas „Perkūnas“, karininkų padovanotas Respublikos Prezidentui A. Smetonai Jo sukaktuvių proga

VI raitininkų rungtynės Valstybės Prezidento A. Smetonos garbei

Kiekvienais metais mūsų raitininkų rungtynės vis plačiau ir plačiau jojimo sportą pagriebia. Tą patį reikia pasakyti ir apie šiuos metus tuo labiau, kad šios VI rungtynės buvo skirtos Valstybės Prezidento A. Smetonos 60 m. amžiaus sukakties garbei. Reikia sakyti, kad mūsų raitininkai tinkamai pagerbė savo Vyriausią Raitelį ir pasižymėjo kitais laimėjimais.

Rungtynės šiais metais truko tris dienas. Gal jų šiais metais jau būtų maža buvę, bet ypatingoms rungtynėms daugiau laiko nebuvo skirta. Pirmoji rungtynių diena, rugsėjo 6, prasidėjo tradiciniu medžioklės jojimu, kuris vyko Girstupės aikštėje, o ne Kleboniškių, kaip pernai. Girstupio rajonas tyčia buvo pakeistas, nes tam tikrais sumetimais norima buvo parodyti, kaip pačios medžioklės rungtynės vyksta. Čia daugiau buvo vaizdumo, nors medžioklės rungtynių esmė paliko ta pati. Ir čia buvo gana daug naturalaus klando, kai raitininkas jautėsi visiškose lauko aplinkybėse. O tą pačią dieną dar lietaus buvo, tai dar labiau padidino lauko aplinkybės. Bet mūsų raitininkams ir visiems kitiems jojikams viskas sekėsi kuo puikiau.

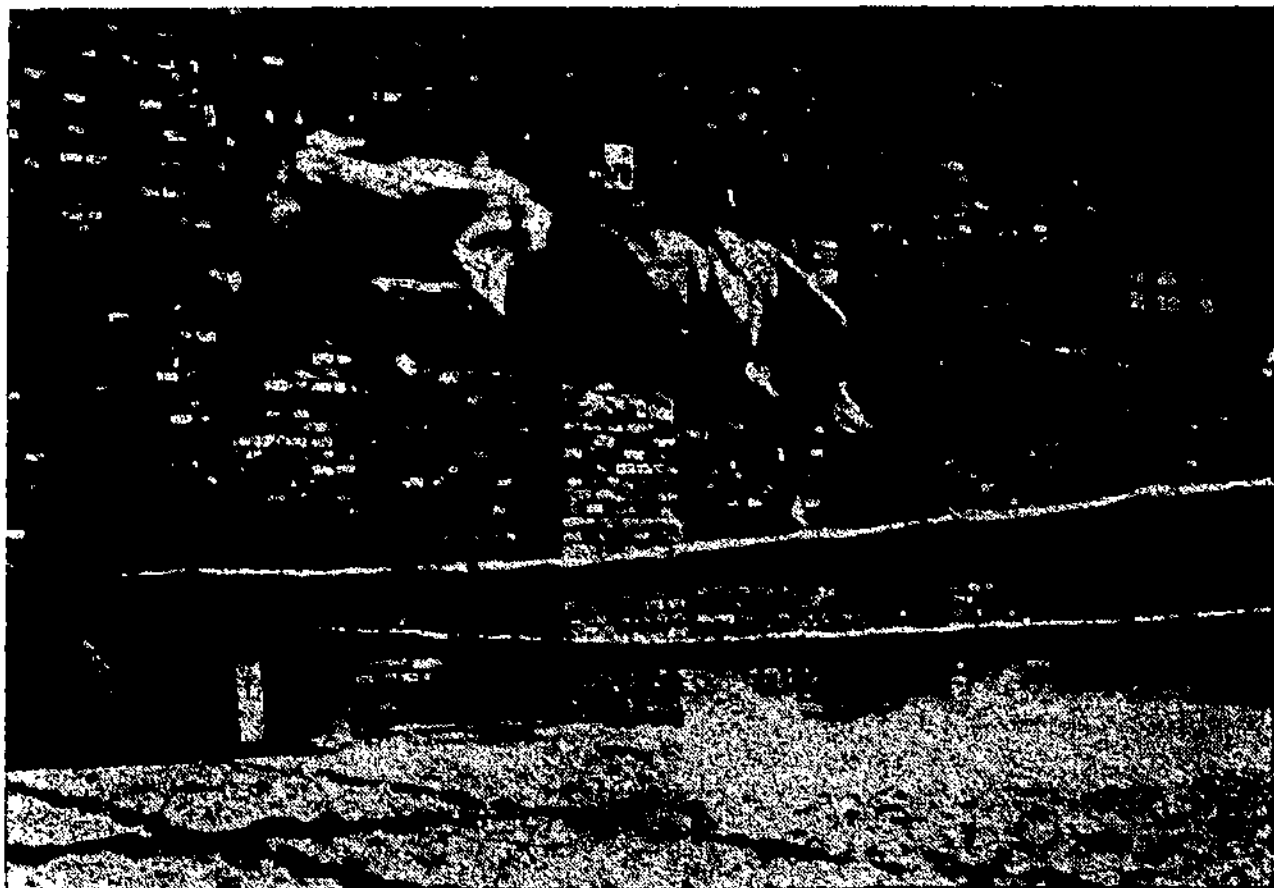
Rungtynės prasidėjo tradicine josena, kurią priėmė krašto apsaugos ministeris gen. lt. Šniukšta ir kiti aukšti karo viršininkai ir svečiai. Tuoju ir buvo rungtinėjama dėl krašto apsaugos ministerio pereinamosios dovanos.

Rungtynių rate buvo 8000 m distancijos su 12 kliūčių iki 1,10 m aukščio ir iki 2,50 m pločio, kurias reikėjo nugalėti su mažiausiu 350 m per minutę greičiu.

Čia laimėjo pirmą vietą j. lt. Šantaras su kumele „Jamyda“ per 14 m. 28 s., antrą — j. lt. Zarauskas su kumele „Fanfara“ per 14 m. 50,5 s. ir trečią — j. lt. Alonderis su kumele „Kine“ per 14 m. 53,8 s. Pažymėtina, kad visi trys karininkai 1 gusarų D. L. E. K. Jonušo Radvilos pulko, tuo būdu krašto apsaugos ministerio pereinamąją dovaną patį pirmą kartą, kaip pereinamąją, laimėjo minėtų karininkų pulkas. Tai dar labiau pabrėžtina, kad gusarai, kažin kaip iš tradicijos medžioklinės rungtynės laimi, jei atsiminti pernykščias ir užpernykščias.

Vachmistrų ir puskarininkų medžioklinis jojimas taip pat buvo, tik čia šiek tiek mažesnėmis sąlygomis. Buvo rungtinėjama iš 6000 m distancijos su 10 kliūčių iki 1,00 m aukščio ir iki 2,00 m pločio su mažiausiu 350 m greičiu per minutę. Šios rungtynės taip pat sklandžiai, bet daugiau ulonų naudai praėjo, nes pirmą vietą laimėjo vyr. puskr. Gauronskis su arkliu „Sukilėlis“ (2 ulonų p.) per 9 m. 50 s. ir trečią — vyr. puskr. Šimkus (1 gusarų p.) su arkliu „Imbridas“ per 11 m. 27 s. Šiame jojime jojo ir raitoji policija, kuri laimėjo antrą vietą vyr. policininkas Araškevičius su kumele „Gulbė“ per 10 m. 40 s.

Reikia pabrėžti, kad medžioklinis jojimas raitininkams gerai pasisekė, nežiūrint kuri dalis laimėjo, nes pastebėta, kad raitininkai gerai sėdi, drąsiai nugalėkliūtis ir lauke orientuojasi, kas ir yra medžioklinių rungtynių pagrindas.

Pats vienas nugalėkliūtį

Negalime praeiti pro šalį ir apie šios dienos civilių jojimus. Čia pirmą kartą rungėsi iš 1000 m distancijos lenktynių formoje mūsų jojikės, kur laimėjo pirmą vietą p. Šniukštaitė su arkliu „Pikulas“. Taip pat buvo lenktynės ir kitų civilių jojimų — jos savo režtu gerai pasisekė.

Rugsėjo 7 d. buvo rungtynės Petro Vileišio (1 gus. p.) aikštėj. Čia daugiausia buvo jojimų iš „laiko“, iš „sklandaus“ šokimo ir kitų. Patraukė dėmesį jojimas su jaunais arkliais nes, apamai, jauni arkliai yra vyresnybės nurodymais bendrai mokomi ir išjodomi, bet vis dėlto labai daug darbo dar padeda pats jojikas. Jauni arkliai pasirodė visai puikiai, nes gerai nugalėdavo kliūtis, nebūkstavo ir jautėsi visai gerai. Čia daugiausia rungėsi gusarų ir ulonų karininkai, kur pirmą vietą laimėjo j. lt. Balčius su arkliu „Našliu“ per 1 m. 25,4 s., antrą — j. lt. Valys su arkliu „Narūnu“ per 1 m. 15,8 s. ir trečią — j. lt. Mituzas su arkliu „Lukštu“ per 1 m. 17,4 s. Abi pirmąsias vietas paėmė 2 ulonų pulko karininkai, o trečią — 1 gusarų. Be to, reikia pabrėžti, kad rungtinėjama buvo iš 600 m distancijos su 8 kliūtimis iki 1,00 m aukščio ir iki 1,50 m pločio su tuo pačiu mažiausiu 350 m greičiu per minutę.

Graziam kliūčių nugalėjime „švariame“ šokime su sunkesnėmis sąlygomis, nes aukštis iki 1,20 m, plotis iki 2,00 m, o distancija 800 m, pirmą vietą laimėjo j. lt. Sušinskas su arkliu „Aziatu“, antrą — j. lt. Zemaitis su arkliu „Gynėju“ ir trečią — j. lt. Garbenis su kumele „Judite“. Pirmąsias dvi vietas laimėjo 2 ulonų pulko karininkai, trečią — 1 gusarų.

Vachmistrų ir puskarininkų tokios pat rūšies jojime, tik mažesnių sąlygų, laimėjo iš eilės šie jojikai: vyr. puskr. Mosteika su arkliu „Kaprakas“, vyr. puskr. Mileris su arkliu „Kaštanas“ (abu 1 gusarų p.), vyr. puskr. Juchnevičius su arkliu „Milas“ (2 ulonų p.), vachm. Mitkevičius su kumele „Amnestija“, vyr. puskr. Kėžys su arkliu „Indultas“ (1 gusarų p.) ir vyr. puskr. Petrauskas su kumele „Akušerė“ (2 ulonų p.). Čia rungėsi ir raitosios policijos jojikai, kurių atskirą dovaną laimėjo vyr. policininkas Kulaitis su arkliu „Gaisrininkas“.

Dar turėjo būti ir kitas jojimas, bet dėl artėjančio vakaro šios dienos rungtynės buvo nutrauktos, bet su rungtinėjimu rytojaus dieną 5 val. ryto. O šiaip atrodė, kad ulonai už vakarykščias medžioklines rungtynes smarkiai revanšuoja, reikėjo žiūrėti, ką duos trečioji, pati svarbioji rungtynių diena.

Rugsėjo 8 vakarykščių rungtynių jojimas prasidėjo 5 v. iš ryto, bet čia gusarai iš karto šauniai laimėjo, nors jojimas buvo visai rimtas: iki 1,30 m aukštis ir iki 2,50 m plotis, o kliūčių 12 ir distancijos 800 m.

Čia laimėjo visi gusarai: pirmą vietą lt. Andriūnas su arkliu „Ampyras“ per 1 m. 56 s., antrą — j. lt. Jasulaitis su kumele „Komisare“ per 1 m. 59 s. ir trečią — lt. Andriūnas su arkliu „Arakas“ per 1 m. 59 s. Čia abu paskutiniai turėjo persirungti bet burtai nulėmė eiles.

Žiūrovų ir pačių dalyvių tarpe susidarė tam tikra nuotaika, kad gusarams šiandien pats pulko šefas padeda, nes gusarai šventė savo pulko šventę, bet vis dėlto įkyri mintis pas kiekvieną tūnojo galvoje: gerai, kaip seksis rungtynės šiandien, po pietų?

Rungtynės prasidėjo 14 val., į kurias tuoju atvyko Valstybės Prezidentas A. Smetona, kuris iškilmingai buvo sutiktas pačių raitininkų ir gausios visuomenės. Bet ir šiaip jau viskas krito į akis, nes buvo padaryti iškilmingi vartai su tinkamoms paskirčiai datoms ir pažymėjimais. Visa tai rodė, kad VI rungtynės yra ne eilinės, ne šiaip sau paprastos rungtynės, bet skirtos didžiai pagarbai. Iš tikrųjų, rungtynės su pakilusia nuotaika ir praėjo. Tuoju prasidėjo iškilminga josena, kur visi raiteliai Valstybės Prezidentą sveikino kiekvienas savo būdu, nes jojo kariai, jojikės, šauliai, JSO, „Vytijos“ nariai, policija ir dar daug kitų.

Patys programos šaunieji gabalai, tai buvo kavalerijos puskarininkų ir karininkų grandžių jojimai. Šiais jojimais visi domėjosi, nes buvo atsiminimų paskatinti iš pereinamųjų metų. Čia visas jojimas toks, kad į karininkų ar puskarininkų grandį kiekvienos rungtyniojančios dalies vyresnybė iš anksto paskiria patikimiausius raitininkus ir patiki jiems savo dalies laimėjimą. Paskui išvedami kiekvienos grandies bendri taškai ir dar visa eilė kitų taisyklių išskaičiuojama, taip kad gaunama laimėjimas vienos ar kitos grandies.

Vachmistų ir puskarininkių grandis turėjo rungtis dėl dvigubos distancijos su visom kitom sąlygom. O ten buvo 700 m, kliūčių 12, aukščio iki 1,20 m, pločio iki 2,50 m su mažiausiu greičiu 350 m per minutę.

Čia laimėjo ir gavo asmens dovanas pirmą vyr. pusk. *Mosteika* (1 gusarų p.) su arkliu „Kaprakas“, antrą — vyr. pusk. *Petrauskas* (2 ulonų p.) su kumele „Akušere“ ir trečią — vachm. *Nečajus* su arkliu „Frantas“ (2 ulonų p.), bet *kavalerijos štabo pareinamąją dovaną laimėjo 2 ulonų L. D. K. Birutės pulkas galutinai.*

Kitas, pats paskutinis ir pats svarbusis jojimas, tai buvo kavalerijos pulkų karininkų grandžių jojimas Valstybės Prezidento statulai „Gloria“ laimėti.

Iš 1 gusarų pulko pasitikėta: ltn. *Andriūnui* su arkliu „Arakas“, ltn. *Mikelevičiui* su kumele „Izida“, j. ltn. *Babicui* su arkliu „Ananasas“ ir j. ltn. *Jasulaičiui* su kumele „Komisare“.

Iš 2 ulonų ltn. *Jonavičiui* su kumele „Gavenia“, j. ltn. *Augučiu* su arkliu „Geluonis“, j. ltn. *Žemaitiui* su arkliu „Gynėju“ ir j. ltn. *Sušinskui* su arkliu „Azijatas“.

Abi pusės turėjo rungtis dėl 800 m distancijos, 12 kliūčių iki 1,40 m aukščio ir 2,50 m pločio su mažiausiu greičiu 400 m per minutę, dukart nugalint.

Rungtynės buvo paties Valstybės Prezidento A. Smetonos akivaizdoje, jo pereinamajai dovanai. Aišku, kad buvo neramu nei žiūrovams, nei dalyviams, nei daliniams. Kiekvienas turėjo savo simpatijas, bet laimėjo pirmą vietą ltn. *Andriūnas* (1 gusarų p.), antrą — j. ltn. *Žemaitis* ir trečią j. ltn. *Augutis* (abu 2 ulonų p.), Valstybės Prezidento A. Smetonos statulą „Gloria“ laimėjo 1 gusarų D. L. E. K. *Jonušo Radvilų pulkas, kaip pereinamąją.*

Rungtynės baigė dovanų įteikimu, kurias įteikė pats Valstybės Prezidentas A. Smetona. Dovanų tarpe buvo ir Valstybės Prezidento raštų tomai, kurie klievo kuriam raiteliui. Tuo rungtynės gera, pakilia nuotaika ir baigėsi. Iš programos buvo praleisti dėl laiko stokos du jojimai, kurie turėjo kompensuoti šį kartą Klaipėdos publiką, nes mūsų raitininkai rugsėjo 15 ir 16 d. rungėsi Klaipėdoje.

Ten mūsų raitininkų karininkų grandys rungėsi dėl Klaipėdos įgulos pereinamosios taurės laimėti du kartu iš eilės ir 3 kart be eilės.

Rugsėjo 15 d. prasidėjo rungtynės ir tos dienos patrauklioji programos dalis buvo *laimės jojimas*, kur reikėjo tol joti, kol nesuklysi ties kuria nors kliūtimi, tada pirmoji klaida neleido toliau rungtis, o laimėdavo likusieji.

Čia laimėjo pirmą vietą j. ltn. *Garbenis* su arkliu „Giacentu“ (1 gusarų p.) ir antrą — kpt. *Kaminskas* su kumele „Aukšta“ (2 ulonų p.). Abu du kartu gerai nugalėjo skirtą kliūčių skaičių, tik laikas nulėmė eiles.

Iš „laiko“ laimėjo pirmą vietą ltn. *Andriūnas* su arkliu „Ampyras“ (1 gusarų p.), antrą — j. ltn. *Augutis* su arkliu „Geluoniui“ (2 ulonų p.) ir trečią — j. ltn. *Mikaliūnas* su arkliu „Aviatoriu“ (1 gusarų p.).

Vachmistų ir puskarininkių jojimuose, kaip ir karininkų jojimuose, pirmas vietas laimėjo 1 gusarų pulko dalyviai.

Rugsėjo 16 d. pati patrauklioji diena Klaipėdoje, nes atvyko daug žiūrovų ir dalyvavo patys klaipėdiškiai tam tikram atskiram jojime, kur laimėjo *Balzeris* ir *Juchnevičius*.

Dėl pereinamosios Kaipėdos įgulos dovanos rungėsi 1 gusarų ir 2 ulonų pulkų karininkų grandys (ekipos).

2 ulonų pulko karininkų grandį sudarė kpt. *Kaminskas* su kumele „Aukšta“, ltn. *Jonavičius* su kumele „Gavenia“, j. ltn. *Augutis* su arkliu „Geluoniui“ ir j. ltn. *Žemaitis* su arkliu „Gynėjas“, kuri laimėjo Klaipėdos įgulos aukštą, gražią vertingą pereinamąją taurę iš viso patį pirmą kartą. Prie pereinamosios jojikai gavo asmens dovanas. Tos pačios dienos ir „laiko“ jojimo laimėjo visas vietas 1 gusarų p. karininkai. O vachmistų ir puskarininkių jojime pirmą vietą laimėjo 2 ulonų pulko, antrą 1 gusarų ir toliau vėl pasikeičiant.

Rungtynės buvo baigtos raiteliškais dalykais, kas publiką gražiai nustebino ir patraukė, nes buvo išplėstas tempas, momentas, smūgis.

Baigiant šių metų grandiozinės paskirties rungtynes, nenoromis reikia padaryti aiškių išvadų.

Nežiūrint, kad rungtynės buvo rengiamos didelei sukahties pagarbai, bet kartu buvo matyti ir didesnio ir platesnio organizacinio prado. Pirmiausia iš civilių jojikų pažymėtinios jojikės, kurios ne tik lenktyniavo pirmą dieną, bet antrą ir trečią debiutavo kaip šokikės per kliūtis ir laimėjo dovaną. O visi kiti civiliai jojikai kreipė dėmesį savo gerų jojimo pasisiūlyjimu, nes pav., Prienų „Vytijos“ rinktinė turėjo

net savo kuklią, bet vis dėlto vienodą uniformą, kuri nepasibaigė vien tik kepure, bet buvo surišta su šarvuote: balno geltonas pobalnis su juodom rinktinės raidėm gražiai imponavo. Taip pat neatsiliko, jau raitelių sluoksniuose išgarsėjusi ir įgavusi simpatijų „žalioji“ — iš vietovardžio Vilka-višio apskrityje, iš kur buvo žymi jojikė p. Pavildūtė.

Šiek tiek mažiau šiais metais pasisiūlė artilerija, kuriai pasirengti sutrukdė atskiri uždaviniai poligone, bet 2 artilerijos p. dalyvavo ir laimėjo ltn. *Kriaučiūnas* atskirą dovaną. Taip pat matyt, aplinkybės mažai teleido pasirengti ir raitiams šauliams, bet jie taip pat laimėjo dovaną.

Dėl mūsų abiejų pulkų raitininkų nėra ko kalbėti, jie savo aukštumoje visais atžvilgiais, jų jojimo pirmenybių atžvilgiu negalima išskirti. Tik laimė gali ar į vieną ar į kitą pusę pakaitomis šiek tiek pasukti. Tai parodė raitininkų laimėjimai Kaune ir Klaipėdoje.

Taip pat negalima nutylėti gana svarbų reiškinį, tai apie dovanas. Šiais metais dovanų buvo daugiau, nes dovanų davė ir kitos kariuomenės dalys. Tai graži pradžia. Jų tarpe buvo aviacijos, technikos štabo, Lietuvos karininkų Ramovės, atskirų organizacijų, pvzd., kaip „Vytijos“ ir kitų. Kitos dovanos buvo grynai praktiškos reikšmės, pvzd. L. K. Ramovės lietuviškas, karininkiškas balnas. Tai visa sudarė gražaus vaizdo ir aiškaus organizacinio prado, kuris raitininkuose pasireiškia. Ta kryptimi linkime ir kitų metų sulaukti ir naujų laimėjimų pasiekti!

Ats. kav. kpt. Žl.

Arkliai didžiajame kare

Nuo gilios senovės laikų arklys laikomas ištikimu žmogaus draugu. Tiek mūsų, tiek kitų tautų dainose dažnai minimi karių žirgai, su kuriais jiems teko eiti į žygį. Taip buvo ir paskutiniame didžiajame 1914 — 1918 kare, kuriame kartu su milijonais karių dalyvavo ir milijonai arklių. Visas skirtumas, kad kiekvienoje kariuomenėje buvo kadro kariai (tarnavę taikos metu ir su savo dalimi išėję į karą), mobilizuoti atsarginiai ir savanoriai, arklių gi tarpe savanorių nebuvo. Lenkų žurnale „Bellona“ veter. gyd. plk. Marczewski's duoda daug idomių žinių apie arklius, dalyvavusius d. kare.

Jų buvo daug: vokiečiai turėjo arti 2.500.000, rusai, arti 1.400.000, anglai arti 1.300.000 arklių.

Prieš karą veterinarijos tarnyba ypač gerai buvo suvarkyta Anglijoje (anglų — burų 1900 m. karo patyrimas), kiek silpniau Rusijoje (po rusų japonų 1904 — 1905 m. karo patobulinta), silpniau Prancūzijoje ir Vokietijoje, o visai blogai Amerikos Jungt. Valstybėse.

Karo metu sirgo tiek kariai, tiek arkliai. Bet arklių tarpe visai nebuvo „tariamų ligonių“ ir apgaviku, kurių iš žmonių tarpo buvo pilna visose karo ligoninėse.

Iš bendro arklių skaičiaus per dieną sergančių arklių buvo: anglų kariuomenėje 1914 m. — 15,45%, 1915 m. — 9,71%, 1916 m. — 8,98%, 1917 m. — 12,00%, 1918 m. — 9,90%; rusų kariuomenėje — 1914 — 1915 m. — 4,50%, 1916 m. — 5,58%.

Anglai, paprastai, evakuavo (siųsdavo į užpakalį) nors ir lengvai sergančius arklius; rusai gydė juos dalyse.

Aplamai, per visą karą labiausiai sirgo vokiečių kariuomenės arkliai, 2.500.000 arklių tenka 7.000.000 susirgimų, t. y. 280%. Anglų kariuomenės 1.290.000 arklių tenka 2.562.549 susirgimai, t. y. arti 199%. Mažiausiai susirgimų tenka rusų arkliams, būtent, 1.403.334 arkliams — 1.594.735 susirgimai, t. y. arti 114%.

Iš viso per karą buvo nukauta, nunuodyta dujomis ir pastlpo: prancūzų kariuomenėje 76%, anglų kariuomenėje 41%, vokiečių kariuomenėje 36%, rusų kariuomenėje 30%, visų kadrinių ir mobilizuotų arklių.

Svarbiausios priežastys nuostolių arklių tarpe buvo 1) išvargimas (sunkumas), 2) niežai, 3) artilerijos sviedinių ir aviacijos bombų skeveldrų veikimas, 4) nuodingos dujos.

Ypač pavojingi niežai. Per karą niežais sirgo: prancūzų kariuomenėje 28% arklių, rusų — 7% (karo pradžioje) ir 21% (1916 metais), vokiečių — 6,7%, anglų — 3,8% (pradžioje) ir 0,4% (karo pabaigoje). Pas rusus po revoliucijos arklių priežiūra susilpnėjo ir 1920 m., jau raudonoje kariuomenėje, rusai turėjo arti 35,26% niežais sergančių arklių.

Autorius pabrėžia, kad arklys bus reikalingas ir ateities kare. Net ir smarkiai sumechanintoje ir sumotorintoje Ž. Amerikos kariuomenėje karo metu 1 arklys tiks 4 kareiviams. Todėl, autoriaus nuomone, arklių apsaugos ir jų papildymo reikais turi domėtis tiek vadai tų dalių, kur vartojami arkliai, tiek asmenys, kurie dalyvauja krašto apsaugos parengime.

Teisė ar pareiga

Labai sunku ką nors, kad ir mažą darbą atlikti, jeigu nežinai kuriam tikslui tai daroma. Atvirkščiai, labai lengva ištisas naktis budėti, kęsti šaltį ir alkį, pagaliau, net mirti, jeigu žinai ir tvirti tiki, kad tavo darbas yra vienintelė priemonė dideliame tikslui pasiekti, kurio trokšti. Rodos, ir be pavyzdžių lengva tatau suprasti, o kas jų nori — daug ras ir Lietuvos istorijoje: mergaitė, ašarodama, prašo kunigaikštį, kad jai leistų kalėjime mirti už jį; tas pats kunigaikštis išsižada savo mylimiausių sūnų, kad išvaduotų tautą; šiandien Darius ir Girėnas pakyla virš vandenynų, kad parodytų pasauliui kokią liepsną dega Lietuvos vyrų širdys... Štai kodėl karys turi būti sąmoningas, kad su džiaugsmu, nuo ryto iki vakaro, kuo sąžiningiausiai atliktų savo pareigas besirengdamas dideliems žygiams, kurių nekantriai laukia kiekvienas taurus lietuvis. Minimam žygiui turime rengtis visu atidumu, gerai žinodami mūsų tautos tikslus.

Taigi: teisė ir pareiga. Kokių teisių suteikia kariui jo vardas ir kokias uždėda pareigas? Kuo gali karys didžiulotis: teisėmis ar pareigomis? — Tikras dalyko supratimas yra pirmas žingsnis į sąmoningai drausmingo kario gyvenimą. O sąmoningas karys yra daug vertesnis už visą nevykėlių grandį.

Be abejo, kiekvienas yra girdėjęs, arba ir patsai sakęs: tai yra mano teisė, aš neturiu teisės taip daryti ir t. t. Taip kalbasi piliečiai. Karių tarpe dažniausiai sakoma: aš turiu, man įsakyta taip pasielgti, tai yra mano pareiga. Žodį „teisė“ čia daug rečiau teuzgirsi — drausmės statuto pamokose, kai dėstoma „viršininkų teisės bausti“. Mėginkime trumpai išsiaiškinti kas tais žodžiais — teisė, pareiga — pasakoma, ką jie reiškia.

Pravartu įsidėti galvosna pastabą, kad „teisė“ gyvenime turi dvejopą prasmę, kurių viena yra vadinama objektingąja, o antroji — subjektingąja teise. Toks skirstymas yra, kaip tuojau matysimė, daromas ne be pagrindo. Objektingoji teisė reiškia visumą taisyklių ir įstatymų, kurie tvarko santykius tarp atskirų piliečių, tarp grupių bei valstybių, o subjektingąja teisė suprantama atskiros žmogaus galėjimas reikalauti iš kito asmens to, kas įstatyme numatyta; pav. pilietis N., remdamasis nuosavybei tvarkyti įstatymais, gali reikalauti, kad jo kaimynas B. atlygintų nuostolį, kurį padarė B. gyvuliai piliečio N. laukuose. Tasai galėjimas reikalauti kasdieniame gyvenime ir yra vadinamas teise. Duotame pavyzdyje pil. N. sakytų B: aš turiu teisės reikalauti, kad man atlygintumei nuostolius, nes tu neturėjai teisės leisti savo gyvulių į mano lauką. Ir mes, toliau minėdami žodį teisė, turėsime galvoje antrąją prasmę. Nesakysime „subjektingoji teisė“, o paprastai — teisė, kaip ir kasdieniame gyvenime esame pripratę.

O kas yra pareiga? — Išsiaiškinkime tą jau minėtą pavyzdžiu. Šiuo atveju imsime kaimyną B. Jis tikrai turėjo saugoti, kad nepadarytų piliečiui N. nuostolio, o jeigu padarė — turi atlyginti. Ir viena ir kita yra nustatyta tam tikrame įstatyme. Vadinas, tas įstatymas vienam uždėda pareigą, o kitą įgalina, „duoda teisės“ reikalauti. Žinoma, gali kitą kartą įvykti atvirkščiai: piliečio N. gyvuliai išgaudina kaimyno B. vasarą. Dabar B. turės teisės reikalauti iš N. atlyginimo, o paskutinytis — prievolę arba pareigą atlyginti B. už tąją žalą.

Iš to, kas paminėta, išeina, kad tiek pat teisių turi N. atžvilgiu B., kiek ir B. atžvilgiu N. Kitaip tariant — visi piliečiai prieš įstatymus yra lygūs, turi tiek pat teisių. Todėl sakoma — lygiateisiai piliečiai. Tik nereikia manyti, kad tokia būseną yra nuo neatmenamų laikų.

Kaip yra kariuomenėje sutvarkytas savitarpis santykiavimas? Kas čia turi teisių ir kas pareigų? — Rodos, apie lygybę prieš įstatymus net neįmanoma kalbėti, nes juodu baltame rašyta, pav., kad viršila gali bausti eilinius ir grandinius 1 v. su šautuvu, būrio vadas — 3, kuopos vadas — 5 ir t. t. Žodžiu, aiškiai matyti, kad pareigose vyresnysis turi „daugiau tiesių“ anot eilinio Grunskio. — Ar taip iš tikrųjų yra? Ar taip reikia suprasti tą skirtumą baudimo galioje? — Šia vėl prisiminkime, kaip svarbu gerai suprasti tuos reikalus, kad būtų lengva vykdyti statutų reikalavimus ir viršininkų įsakymus. Šiaip ar taip kalbėsi, o žmogus tik tada pradeda nuoširdžiai vykdyti savo pareigas, kada pats aiškiausiai įsitikina, kad nuo jo pasielgimo daug dalykų priklauso.

Sakysime sau trumpai: karys neturi jokių teisių, o tiktai pareigas. Kariuomenėje kiekvienam aiškiai nustatyta, ką jis turi daryti, kaip daryti. Paimkime pavyzdžiui, kad tarp eilinio A. ir skyrininko K. yra toks pat santykis, kaip ir tarp anų piliečių, tai tuojau pamatytume esą suklydę. Nes argi kur nors girdėta, kad skyrininkas sakytų savo valdiniui arba jaunesniajam: tu turi man atlyginti, aš turiu teisės reikalauti ar kaip nors panašiai — pilietiška. Juo labiau tuo būdu nė vienas valdinys ar jaunesnysis nesikreipia į viršininką. Tai neįmanoma, negalima, net nesuprantama karių tarpe. Čia elgiamasi daug trumpiau. Skyrininkas, pav., sako:

— Eilinis Vėbra, rytoj neši valgį.

— Klausau, tamsta skyrininke, rytoj nešiu valgį! Atsako eil. Vėbra.

O jeigu Vėbra pasakytų: „rytoj aš turiu teisės nenešti, nes šiandien nešiau“ — kas tada? — Tada, žinoma, su tuo vyruku liūdnai baigtusi. Turėtų liūdnai baigtis — ne todėl, kad skyrininkas taip norėtų, o todėl, kad jis turėtų visu griežtumu sunaikinti savo valdinio nepaklusnumą. Būtų pranešta komandos keliu atitinkamam viršininkui, kurs nuspręstų ar atiduoti eil. Vėbrą teismui, ar paskirti drausmės pabaudą.

Panagrinėkime daugiau tą viršininko su valdiniu santykį. Kas atsitiktų, jeigu skyr. neįsakytų? — Tai tą darbą atlikti turėtų kitam eiliniui pavesti. Bet juk tai vėl tas pats. O visiškai nepaskirti valgio nešėjo, skyrininkas negali. Tada jau patsai skyrininkas turėtų būti nubaustas už apsileidimą. Jis turi paskirti — tai jo pareiga. Tokia pat pareiga yra visu griežtumu sudrausti kylančią ar pasireiškiančią netvarką. — Kas gi atsitiktų, jei eiliniui Vėbrai pasakius: „rytoj aš turiu teisės nenešti, nes šiandien nešiau“, skyrininkas į tai nekreiptų dėmesio, arba pradėtų jam aiškinti: „matai aš žinau, kad tu nešei, bet kiti irgi buvo darbuose...“?! Aišku, tokį skyrininką valdiniai galėtų pakišti ir į palovį, jei jis ilgesnį laiką taip elgtųsi. To, žinoma, negana — vietoje eilinio Vėbros atsidurtų pats skyrininkas. — Vadinas, ir įsakydamas ir baudamas, arba reikalaujamas kuo tiksliausio įsakymo vykdymo, viršininkas atlieka tiktai

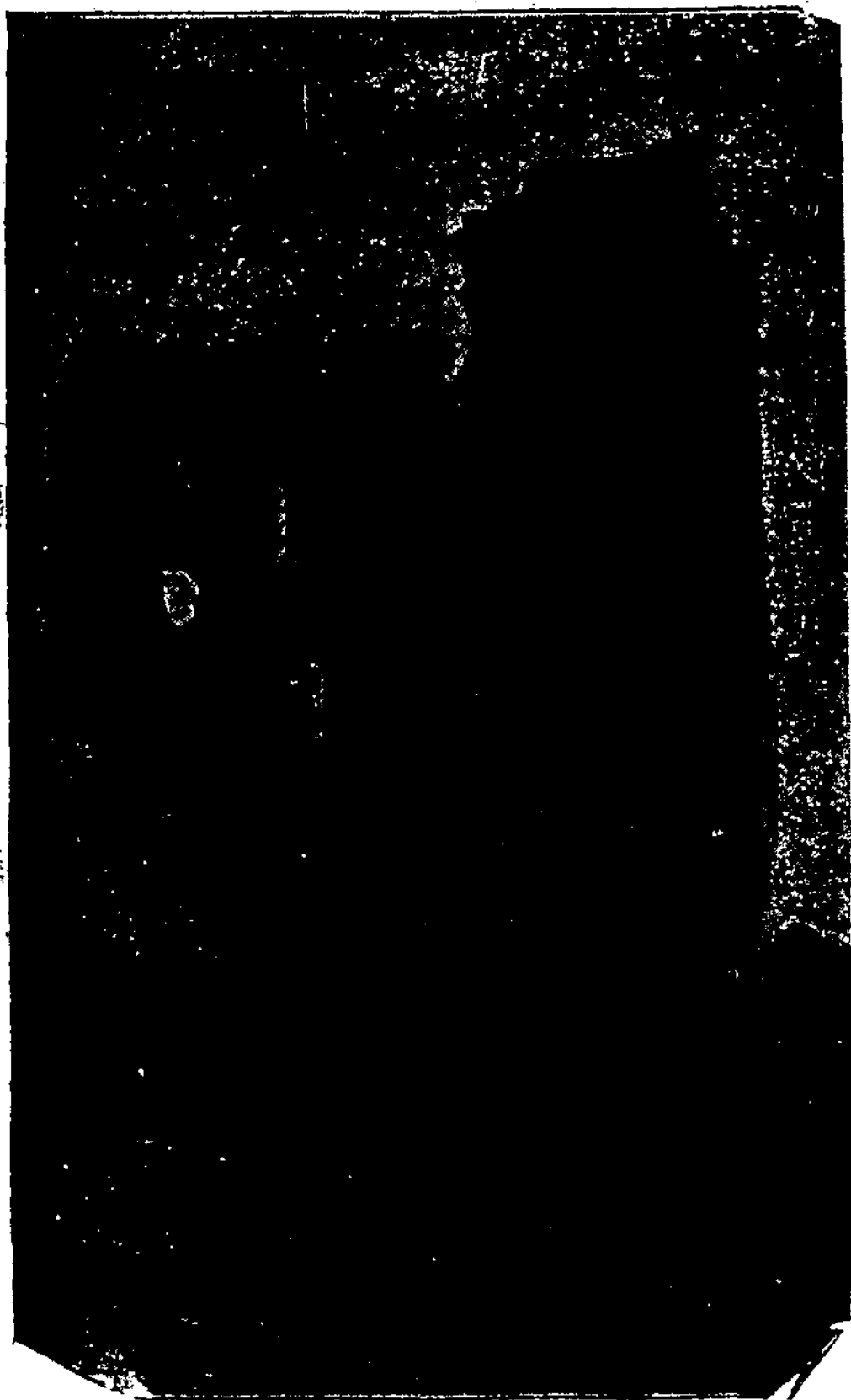
jam uždėtas pareigas. Taip eina iki pat aukščiausiojo viršininko.

O kas verčia atsirasti toms pareigoms? — Atsakymas labai paprastas — kiekvieno lietuvių noras turėti nepriklausomą kraštą, kurį saugoti turi kariuomenė, pati atsiradusi visos tautos troškimų dėka pašalinti svetimųjų naštą.

Jeigu sakome, kad karys, vistiek kokio aukštumo pareigose jis yra, teturi tikrai pareigų, tai reikia dar išsiaiškinti, kaip reikia suprasti jau minėtas viršininkų teises bausti.

Jeigu žmogus išpiauna ranką ar koją, tai patsai organizmas turi savyje tiek jėgos, kad tą įpiovimą užgydytų. Tai gamtos tikslumas, kad dėl mažiausio menkniekio nereikia šauktis gydytojo. Panašus organizmas yra ir kariuomenė. Čia toji gydanti jėga yra viršininkams suteikta jėga bausti kiekvieną prasižengimą. Lengva suprasti, kad, reikiant, nesinaudodamas tąja galia kiekvienas viršininkas leistų pūti — plėstis įpiovimui, vietoje to, kad jį kuo greičiausiai gydytų. Taigi ir čia tėra tikrai šventa pareiga — pagalbinė priemonė šalinti didžiajam organizmui padaromas žaizdas. Štai kodėl protingai griežti viršininkai yra kažin kaip savaimė, natūraliai, labiau mylimi ir gerbiami ne tik savo viršininkų, bet ir savo valdinių. Mat, kario nujautimas greitai skiria geresnį „gydytoją“.

Iš to, kad kariuomenėje tėra tikrai pareigų, lengva įsivaizduoti kiekvieną karį kaip priemonę, per kurią įvairiomis formomis reiškiasi visos tautos valia, jos savęs gerbimas. Štai kodėl žmonės pripratę „iš vieno kario pasielgimo spręsti apie visą kariuomenę“, o ne retas — ir apie visą kraštą.

Krėvos pilies griuvėsiai

Matome, kad kariuomenės gyvenime niekas neturi teisių, todėl ir negali jomis didžiulis. Kaip gi didžiulis tu, ko neturi. Kitas reikalas dėl pareigų. Jomis karys gali tikrai didžiulis, nes jis yra pašauktas — išrinktas vykdyti tautos valią, atstovauti jai. Tebūnie garbė tiems, kurie viską aukoja, kad būtų verti nešioti gero kario vardą, kurie nepalaužiamu atkaklumu vykdo savo pareigas. Ir juo daugiau tokių — juo draugiškesnis, gyvesnis ir linksmesnis bus karių savitarpis sugyvenimas, nes drausmingas valdinyš ir pareigingas viršininkas — neatskiriami draugai, kaip taikos, taip ir karo metu.

J. Noreika

Du broliukai

Mudu du broliukai —

Abu kareivėliai

Susitikova, štai, fronte

Sveiki, gyvi vėliai.

Aš ištraukiau dešrą,

Jis pyrago žiaunę,

Ir sau laikova, kaip ponai,

Vakariene šaunią.

Jeigu su lietučiu

Debesį pamatom,

Tai nelaukę penkiais skaičiais

Palapinę statom.

Taip mudu sulindę

I šį puikų rūmą

Ir užbaigę vakariene,—

Traukiava po dūmą.

Jeigu norim miego,

Gulam kur pakliūva:

Jam granata, o man šalmas

Pagalvėje būva.

Jeigu prieš gaus

Pradeda mus pulti,

Tai tuoj mudu susitarę

Pradedam juos kulti.

Turiu šautuvėlį,

O jisai patranką,

Ir kautynėse paduodam

Vienas kitam ranką.

Jis iš tolo priešui

Sviedinius nuvaro,

Aš arčiau jį prisileidęs

Duodu kailin garo.

Taip mudu broliukai

Ginava tėvynę,

O po karo vesim pačią —

Gerą gospadinę.

Alaus pasidarę,

Pasikvietę kūmą,

Karo nuotykius minėsim

Traukdami po dūmą.

J. Tyla

Simuliantai

(Vieno veiksmo komiškas scenos vaizdelis)

Veikia:

Povilas Klausutis, kuopos viršila.

Antanas Čirpa, grandinis.

Jonas Svirplys

Petras Žiogas eiliniai.

Kareiviai, I, II, III ir kt.

Kareivinėse.

Pamokų klasė. Ant sienų paveikslai, žemėlapiai. Viduryje stalas. Pasieniais ant nedidelių stalių sudėti ginklai: šautuvai, kulkosvaidis... Svirplys sėdi už stalo ir rašo laišką.

I.

Svirplys, vėliau Čirpa.

Svirplys: Brangioji!.. Brangioji!.. (Garsiai). Brangioji!.. (Supykęs). Ach, kad ją kur devynios, niekaip negaliu suredaguoti laiško. (Mąsto balsiai). Jau!.. Jau, turiu meilių žodžių, galiu rašyti... Brangioji!.. Šis trečias susitikimas pri-trenkė mane, kaip patrankos šūvis... Tikėk manim, Marijona, kad aš visas degu iš meilės, kaip parakas... Mano širdis tokia skaisti, kaip... (Galvoja). Nu, kaip čia pasakius... tokia skaisti, kaip... (Nepastebimai prisiartina Čirpa).

Čirpa: ...kaip čigono sąžinė... Cha, cha, cha!.. Tai mano Jonas, kad užsisvajojo. Na, ir kokia čia Marijona iširiogolino į tavo širdį?

Svirplys (išsiblaškęs netikėtu užklupimu): A, Antanas!.. (Staiga). Pasakyk, Antanai, ar tu myli?

Čirpa: Žinoma, kad myliu.

Svirplys: Myli?.. Mes visi mylime, Antanai. Jau tokia mūsų jaunųjų dalia, kad širdis negali nurimti nemylėjusi... Tiesa, ar graži tavoji?

Čirpa: Ir dar kaip, Jonai. Ji viso eskadrono širdis užkariavo...

Svirplys (nustebęs): Viso eskadrono?!.. Ir aš nežinojau!.. Net nepažįstu!..

Čirpa: Pažįsti, Jonai. Visi pažįsta ją...

Svirplys (atsistoja ir susijaudinęs pagriebia Čirpos ranką): Sakai, visi? O kaip jos vardas, Antanai? sakyk!..

Čirpa (šaltai): Vardo klausi?.. (Svajingai). Ji greitai, lyg vėjas, geltonplaukė, kaip tėviškės linai...

Svirplys (pertraukdamas): Geltonplaukė... Man taip patinka lininiai plaukai...

Čirpa: Jos vardas...

Svirplys: Tur būt, Eliutė?..

Čirpa: Ne!.. Jos vardas — Vėjas...

Svirplys (sumišęs ir perpykęs): Ką, ką!.. Kaip pasakei?!..

Čirpa (šypsodamasis): Jos vardas Vėjas, pasakiau.

Svirplys: Ach, kad tave kur perkūnas!.. Arklį išimylėjęs!.. To dar betrūko!..

Čirpa: Cha, cha, cha!.. Taip, Joneli, atspėjai.

Svirplys: Dar juokiasi, latras, tyčiojasi... Nesvarbu, kad aš kareivis, tačiau ir mano širdis gali meile užsidegti, gali!..

Čirpa: Gali, gali...

Svirplys: Aš tau!.. (Už scenos pasigirsta žingsniai. Įeina Žiogas deklamuodamas).

2.

Tie patys, Žiogas.

Žiogas (iš lengvo eina galvą nuleidęs, deklamuodamas):

Į tavąją sielą įkopt negaliu,
O skaisti žvaigždėle iš Šančių...
Ateiki rajono gelsvu takeliu,
Nedaužyk mano širdį, lyg pančiu...
Suprask, karalaite, kad mano jausmus,
Viršila kas dieną kutena...

(Pamatęs Svirplį su Čirpa, nustoja deklamavęs).

Čirpa: Na, toliau, toliau varyk, Petrai, ar tuo baigiasi?..

Svirplys (duodamas Čirpai į pašonę): Kaip tau negėda, Antanai, juoktis iš meilės? Žiūrėk, kokios jo akys...

Čirpa: Iš meilės... Kas laisvą dieną dilina šaligatvius su dažytūpėmis, miltaveidėmis, pasivėlina, apsileidžia tarnyboje, gauna bausmių — ir dar nesi-juok iš tokios meilės.

Žiogas: Papuoliau, draugai!.. Kaip gyvą matot, iki ausų įklimpau.

Svirplys: Kas atsitiko, drauguži? Sakyk!..

Žiogas: Sakau, kad iki ausų įklimpau.

Čirpa: Laimė, kad ne ligi pakaušio.

Svirplys: Užčiaupk savo kakarinę, kietaširdi. Sakyk, Petrai, kas atsitiko?

Žiogas: Supranti, Jonai, viršila pačiupo.

Svirplys: Kur pačiupo?

Žiogas: Šančiuose, supranti, be dokumentų... Kad nors pirmą sykį tokia nelaimė...

Svirplys: Tai ko tu tenėjai į tuos Šančius?

Žiogas: Pas Agniešką, supranti,ėjau. Pasimatymą buvom paskyrę dvyliką valandą.

Čirpa (juokdamasis): Puikiausia... Gerai, kad bent ne šeštą valandą. Iš ryto gamta gražesnė pasimatymams.

(Svirplys piktai pažvelgia, pagrūmoja).

Žiogas: Ir kokią gėdą padarė man prieš visą publiką.

Svirplys: Prieš kokią publiką?

Žiogas: Nagi, prieš mane ir Agniešką...

Čirpa: Chi, chi, chi!.. tai publikėlė!..

Žiogas: Nutilk!.. (Svirpliui). Supranti, prieš išeidamas viršilai pasakiau, kad kuopos vado siųstas išvykstu į miestą tarnybos reikalais.

Čirpa: Žinoma, žinoma...

Žiogas: Supranti, pilu čia tos meilės žodžius savo Agnutei, pasižadu mylėti visą amžių ir dar ilgiau, tik, staiga, užpakalyje girdžiu viršilos balsą: — Eilini Žiogė!..

Svirplys: A-ja-ja-ja!.. Tai nelaimė!..

Žiogas: Aš! — surikau, kad net Agnieška išsigando. O viršila, kaip su kirviu režė... — Grįžęs, niekur neišeik!

Čirpa: Puikų pasikalbėjimą turėsi, Žiogeli. Žiūrėk, dar magaryčių gausi: batai neišvalyti, kelnės perplėštos...

Svirplys (atsidūsta): Ir niekas nesupranta, kad širdy meilė verda. (Svajodamas). Petrai... Kad tu pamatytum mano Marijoną, kokia ji maloni, simpatiška... O lūpytės, lūpytės — raudonos, kaip avietės... Tiesa, jau teko keletą valandų atstovėti, tačiau bausmę atlikdamas mačiau prieš save jos plačiąsias akis, atvertąją širdį ir...

Čirpa (pertraukdamas): ...ir keturius mėnesius nevalytas juodas panagės... (Juokiasi).

Svirplys: Ne tavo reikalas, kokios jos panagės. Supratai?

Žiogas: Mano Agnieška dar gražesnė, Jonai...

Svirplys: Niekis tavo Agnieška prieš mano Marijoną...

Žiogas: Ne, Jonai, ne niekis. Jos dantukai, ach tie dantukai... Jau ištisas mėnuo drasko mano širdį... O kojos, Jonai, kad tu pamatytum, kokios jos kojytės...

Svirplys: Prieš Marijonos kojytes tavo Agnieškos kojos virstų meškos letenomis.

Žiogas: Tai gal tavo Marė visa meška. O mano Agnieškos rankos, kokios jos rankytės. Tiesiog ne rankos, bet...

Čirpa: ...bet lopetos...

Žiogas (pašoksta): Atsiprašau! Aš neleisiu, kad kiekvienas įžeidinėtu mano mylimosios baltas rankas!

Svirplys: Tu, Petrai, nesikarščiuok, bet nepalyginsi Agnieškos rankų prieš Marijonos baltas rankeles. Abi kartu sudėjus, Agnieškos rankos atrodytų, lyg eskadrono virtuvės samtis prieš arbatinį šaukštelį...

Žiogas: Atsiprašau!... Tavo Marės, o ne Agnutės rankos samčiai. Supratai?

Svirplys: Tavo Agnieška panaši į statinę. Aišku?

Žiogas: O tavo Marė į pakulų maišą. Ot!...

Svirplys: Šimtą tokių Agnieškų nemainyčiau į vieną Marytės batuką...

Žiogas: Marytės... Kokia ten toji tavo Marytė, skerdykloj tarnauja...

Svirplys: O tavo geresnė?.. Anądien mačiau grindis plovė, žydams vandenį nešė... Nusidažiusi visa, nusitepliojusi — koktu žiūrėti...

Žiogas: Nežiūrėk, kad koktu. Niekas tavęs neprašo.

Čirpa: Susipeš dar ko gero... Tai tau kareiviai, dėl kažin kokių plytlaizių barasi... Geriau eitumėte paskaityti, ar radio pasiklausyti...

Svirplys (Čirpai): O tu nesikišk į svetimus reikalus... Atmink, Žiogė, klius už žeminimą mylimosios vardo. Raportą parašysiu, kuopos vadui pranešiu, viršilai apskūsiu...

Žiogas (tyčiojasi): Jis parašys raportą... Pavardę vos pasirašo. Eik į kanapes žvirblių baidyti. Žinoma, ir Marę kartu pasiimk. Abu jūs tokie...

Svirplys (perpykęs): Nutilk! (Užsimoja.) Kai žiebslu į!.. (Už scenos pasigirsta balsas: — Eilini Žiogė!..)

Čirpa: Viršila... Tuoju prasidės gražus pašnekesys...

Svirplys: Gera būtų, kad tam žiopiui daboklės įkrėstų... Agnieškų jam reikia... Ant arklio nemoka šėdėti, sugriuvėlis. (Ieina viršila Klausutis).

3.

Tie patys, viršila Klausutis.

Klausutis: Žiogė!..

Žiogas: Aš, tamsta viršila! (Atsistoja ramiai).

Klausutis: Kodėl neatsiliepi, kai šaukiu?

Žiogas: Atsiliepiu, tamsta viršila... Visi girdėjo... (Žvilgtėri į draugus).

Klausutis: Atsiliepei... Dabar pasakyk man, kas tave siuntė šiandien į miestą? Kuopos vadas? A?..

Žiogas (išsigandęs): Tamsta viršila... Aš, vadinasi, tamsta viršila...

Klausutis: Taip, taip... Pats žinau, kad aš viršila. Sakyk aiškiai ir trumpai, kareivis juk esi. Neme luok!..

Žiogas (nedrąsiai): Tamsta viršila, aš tik su Agnieška truputį norėjau...

Klausutis: Su Agnieška... Įsimylėjęs, vadinasi?..

Žiogas: Taip, tamsta viršila, truputį...

Svirplys (pusbalsiai): Ne truputį, bet iki ausų...

Žiogas: Meluoja Svirplys, tamsta viršila. Pats kas dieną pas Marijoną laksto, simuliuoja...

Klausutis: Abu jūs meluojate. Žiogas akyse, o tu už akių...

Svirplys (išsigandęs): Kaip tai už akių?

Klausutis: Nagi anądien, kai grįžai iš miesto. Klausiu ar niekur neįkliuvai. Niekur, girdi, viskas tvarkoj, o čia raportas iš komendantūros...

Svirplys: Raportas?!

Klausutis: Taip, taip... Nepasisveikinau mieste su puskarininkiu, kavinėj nepadoriai pasielgei. Ir dar ne vienas.

Svirplys: Negali būti, tamsta viršila, kad tai aš būčiau padaręs. Tur būt, suklydo berašydami.

Klausutis: Suklydo! Gavote atitinkamas porcijas. Kuopos vado įsakymu, abiem po penkias paras daboklės. Aišku?

Svirplys: Aišku, tamsta viršila. Daugiau nebepasikartos.

Žiogas: Ir man, tamsta viršila, aišku. Klausau — nebepasikartos.

Klausutis: Žiūrėkite... Kitą kartą smarkiau teks nukentėti. (Išeina).

Čirpa: Tai jums Marijonos...

Svirplys (nusiminęs): Penkios...

Žiogas: ...paros...

Čirpa: ...daboklės.

Svirplys: Ach meile, meile... Kokia tu plati ir nesuprantama. Viršila ir tas nesupranta...

Žiogas (nedrąsiai): Jonai?

Svirplys: Aaaaa!..

Žiogas: Nepyksti tu ant manęs?

Svirplys: Nepykstu. Abu nukentėjom...

Čirpa: Ar nesakiau. Kad dėl doros merginos, tai dar nieko. O čia kažin kokios padaužos už nosies veidžioja.

Žiogas: Tiesa, Jonai, ar tikrai tu matei Agniešką grindis plaunant, žydams vandenį nešant?

Svirplys: Aišku mačiau. Gal netiki? Su naščiais ėjo gatve pasišiaušusi, kaip pelėda. Einu pro šalį, o ji tik šypt man, mirkt akimi...

Žiogas: Tai melagė... O man ji sakėsi ministerijoje tarnaujanti. Girdi, tris šimtus litų gaunanti per mėnesį, valdininkė esu.

Svirplys (išplėtęs akis): A-ja-ja-ja!... Kokia sukta...
Žiogas: A, a, a... Girdi, išėjęs iš kariuomenės, vesk ją. O kad ji kur nesulauktų!... (Nusispiauna).
 Penkias paras dėl tokios suvedžiotajos užsidirbau...

Čirpa: Tai tau valdininkė. Vandens departamente, naščių skyriuje, vadinas, tarnauja.

Žiogas: Apgavikė!!!

Svirplys: Nusiramink, Petrai... Še obuolį. Tiesa, kaip ten su mano Marijona. Ar tikrai ji skerdykloj dirba?

(Čirpa juokiasi).

Žiogas (grauždamas obuolį): Mmmm... kaip gi. Pats anądien mačiau iš ten išeinant. Apiplyšusi, visa plunksnuota, nešvari... O mieste, kaip išsi-puošia... Tiesa, dar ne viena ėjo. Su koku tai tipu. Tyčia pasekiau, kur eis. Gi žiūriu, tas ti-pas už namo kampo kažin ką jai į ausį šnibžda.

Čirpa (linksmai): Cha, cha, cha!... Tai ūkininkų sū-nūs, kareiviai, išsirinko sau mylimąsias!..

Svirplys (susijaudinęs): Nu kas galėjo tikėtis?... Marijona... O prisiekė, kad esanti gimnazistė. Aštuntoj klasėj, vadinas, sėdinti. Melagė ir gana!

Čirpa (ramindamas): Nesikarščiuok, drauguži, žiū-rėk rytoj vėl bėgsi.

Svirplys: Aš?!... Bėgsiu?!... O kad ji kur nesulauk-tų!... Nereikia man tokių gimnazisčių...

Žiogas: Ir man nereikia tokių valdininkų...

Čirpa: Matote, draugai, netikėjote...

Svirplys: Nu kas galėjo tikėti. Marijona...

Žiogas: Agnieška...

Čirpa: Tai jums Marijonos ir Agnieškos — privirė košės, valgykit dabar... O mano Vėjas visada išti-kimas. Nė karto dėl jo neteko nukentėti.

Žiogas: Kas galėjo žinoti, kad taip įvyks, kas tikė-josi...

Čirpa: Žinoti... Kodėl kiti žino, kad į kariuomenę atvyko ne su mergom aldadrakus kelti, bet krašto gynimo darbo išmukti. Antai Birbilaitis vis pri-kritęs prie šautuvo, Liubartas neatsitraukia nuo statutų, Taugėla ištisą sąsiuvinį lietuviškų dainų prirašė. Tai bent vyrai, moka susirasti darbo. Ir patiems nauda, ir viršininkai giria. O paskui si-jonus lakstyti tas pats, ką žirnių košę su svogū-nais valgyti.

Svirplys: Tai kad vis to laiko trūksta...

Žiogas: Ot, ot, teisingai... Kad kariuomenėj to lai-ko truputį daugiau būtų — kalnus nuverstum...

Čirpa: Laiko... Su mergom valkiotis netrūksta lai-ko, simuliuoti taip pat. Kad ir dabar — draugai dirba, o jūs simuliuojat.

Svirplys: Atsiprašau, mane ambulatorijoje paleido dviem dienom nuo užsiėmimų. Koją, supranti, skauda.

Žiogas: Ir man skauda...

Čirpa: Amžinai jums kas nors skauda. Tai koja, tai pilvas. Daboklė išgysit. (Pasigirsta artėjanti daina. Žiogas su Svirpliu stovi prieš vienas kitą susimąstę ir klausio. Čirpa prieina prie lango ir žiūri.)

Žiogas: Kuopa grįžta. (Daina garsėja).

Svirplys: Petrai, še ranką...

Žiogas: Ranką? (Čirpa šypsodamasis stebi).

Svirplys: Taip, Petrai, ranką, ir pasižadėkime, kad daugiau nebevalkiosimės su mergom.

Žiogas: Sutinku. Nebevalkiosimės ir nebesimuliuo-sim. Duokš, brole, ranką. Nereikia mums tų da-žytųjų, miltaveidžių. Kiekviena stengiasi tik įtraukti į savo pinkles, paskui kentėk dėl jų. Ir gero vardo nustoji, ir tarnybai kenki.

Svirplys: Ką čia kalbėti, drauguži. Užteks to gero ir po kariuomenės. Kaime mergelių, kaip lelijų... Ir lūpos nedąžytos, ir veidai nemiltinti, ir papirosų nerūko...

Čirpa: Puiku, puiku, vyrai!... Seniai taip reikėjo. (Už scenos pasigirsta bildesys, atskiri balsai, juokas, Daina nutyla.)

Svirplys: Tai sutarta, Petrai?

Žiogas: Sutarta. (Smarkiai sutrenkia delnais. Čirpa patenkintas švilptelėja, suploja delnais. Juokauda-mi renkasi kareiviai).

4.

Tie patys, kareiviai.

I kareivis: Mat simulantai kur susirinkę. Mes ištisą dieną po laukus manevruojame, o jie kareivinėse pilvus išvertę drybso.

II kareivis: Čirpa budėtojas, na, o Žiogas su Svirpliu — amžini simulantai. Abu išimylėję...

Žiogas: Sergame, draugai, nesityčiokit. Va, matote, kojose reumatizmas. (Palanksto koją).

I kareivis: Reumatizmas kojose... O širdies ar nesuparalizavo? Vakar mačiau dilynant šaligatvius.

Čirpa: Kuopos vadas abiem išrašė receptus į pulkų gydyklą. Penkiom parom siunčia sveikatos taisyti.

Visi (nustebę): Penkiom parom!... O, o, o, o!...

— Ar nesakiau, Svirply, liaukis simuliavęs!...

— Kiek kartų perspėjau, Žiogė, kad klius už tą Agniešką!...

— Neklausėte!

Svirplys: Liaukitės! Matote, kad abu nukentėjome. Gyveni žmogus — mokaisi. Prižadėjome daugiau nebevalkiotis.

II kareivis: Argi iš tikrųjų? Gyreisi, tokia valdinin-kė, tris šimtus litų gaunanti kas mėnuo...

Čirpa (juokdamasis): Valdininkė... ne ministerijoj, bet skerdykloj tarnauja...

Visi: Cha, cha, cha!... Tai naujiena!...

I kareivis: Na, o Žiogo gimnazistė? Ar baigė aštuo-nias klases?

Žiogas (sumišęs): Tai, matot, baigė ir nebaigė (Mirksi Čirpai, kad tylėtų).

Čirpa: Ką čia, Žiogė, prisipažink... Kiti žinos, kad reikia būti atsargiems su tom valdininkėm ir gim-nazistėm...

Žiogas (susigėdęs): Tai, matote, draugai, ir mane prigavo, vandenį nešioja...

Visi: Op la-laaa!... Dėl tokių po penkias paras!...

Čirpa: Matote. Ir jūs būkite atsargūs. Mieste viso-kių moterų yra. Du nukentėjo — kitiems pamoka.

Žiogas: Taip pamoka. Jos tokios gudrios, kaip žal-čiai. Akyse apsuks, apmauna ir baigta.

(Birbilaitis išbėga).

Visi: Bravo, bravo!... Taip ir reikia. (Už scenos pa-sigirsta muzika. Ateina III kareivis — Birbilaitis, grodamas ir dainuodamas).

III kareivis (dainuoja grodamas. Visi žiūri, klau-sosi):

Ar aš tau, Petrai, nesakiau,
 Kiek kartų gi tave bariau —

Fronto angelai

(Vaizdelis iš 1920 m. kautynių su lenkais)

Nuo pečiaus nusikorė žilų plaukų pluoštas:

— Sakau, Stase, nebūk kvailutė — nejuokai dabar vaikšiot per mišką, kur kulkos, kaip bitelės, skraido, kur kulkosvaidžiai tarška.

Nebūk kvailutė, aš tau...

— Per daug rūpinies, mamyte, ne mažutė aš, neprapulsiu! — nutraukia Stasė motinos kalbą ir pakilnoja tvirtai suraišiotą nešulį.

Priemenėj kažin kas sutrinksėjo.

Stasė išbėgo už durų.

— Kas ten?

Išgirdo gerai pažįstamą balsą ir duris atidarė.

— Ar jau prisirengi, Stase? — pirmieji Juzės žodžiai.

— Jau!

— Pro kurią vietą šandie eisiame?

— Man rodos pro Avietinę — arčiau! Už Avietinės — Nečėnai, už Nečėnų ir...

Stasė, paėmusi nešulį, atsisveikino motiną.

— Sudieu!

— Sudieu, dukrytės! Laimingai eikite, laimingai grįžkite! Žiūrėkit, tik lenkams nepakliūkite! Visur čia jie bastosi...

— Nesirūpink, mamyt!...

Durys užsidarė.

Mergaitės atsidūrė lauke.

Tamsu. Pašalę. Gruodas skraba po kojomis. Toliau — miškas juoduoja. Už miško retkarčiais šūviai nuaidi. Rakieta dangų nušviečia... Dar toliau kažin kokio gaisro pašvaistė...

— Kaip tau rodos, Stase, ar visus gyvus ir sveikus brolelius rasime?...

— Neik pas Agniešką pėtnyčioj,

Nes bus daboklės nedėlioj...

Čirpa: Puiku, Birbilaiti. Dainininkas iš tavęs, kai žiūriu ir Petrauską pralenkisi.

(Visi juokiasi, krykštauja.)

II kareivis: Einame į aikštę sudainuoti. Birbilaiti, tu su armonika stok priekin, pradėk dainą „Mes kareiviai...“

Visi: Su daina, su daina einam!.. (Pačiumpa žio-gą su Svirpliu).

— Einam, žioge, Svirply!...

— Dainuokit ir jūs!

— Kiekvienam pasitaiko suklysti!...

Čirpa: Ramiau, nešūkaukit taip. Ko gero dar viršila pačiups.

I kareivis: Dainuoti galima. Einam, pradėk Birbilaiti.

Visi išeina dainuodami:

Mes kareiviai, geras ūpas,

Och džim, dra lia-lia...

Mums nereikia dažytlių,

Oi ku-kū, oi lia-lia-lia...

(Armonika ir daina skamba vis tyliau ir tyliau)...

U ž d a n g a.

VI. Burkauskas

— Gal visus — Stasė kažin ką svajoja.

— Pavakariais smarkiai šaudės... Sako, lenkai mūsiškius norėję pravyti nuo Nečėnų... Mūsiškiai nepasidavę!

— Tur būt, ir nuvargę jie dabar...

— Nekrečia juokų ir jų tasai... ach, kaip ji vadin... a, a, — Tyliūnaitis! Ot juokdarys, kad ji kur bala! Rodos, ir tėvą laidodamas susijuoktum jo juokus matydamas!...

— Linksmaš berniokaš tasai Tyliūnaitis! Bet ir gudrus. Sako, anąkart nuėjęs į lenkų pusę ir atvedęs tris lenkus... Ir pats, sako, lenkų kario drabužiais apsivilkęs.

— Ot ir nepamatėme, Stase, kaip mišką priėjome. Išsilaužkime lazdas! Matai, miške visko gali būti!...

Abi mergaitės pasidėjo nešulius.

Triokštelėjo pasusęs alksnis. Alksninės lazdos atsirado jų rankose.

— Kvailos mes, kad iš namų po šluotkotį nepasiėmėm! — graudenos Juzė — ot, tada būtum ėję, kaip kareiviai!...

Įlindo abi į mišką. Miškas toks juodas, paslaptingas...

— Ar nieko nebijai, Stase? — paklausė Juzė.

— Ko čia bijosi, bene pirmas kartas!...

— O jeigu lenkas?...

— O gal mes šautuvų neturime?... — iškėlė Stasė į viršų alksninę lazda.

Tamsu. Danguje nė vieno žiburėlio. Kitas galėtų tokioj tamsumoj miške paklysti, bet ne Stasė su Juzė. Jų čia klaidindamas nepaklaidinsi!

Ir ėjo jos nei sustodamos, nei dairydamos. Ėjo ir miškas liko užpakaly. Atsiduso abi.

— Rodos, žinomas miškas, bet vis dėlto miškas... Kai palieka užpakaly, net gera! — džiaugė Stasė.

— Netrukus būsime vietoj!

Ir iš tiesų, fronto baras turėjo netoli būti.

— Ką darytum, Stase, jei mus lenkai sučiuptų?...

— susirūpino Juzė.

— Sakytume, kad einame pas tetą į Berniukakalnį!... Gerai?...

— Gerai!

Už poros kilometrų, prieš mergaičių akis, supiškėjo šūvis. Švystelėjo rakieta.

— Stot!

Juzė sudrebėjo.

— Stasyt! — sušuko.

Stasė: — Tylėk, čia Lietuvos kareivis!

Abi sustojo. Kareivis jas nuvarė į netoli esamą vienkiemį pas savo vadą.

Vadas jas pažino: — A, sveikos! Stasė Karžauskaitė ir Juzė Vainytė! Sveikos! — sveikino jas vadas.

Mergaitės išvyniojo savo nešulius ir jų turtą perdavė vadui, kad tasai kareiviams išdalintų. Taip pat pasižadėjo dažniau apsilankyti ir dovanų atnešti.

Vadui su mergaitėmis besišnekant apie lenkus, įbėgo į kambarį kareivis.

— Tamsta vade, lenkų pusėje pastebimas judėjimas!

Vadas greitai atsisveikino su mergaitėmis.

— Juozai! — tarė į kareivį — palydėk paneles!
 — Klausau!
 — Ačiū, ponas vade — pareisime į namus, nenorime jūsų kareivių trukdyti! Ačiū!
 Abi išėjo.

Toliau nuo vienkiemio nuėjus, sprogo granata, sutarškėjo kulkosvaidis.

— Prasideda!... Bėkim!...

Ir mergaitės pradėjo bėgti miško link.

— Rankas aukštyn! — tamsoj sušuko lenkiškas balsas.

Mergaitės nusigando ir kėlė rankas aukštyn.

Žiaurus lenko veidas prislinko prie jų.

— A, a panelės... Eime!

— Mes einame į namus ir su nepažįstamu neisime. Maža kur tu mus vedi!... — priešinosi Stasė.

— Marš, jei liepiu! — supyko lenkas.

Mergaitės slinko pirmyn.

Juzė, uždaryta daržinė, atsisėdo ant supuvusio rasto ir pravirko.

Už sienos dejavo vėjas. Šalta. Daržinės sienos plonos. Juzė sušalo. Stasę išvedė kitur uždare.

Kažin kas dungstelėjo į sieną.

— Juze, Juze... — ji išgirdo — Juze, aš Stasė, ar girdi?

Ji apsišluostė ašaras: — Girdžiu...

— Aš ištrūkau iš lenkų... Jie mane taip kankino... Dabar atėjo tavo eilė, Juze. Tave kankins! Nepasiduok! Vis sakyk:ėjau pas tetulę į Berniukakalnį.

Ties vartais sušlamėjo sargybinis.

Stasės šnabždesys nutilo.

Vėl už plonų sienų tik vėjai švilpė...

Tuo tarpu Stasė jau į lietuvių pusę skubėjo.

Dabar ji kiekvieno sutraškėjimo, kiekvieno šešėlio saugojo.

Frontą praėjo laimingai.

Už valandėlės pasiekė lietuvių sargybas. Sargybinis ją nuvedė pas vadą. Vadas sėdėjo už aplūžusio stalo ir žiūrėjo į žemėlapi.

— Kas atsitiko? — paklausė, pamatęs pažįstamą Stasę.

Stasė smulkiai nupasakojo, kaip jos lenkams pateko, kaip ji pabėgo ir t. t.

— Aš manau, — baigė ji, — Juzę ves į Berniukakalnį ištirti ar tikrai ten yra jos teta. Mes, mat, sakėme, kad einame pas tetą į Berniukakalnį...

— Taip, Juzę turime iššvauduoti! — tarė vadas, — ir išėjo su keliais kareiviais į kitą kambarį.

Tą pačią valandą šeši kareiviai, vado pasiūsti, atvyko į Berniukakalnį ir išsislapstė daržuose.

Stasė liko lietuvių pusėje.

— Panele, neprisipažįsti, bus blogai — tavo draugė jau sušaudėme!

Juzė vis tą patį kartojo:

— Mesėjom pas tetulę į Berniukakalnį!

— O mes turime žinių, kad Lietuvos kariams žinias ir maistą nešiojate. Ar ne tiesa?...

— Melas!...

— Panele, ko šiaušiatės?... Būk išmintinga — prisipažink! — įkalbinėjo lenkas. Tačiau daugiau iš Juzės nė žodžio neišgavo.

Lenkai vėl uždare ją į šaltą daržinę.

Bet dabar neilgai ji tebuvo uždaryta. Už valandėlės atėjo tie patys kareiviai ir liepė eiti.

Jiėjo.

Štabe vėl ją prispyrę tardė, klausinėjo...

Ji vis sakė tą patį:

— Eėjau pas tetulę į Berniukakalnį!

— Gerai, panele! — išsišiepė lenkų vyresnysis, — keliausim į Berniukakalnį! Rasime tavo tetą! Būsi išteisinta!

Bet — jei?!

Pirmutinėėjo Juzė. Jos žingsnius sekė du lenkų kareiviai ir seržantas.

Visi jau artinosi Berniukakalnio link.

— Panele!... — šyptelėjo vienas

— ...

— Panele!... — vėl kitas.

— ...

Juzė visa virpėjo, kaip epušės lapas ir, rodos, nekreipdama į tai dėmesio skubėjo eiti pirmyn.

Tankūs krūmai užgulė kelią. Lenkai vis labiau pradėjo kabinėtis prie jos.

— Ko jums reikia?... — nebeiškentė Juzė.

Lenkai ją sugriebė. Įvilko į krūmus. Pergriovė ant samanų. Ji sukliko. Berniukakalny sulėjo šunės...

Išlūtęs lenkas plėšė Juzės drabužius.

— Nenorėjai, panele!... — kažin ką norėjo pasakyti lenkas, bet staiga pajuto iš užpakalio smūgį į pakaušį ir čia pat sudribo. Kiti lenkai pakėlė rankas.

Šalia jų stovėjo keli lietuviai kareiviai. Tie patys, kuriuos vadas pasiuntė. Jie, besislapstydami daržuose, pastebėjo kaimo link ateinančius lenkus su belaisve Juze. Tyliai nuslinko į krūmus ir ten laukė lenkų. Išgirdę Juzės klyksmą, staiga į pavojaus vietą nubėgo ir ją išgelbėjo.

Visą savaitę Juzė sirgo. Karščiavo. Klidėjo. Minėjo mišką, lenkus, kažin kokią daržinę...

Po dviejų savaičių pasveiko.

Vėl mynė takus už Nočėnų, kur lietuviai broleliai apkasuose juodą vargą vargo...

Su ja vaikščiojo senoji jos draugė Stasė ir būrys naujų draugų, kurios pamilo nepriklausomybės kovotojus.

Mielas šios apysakos skaitytojau! Jeigu teks tau kada nors bastytis po kalnuotą Vajesiškio parapiją, neužmiršk ateiti dulkėtu vieškeliu į Gatelių kaimą, kur šalia ežero stovi tvarkinga sodyba, apsupta jauno, vos šakas į debesis keliančio sodo. Sode, ar darže sutiksi viduamžę moterį, mėlynom akim. Tai šios apysakos Juzė! Netikėsi?... Tikėk!

Pasibaigus karui, ji ištekėjo už ūkininko Kirvelio, ir štai dabar keliolika jau metų, kai laimingiausiai gyvena. Triūsia apie ūkelį, aukli jauną šelmyną...

Jei šios moters paklausi: kur dabar jos draugė Stasė? — išgirsi atsakymą: — Kaune gyvena. Turi valgyklą.

Jei su ja arčiau įsikalbėsi: įeis į kamara, atidarys pasoginę skrynią, išims baltojo nosinė suvyniotą Vyčio kryžių ir pasakys:

— Už nuopelnus Lietuvai gavau!

Jonas Šiožinys

Mokytis ir gyventi

Per savo šešių dešimtų metų sukaktį panorau ir mokykloms pasakyti kelis žodžius. Agi jos ugdo Lietuvos ateitį, ruošia mūsų jaunimą gyvenimui, taigi labiausiai vertos visų dėmesio. Bet ne tik idomu, o ir malonu išivaizduoti mūsų mokytojų ir mūsų moksleivių būklę. Kiek daug skirtumų čia tarp praeities ir dabarties! Moksleivių tarpe nebėra tokių, kurie atsimintų Lietuvą, kai dar buvo svetimoje valdžioje, kurie atsimintų didįjį karą ir atkaklias lietuvių kovas dėl savo krašto laisvės; vargo mokyklos, prie ratelio ar prie verpsto, jie negali atjausti. Tai jie žino tik iš pasakojimų. Dabar moksleiviai gimę ir auge laisvos Lietuvos piliečiai. Tai jų džiaugsmas Lietuvai. Ir mokytojams kitaip klodavos: buvo verčiami svetimuose kraštuose mokytį svetimųjų vaikus, o mūsų krašte mokydavo mus svetimieji ir svetima nesuprantama kalba. Argi tai dora buvo mokykla? Nedora, visur smerkiama, nepateisinama.

Kas mūsų yra ėjęs svetimą mokyklą, tas, kaip iš slogaus sapno nubudęs, laimina šiandien atgijusią Lietuvą ir negali atsidžiaugti sužvilgusiais savo tautinės šviesos židiniiais. Kokia didelė laimė mokytį ir mokytis savoje mokykloje! Jauku, ramu jos viduje ir aplink ją. Visa savo, nebėra bedugnės tarp mokytojų ir moksleivių, dėstoma gimtąja kalba, visas kraštas nusagstytas tankiu mokyklų tinklu. Tai lyg žvaigždėtas dangus žemėje, tai lyg vasaros naktį šviesuoliai vabalai. Visa jauna, šviečia ir juda. Ne tik šviečia, bet ir šildo. Tai tautiška šviesa, tautiška mokykla, kokios troško mūsų tautos žadintojai.

Aukštesnio ar aukštojo mokslo seniau tekdavo Lietuviams siektis svetur, palikus ilgą laiką savo gimtąją šalį. Besimokydami jie tenai nutausdavo ir dingdavo saviesiems, nuskendę svetimųjų jūroje. Dabar Lietuva turi visokių mokyklų, kokios tinka savo reikams: žemės ūkiui, prekybai, pramonei, menui, mokslui ir technikai. Savieji mokytojai ne tik moko, bet ir auklėja. Teikdami moksleiviams žinių, lavindami jų protą, nepamiršta nei jų sielos nei kūno kultūros. Vinkli, sveika ir

žviri turi būti mūsų priaugančioji karta!

Jaunuoliai ir jaunuolės auga ir bręsta savųjų tarpe. Čia pat tėvai ir jų priežiūra, čia giminės ir pažįstamieji. Niekur netrūksta globos, nesigaili tautos išdas lėšų nei švietimui, nei gabaus, mokslingo jaunimo paramai. Ne taip būdavo, kai Lietuvą valdė svetimieji. Mūsų vaikai buvo jiems posūniai ir podukros, kuriems tekdavo tik trupiniai nuo stalo. Kiek daug skirtumo tarp klaukiosios praeities ir tarp nušvitusios dabarties!

Kai kur tenka skaityti toks parašas, padėtas viršum mokyklos rūmų durų: Non scholae, sed vitae discimus. Lietuviškai pasakius jis būtų: Ne mokyklai, o gyvenimui mokomės. Kokia gi tų žodžių prasmė? Agi šitokia: mokomės, kad, išėję mokslą, geriau mokėtume gyventi, kad lengviau ir daugiau galėtume duoną pelnytis. O Lietuvoje yra daug erdvės pasimokiusiam jaunimui. Dar maža temokame žemę dirbti ir iš jos turėti daugiau naudos, dar trūksta mums šviesių išmiskintų amatninkų, prekijų ir visokio verslo žmonių. Visur čia reikalingas mokslas ir įpratimas dirbti. O gerai, mokslingai dirbami darbai yra visi prakilnūs ir taurūs. Prasto darbo, taigi ir prastų darbių žmonių nėra, yra tik prastų ir gerų darbininkų, o mokyklos tikslas yra paruošti tų gerųjų visoms mūsų tautos gyvenimo sritims. Tiesa, aukštasis mokslas ir aukštasis menas yra teisingai laikomi didžiais dalykais, ir jų reikia siekti. Jie yra tiesos, gėrio ir grožio židiniai, dėl to prie jų daugeliui magą pritapti. Ir tegul kopla ton aukštumon kas turi pajėgų! Bet daug pašauktų, o maža parinktų. Kas negali prikovoti, tam nereikia nusiminti. Juk ir kloniai su pievomis gražiai pasipuošę, ne vien kalnai ir kalvos. Bet ir aukštumos siekiantiems mūsų tautos išdas nešykstį paramos, kai jie esti to verti. Be aukštojo mokslo ir be aukštojo meno tautos kultūra juk negalėtų sėkmingai tarpti.

Tautiška mokykla, tautiška šviesa yra mums visų brangiausias dalykas. Be jos mes negalėtume išlikti gyvi, ne-

stengtume atsilaikyti tautų rungtynėse. Taigi reikia ne vien saugoti ką gero turime, bet dar daugiau ieškoti. Kaip viso kito, taip ir geros mokyklos buitis pridera nuo bendrosios mūsų krašto gerovės. Dėl to mokykla turi būti jautri visam tautos gyvenimui, o labiausiai Lietuvos laisvei. Mus šurpas ima, atsiminus prieškarinę mokyklą, kai mūsų žmonės, jos neparuošti gyvenimui, turėjo gabentis svetur duonos ieškoti, arba, kad ir palikę savo kraštą, pastumdėliais skursti. Neturėdami savo meno ir savo mokslo įstaigų, verčiami buvome likti patamsėje arba svetur ieškoti ko mums stigo. Tai buvo skolintas grožis, skolintos žinios, o savo dvasinės gėrybės tūnojo niekam nežinomos.

Šitokią paveikslą turint akivaizdoje, mums privalo būti aišku, kaip dar reikia suprasti aukščiau minėtas parašas viršum mokyklos rūmų durų: Mokomės ne vien savo naudai, kad mums būtų lengviau gyventi, bet mokomės savo kraštui ir savo tautai, kad visuomet laisvi būtų. Mokykloje turi būti tautiška siela, tautiška dvasia, mokykla turi išmokyti ir išauklėti gerus savo krašto piliečius ir gerus lietuvius, mylinčius savo tėvynę. Šitokią uždavinį gali atlikti tik geri mokytojai.

O kokią mokyklą yra gera? Yra gera ta, kuri išleidžia jai tėvų patikėtus vaikus geresnius, kaip kad jie esti ligi joni ateidami. Geri moksleiviai draugiškai gyvena su savo bendrais, nepamiršta nei savo tėvų, nei savo brolių, ir seserų, nei giminių, nei to gimtojo kaimo, kur pirmučiausia esti išvydę pasaulį. Taip išauklėti jaunuoliai ir jaunuolės taip myli savuosius, mylės savo tėvynę ir savo tautą ir jos neapleis pavojingą valandą.

Moksleivių jaunimo tautiškas susi-pratimas būtų silpnas, jeigu jo istoriškas jausmas nebūtų žadinamas ir lavinamas. Dėl to mokykla, atskleisdama savo auklėtiniais Lietuvos senovės paveikslą, turi jiems patiekti žinių, kaip ir keno buvo gaivinaima lietuvių samonė, kaip ir kas yra atkovoję tautos laisvę. Reikia atjausti ir netolima tautos praeitis.

Lietuva bus tiek stipresnė, kiek jos naujosios kartos bus pranašesnės už

senasias. Jaunieji turi atgauti ir paraugti vyresnius. Tokia yra tikrosios pažangos esmė.

Prieškarinėje Lietuvoje daugelis mokėjo paskaityti, bet jau daug mažiau mokėjo rašyti. Jaunųjų tarpe šiandien nerastingų žmonių eina vis mažyn ir mažyn. Gal nebetoli tas laikas, kada jų visai nebeliks. Duok Dieve, sparčiau visomis linkmėmis juda. Mo-

kad veikiau jis ateitų. Visai šviesi ir linksma bus tuomet Lietuva ir žmonės bus patogiau gyventi.

Kokia derlinga mūsų tautos dirva, kaip joje visa stiepiasi į šviesą! Naujas geresnis gyvenimas kurtasi kaime ir mieste, nauji keliai tiesiami, didėja namai, nauji keliai tiesiami, didėja namai, ras vienu su kitais bendrauti, visa nau. Tautos vienybė ji vainikuoja.

kytis ir gyventi, veikti ir dirbti, žinoti ir gražiai jausti — tai tikra laimė. Naujos kaimiečių ir miestiečių trobos tviska didžiais langais. Daugiau šviesos ir šilumos, daugiau saulės šeimos pastogė! Lietuviška mokykla kuria naują Lietuvos gyvenimą, jauną, gražų, masų. Tautos vienybė ji vainikuoja.

ANTANAS SMETONA

SKAUTŲ VADAI KARININKAI

Šiaulių rajono tunto vienetai paskiausiai pradėjo vadovauti karininkai. Jų vadovaujami vienetai žymiai geriau atrodo už kitus.

P. Plisk

LIETUVOS AERO KLUBAS SUDARĖ NAUJĄ CIV. LAKŲ GRUPE

Lietuvos Aero Klubas sudarė IV civilinių lakūnų grupę, iš 6-ių asmenų, kurios apmokymą pradėjo rugsėjo mėn. 6 d.

Civilinių lakūnų grupėje yra 5 Lietuvos Aero klubo stipendiatų, baigę L. A. K. sklandymo mokyklą Nidoje: Oškinis Bronius, Kinaitis Leonas, Paknys Antanas, Butkevičius Vladas, Asmenskas Viktoras ir vienas asmuo — P. Žaltauskas mokosi už atlyginimą. Žaltauskas išlaikęs sklandymo mokykloje tik A piloto — sklandytojo egzaminus.

Grūpei instruktuoja ats. av. kap. V. Tumavičius.

Pamatysime kokią naudą duoda sklandymas lakūnų apmokymui. Šis dalykas užsienyje jau daugelyje valstybių praktikuojamas.

Viktoras A.

VYT. D. GIMNAZIJA PERSIKĖLĖ Į NAUJUS RŪMUS

Rugsėjo 10 d. Vytauto D. gimnazija Klaipėdoje persikėlė į didžiulius ir modernius rūmus. Persikėlimo proga buvo iškilnės ir gimnazijos sporto šventė. 12,30 val. visi mokytojai su mokiniams susirinko senuose mokytojų seminarijos rūmuose, V. D. gimnazijos direktorius Dr. Trukanas atsisveikino ir padėkojo už prieglaudą savo rūmuose seminarijos dir. p. Krukiui.

Naujuose rūmuose pasveikino visus Dr. Trukanas. Be to, čia buvo paminėtas drauge ir mūsų Tautos Vado A. Smetonos jubiliejus.

Jonas A. Misiūnas

LENKŲ NELEISTINI ŽYGLIAI PRIEŠ LIETUVIUS VILNIUJE

Gautomis žiniomis iš Vilniaus, lenkai uždarė dar dešimt lietuvių mokyklų, kurios buvo išlaikomos „Ryto“ draugijos.

PATAŠINĖ, MARIJAMPOLĖS APSKR.

Rugsėjo 8 d. čia vietos šaulių būrys turėjo vėliavos šventinio iškilmės.

Pamaldos buvo atlaikytos vietos Marijonų koplyčioje, kame pašventinta vėliava, atlaikyta suma, pasakyta kun. Zajančausko pamokslas. Toliau buvo šaulių bendra komuniya ir priesaika.

Po pamaldų buvo vėliavos įteikimo iškilmės ir paradas.

15 val. visi svečiai ir būrio nariai sėdo pietauti pas ūk. Licką. Pietūs puošniai ir turtingai paruošti. Alkoholio nė lašo. Visų nuotaika geriausia.

Po pietų, ugniagesių orkestrui grojant, buvo bendras pasilinksminimas, per kurį atsirado elektros stotis ir apšvietė visas patalpas, kiemą ir misterijos vietą. Tai vietos sensacija.

„Krivio regėjimas“ misterija gan gražiai ir įspūdingai suvaidinta.

Kl. Rymanas

RETAS JUBILIEJUS

Rugsėjo mėn. 13 d. vokiečių generolas pulkininkas Liudvikas von Falkenhausen minėjo 90 m. amžiaus ir 70 m. karininko tarnybos jubiliejų. Jis dalyvavo 1866 ir 1870—71 m. karuose. D. karo metu vadovavo korpusui, VI armijai (vakarų fronte) ir buvo Belgijos gubernatorius.

Parašęs: „Ausbildung für den Krieg“ (1904), „Der Grosse Krieg der Jetztzeit“ (1911) „Flankenbewegung und Waffenherr“ (1911).

SVIEDINIAI SU VIELA

Poziciniame kare prieš apkasus, paprastai, statoma keletas eilių įvairių pavyzdžių vielų tvorų. Paprastai, šiose kliūtyse praėjimus puolantiems pėstininkams padaro artilerija.

Dabar, „Vojenskė Rozhledu“ praneša, kad artilerijos pagalba galima bus ir vėl atstatyti išardytas kliūtis. Tam tikslui vartojami sviediniai su viela. Sprogstantis sviedinys užpildo spragas vielomis ir bent laikinai gali sulaukyti puolančius pėstininkus. Naujus sviedinius išrado prancūzų pulkininkas Lebllois.

SKLANDYTOJŲ SULĖKIMAS

Rugsėjo 6 d. Tarybų Respublikos Sąjungos pietuose, Krieme, ties Koktebelio miesteliu prasidėjo X sklandytojų sulėkimas. Į sulėkimą atvyko daug sklandytuvų. Šiame visą eilę sklandytuvų į sulėkimą atbuksiravo lėktuvai. Kai kurie lėktuvai atgabeno su savim iš karto po 2—3 sklandytuvus (vadina mieji „oro traukiniai“). Vienas toks traukinys atskrido į Koktebelį iš Leningrado, lėkęs ore 20 val. 45 min. ir padaręs 2.755 km.

NAUJAS LAVONŲ BALZAMAVIMO BŪDAS

Žinoma, kad egiptiečiai balzamuodavo savo karalių ir šiaip įžymių žmonių lavonus. Daugelis tokių balzamuotų lavonų arba mumijų, rastų praeitą šimtmetį, yra didžiųjų Europos miestų muziejuose. Bet egiptiečių mokėjimas balzmuoti iki šiol buvo paslaptis. Pagaliau italų profesorius Magia (sk. Madžia) pasisėkė atidengti tas paslaptis, ir jo balzavimo būdas yra net tobulesnis, negu senovės egiptiečių.

Egiptiečiai prieš balzamuojant išimdavo lavonų vidurius, ką rodo mumijos, o prof. Magia būdu balzamuojant pakanka tik įleisti keli lašai jo išrastų vaistų į keturias lavono vietas, ir jis per kelias minutes sukietėja. Prof. Magia demonstravo savo išradimą Paduvos universiteto medicinos profesoriams: įdėjo į karštą lavoną, į kurį prof. Magia buvo įleidęs kelis išrastų vaistų lašus, ir nunešė jį į rūšį. Praėjus 24 dienoms, profesoriai atidengė karstą ir rado lavono bruožus nė kiek nepasikeitusius.

Taip pat nebuvo jokio nemalonaus kvapo, nes lavonas buvo visiškai suakmenėjęs.

B. Ag.

KAS IŠRADO DVIRATĮ

Tiksliai pasakyti, kas išrado dviratį, negalima, nes nėra tikslų duomenų, tačiau vokiečiai giriasi, kad dviratį išradęs vokiečių Drais'as, prancūzai gi tvirtina, kad prancūzas abatas (vienuolyno viršininkas) Michan'as. Pirmutinis dviratis buvo medinis ir juo galima buvo važiuoti tik pasistumiant kojomis. Dviratis patobulėjo tik tada, kai airis, veterinarijos gydytojas Dunlap'as išrado gumines padangas.

B. Ag.

SPORTININKAI GAUNA IR TOKIAS DOVANAS

Garsusis amerikiečių golfo žaidėjas George Coddingas, laimėjęs Medfordo rungtynes, gavo dovanų: 5000 pėdų miško statybai, alaus statinaitę, chirurgo operaciją ir nemokamas laidotuves.

Coddingas statybos medžiagą ir alų tuojau priėmė, žmoną nuvežė reikiamos operacijos daryti, o už laidotuvių dovaną padėkojo, pareikšdamas, kad dar turįs laiko joms pasirengti.

aum. —

DU SKIRTINGI ATISISVEIKINIMAI

Vienas Amerikos laikraštis įdėjo du atvaizdus, kurie labai gražiai parodo du skirtingus atsisveikinimus. Vienas paveikslas, kuris rodo atsisveikinimą išeinant į kariuomenę, vaizduoja rimtai nusiteikusi kareivį ir nuliūdusius tėvus, o antras rodo, kaip linksmi tėvai palydi savo dukterį su kavalieriu automobiliu pasivažinėti. Po pirmuoju parašyta: „Per didįjį karą žuvo 37.568 amerikiečiai“, po antruoju — „Tik per vienerius 1933 m. nuo automobilių žuvo 35.063 amerikiečiai“.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

IŠ VAIDOTININKŲ GYVENIMO

— **Prizinis šaudymas** atliktas rugsėjo 3—7 d. Galutinai apskaičiavus gautos 1934 metų prizinio šaudymo išdavos tokios: 6 kuopa — 13,5; 2 kuopa — 12,95; 1 kuopa — 12,81; mok. kuopa — 12,33; 4 kuopa — 12,1; 5 kuopa — 12,1 ir 3 kuopa — 11,32 taškų.

Pažymėtina, kad šiemet daug kas iš paskirų šaulių išmušė per 90 ir 100 akių. Be to, tenka nusistebėti, kad tie, kurie per parengiamuosius pagrindinius šaudymo pratimus blogai bei patenkinamai šaudė, per prizinį šaudymą pralenkė gan gerus šaulius. Iš jaunų kareivių kuopų 1-mają vietą laimėjo 2 kuopa, senųjų 6 kuopa.

— **Vieni išvyko į atsargą, kiti atvyko iš atsargos.** Rugsėjo 11—12 d., paleidžiant kareivius į atsargą, paleista 27 kariai išėjė pilną pulko karių ugniagesių kursą.

Rugsėjo 14 d. atvyko 1906 m. šaukimo atsarginiai 20 dienų karo pratimus atlikti.

— **Antano Smetonos 60 metų sukaktuvėms** paminėti knygą, kurią gavo visi kariai jubiliejaus proga, labai brangina. Patys uoliai skaito ir perskaitę persiunčia savo namiškiams pasiskaityti. Visi didžiai dėkingi už gražią dovaną, kurios pagalba galės arčiau pažinti savo Tautos Vada.

Ptr. Bukelis

BUTEGEIDININKŲ PADANGĖJE

Rugsėjo 12 d. 1906 m. gimimo ir tarnavusieji 7 pėst. pulke atvyko atsarginiai, tik ne į Klaipėdą, bet jau į Tauragę, pakartoti kariškas žinias ir daug ko naujo išmokti. Iš atvykusiųjų atsarginių yra įvairios rūšies tarnautojų, daug kas yra sukūrę ir šeimos židinius, dalis dėvi šaulio uniformą ir t. t. Atvykusieji džiugina savo elgesiu viršininkus ir gražų pavyzdį duoda jaunesniesiems, t. y. atliekantiems tikrąją karo tarnybą. Pavyzdž., atvykusieji drausmingi, švariai apsirengę, blaivūs, linksmi. Antras dalykas džiugina, kad atvykę tuoj neieškojo pažįstamų, nesistengė išsprukti kur nors pasivaikščioti, nesistengė laiką praleisti kur nors lengviau, bet atvirkščiai, pasirodė gan gražiai. Atvykę tuoj griebėsi tvarkyti savo municiją, tinkamai ir švariai sutvarkyti, nors ir laikinai išduotus savo šarvus, žodžiu, apsirengusių kariškais mundurais negalima atskirti nuo dabartinių kareivių. Kas svarbiausia, kad įgytosios prieš keletą metų žinios nebuvo nė kiek pamirštos, kaip tvarkos palaikyme, taip ir rikiuotėje.

— Rugsėjo 11 d. išvyko iš pulko į atsargą paleisti kareiviai. Atsarginius į stotį palydėjo buvę jų viršininkai ir orkestras. Kiekvienas atsarginis išsivežė Vilniaus pasą, įklijavęs po keletą ženklelių už 10,20 ir 50 ct., kariškos literatūros, k. t. keletą egzempliorių „Kario“, „Trimito“ ir po gražią ir vertingą knygą „Antanas Smetona“ jo šešių dešimčių metų sukaktuvėms paminėti išleista. Atsarginiai pasižadėjo Vilniaus pasą ir namuose dekoruoti Vilniaus ženkleliais.

— Anksčiau mūsų rajonas buvo duobėtas, šlapias, augo įvairūs mažai grožio teikianti krūmokšniai ir t. t. Bet paskiausiai įgavo tikrai kultūringą vaizdą. Visos duobės išlyginamos, drėgnos ir šlapios vietos drenuojamos, įvedami vandentiekiai ir išvedamos kanalizacijos. Iš piliečių daug kas yra išsitare, kad, girdi, niekuomet nebūtumėm tikėję, kad per tokį trumpą laiką taip viskas pasikeistų ir toji apleista vietelė teiktų taip jaukų ir malonų vaizdą.

San. pusk. M. Grinius

GRĮŽO ATSARGINIAI KLAIPĖDIEČIAI

Smalininkai. Neperseniai į Smalininkų apylinkę grįžo atsi-tarnavę kariuomenėje keli klaipėdiečiai kariai. Visi žvalūs, sveiki ir labai gerai atrodo. Vienas jų, kuris silpnai lietuviškai tekalbėjo, dabar sakosi išmokęs visai gerai, dargi rašas lie-

tuviškai be klaidų. Parsivežė jie karo literatūros ir nusipirkę statutų.

Vienas iš jų bekomų priėmimo punkte rodė apylinkės ūkininkams savo foto nuotraukas iš kariuomenės pulke ir poligone.

— Jo, — sako vienas ūkininkas, — mes manėm, kad tik jū-sų kavalerija taip pasipuošę vykdoma į Klaipėdos kraštą, o žiūrėk, juk tai visai puikūs drabužiai. Po mėnesio aš išleidžiu ir savo Vilių į kariuomenę. Ta labai gers dalyks. Kad jaunes-nis būčiau, tai ir pats mielai vykčiau.

Nekalbant jau apie tą naudą, kurią tarnaudami isigyja pa-tys vyrai, vis dėlto kariuomenė čia atlieka ir didelį lietuviybės darbą šiame krašte.

hb.

IŠRINKTA NAUJA VALDYBA VAKARAMS RENGTI

Rugsėjo 12 d. 3 artilerijos pulko liktinių puskarininkių ramovėje buvo pulko liktinių puskarininkių visuotinis susirin-kimas, kuriame išrinkta nauja vakarams rengti valdyba: pirmi-ninku virš. Vedegys, nariais: virš. Balkys ir vyr. pusk. Mickus. Vakarų tvarkytojais išrinkti: vyr. puskarininkiai: Jurkšaitis, Banevičius, Neverdauskas, Miliušas, Levišauskas, Šmergelis ir jaun. pusk. Bosas.

Iš senos valdybos pranešimo pasirodė, kad pereinamais me-tais buvo surengta 12 viešų vakarų ir 2 šeimyniniai pasilinks-minimai, iš kurių gauta gryno pelno 792,65 lt. Be to, dar buvo surengtas vienas vakaras, kurio gautas pelnas 156 lt. buvo pa-atiktas Vilniaus krašto badaujantiems šelpti.

J. p. Pr. Sit.

GEDIMINININKŲ EKSKURSIJA Į KLAIPĖDĄ

Rugsėjo 10 d. 1 pėst. pulko keliasdešimtis liktinių puskar-i-ninkių ekskursija išvyko į Klaipėdą. Ekskursija Klaipėdoj bu-vo 3 dienas. Ekskursijos tikslas susipažinti su Klaipėdos gy-venimu ir tenykščiais kariais.

GESINAM GAISRUS

Rugsėjo 9 d. Ukmergėj, miesto pakrašty, dėl nežinomų prie-žasčių užsidegė vieno gyventojo didelė šiaudų krūva. Kariai ugniagesiai greit nuvyko į gaisro vietą ir gaisrą tuoj likvidavo. Ukmergiečiai 1 pėst. pulko ugniagesias labai džiaugiasi, nes kariai visuomet energingai gelbsti degantį turtą ir jį likviduoja.

Meldutis

GRAŽUS ATSARGOS KARIŲ PASIRODYMAS

Šiemet Simne buvo ypatingai gražiai paminėta tautos šven-tė (rugsėjo 8 d.). Minėjimo iškilmėse, vien tik organizuotų da-lyvių dalyvavo apie 700, jų tarpe buvo apie 160 raitų ūkininkų bei ūkininkaičių.

Labai gražų ispūdį padarė raiteliai, kurių tarpe buvo ne-maža atsargos karių, ypač atsargos raitininkų. O atskirų kaimų būriams daugiausia vadovavo kavalerijos atsargos puskarinin-kiai, kurių dėka raiteliuose buvo jaučiama drausmė ir darnu-mas. Ypatingai gražiai pasirodė, vadovavęs visiems raiteliams, atsargos vyr. pusk. J. Miškinis, kuris dar tik šiemet pa-vasari baigė karo tarnybą 2 ulonų pulke. Galima sakyti, kad tik jo dėka civiliai raiteliai pasirodė kaip tikri kariai. Vis dėl-to, kur karys stas, visados kariškai padarys!!!

Vėjas V.

VAIDOTININKŲ ATSARGINIAI

Rugsėjo 10 d. 8 pėst. pulko aikštėj pasirodė įvairiais rū-bais apsirengę jauni žvalūs vyrai, tai paleidžiamieji rengėsi ke-lionėn į gimtąją pastogę. Visi jie atrodė vikresni, tiesesni ir mandagesni, negu prieš pusantrų metų buvo. Kiekviename vei-de galima buvo matyti linksmi spindinčią šypseną. Visi jie džiaugėsi, kad atliko piliečio pareigas, ištikimai atitarnavo kariuomenėj ir kad netrukus grįš pas tėvelius ir stos prie tau-tos ir pilietiško pareigų. Tą dieną po pietų paleidžiamieji iš-rikiuoti užsiėmimų aikštėj, kur atvyko su jais atsisveikinti jų viršininkai. Savo vadovybės visi buvo apdovanoti knyga „Antanas Smetona“.

Atsisveikinę su buvusiais ginklo draugais, naktį, orkestro lydimi, dainuodami nužygiavo į Šiaulių stotį.

P. Plskas

MIRĖ

Rugsėjo mėn. 6 d. Tauragės apskr. karo ligoninėje vidurių šiltine mirė 7 pėst. Ž. K. B. pulko grandinis **Vincas Juozaitis**, kilęs iš Tauragės apskr., Gaurės val., Paikojų kaimo. Velionis palaidotas Tauragės katalikų parapijos kapinėse.

LIETUVOS KARO LAIVAS IPLAUKĖ Į KLAIPĖDĄ

Mūsų 100 km jūros siena seniai verčia mus pagalvoti apie nedidelį laivyną. Pabaltijo šalys Latvija ir Estija seniai jau turi kad ir nedidelius, bet stiprius laivynus.

Karo laivą kada tai mūsų vyriausybė pirkė pasienio policijai. Jis buvo pavadintas „Prezidentu Smetona“ ir kelis metus nešė nelengvą kovą su kontrabandininkais, kurių nuo „Freištato“ laikų visame pajūryje, ypač Klaipėdos krašto, buvo nepaprastai daug. Dėka šio didžiojo karo metu buv. minininko tralerio, kontrabanda buvo visiškai iš jūros pusės sustabdyta. Į „Prezidento Smetonos“ rankas pakliuvo keliolika nepaprastai stambių kontrabandos laivų, po kelis šimtus tūkstančių litų vertės.

Didelis laivas pasienio sargybai nebuvo reikalingas dėl didelių eksploatacijos išlaidų. „Prezidentas Smetona“ buvo perduotas krašto apsaugos ministerijai. Jis turėjo virsti pirmuoju mūsų karo laivu, skirtu mokymo tikslams. Rugpjūčio 17 d. buvo pasiųstas į Liepojos dokus remontuoti ir rugsėjo 13 d. iplaukė Klaipėdon. Dabar „Prezidentas Smetona“ yra visiškai sutvarkytas ir tinkamas tarnybai.

Liepojaus dūke „Prezidentas Smetona“ buvo smulkiai peržiūrėtas ir jam padarytas remontas: atlikta povandeninės laivo dalies doku darbai.

„Prezidento Smetonos“ kapitonas Kaškelis apie paskutinąją kelionę ir patį laivą pareiškė:

„Laivas dabar yra geras ir atlikęs reikalingus įrengimus dar pilnai galės ilgus metus tarnauti. Laivo mašinos yra geros ir jokio remonto nereikalauja.

Apie kelionę į Liepoją pareiškė laivo vadovybė, kad visi nepaprastai patenkinti Liepojaus doku administracijos sąžiningumu, gerai atliktu darbu ir neaukšta darbo kaina.

Darbas atliktas labai gerai, švariai ir gana skubiai. Visas remontas Liepojuje atsiėjo daug pigiau, kaip kitame kuriame uoste.

Liepojuje „Prezidento Smetonos“ vadovybei latvių karo ir karo laivyno atstovai bei uosto administracija parodė didžiausio prielankumo ir nuoširdumo.

Buvo surengta ir keli priėmimai, kuriuose dalyvavo Lietuvos konsulas Liepojuje, Liepojaus prefektas, nardomųjų laivų bazės viršininkas, karo laivyno karininkai, Liepojaus apskrities viršininkas ir daug Liepojaus visuomenės atstovų.

Liepojaus lietuviai buvo surengę specialų vakarą-koncertą.

Rugsėjo 13 d., išplaukiant „Prezidentui Smetonai“ iš Liepojaus, Latvijos karo laivynas iškilmingai palydėjo.

Į atvirą jūrą išeinant „Prezidentui Smetonai“, latvių karo laivo „Viršaitis“ vadas su išrikiuota laivo igula ir orkestru, signalizuojant tarptautinio jūrų kodo vėliavomis, išlydėjo iš draugingo Liepojaus uosto.

Donatas

DAUGIAU DOMISI RAITUJŲ SPORTU

Tur būt, kiekvieną žavi gražus raitųjų sportas, kuris šiandien vis susilaukia didesnio susidomėjimo. Jei tik pažvelgsime porą metų atgal, tai ryškiausiai pastebėsime susidomėjimo skirtumą raitųjų sportu. Šiemet jau ir jojimo mokykloje prisirinko daugiau lankytojų ir šiaip visuomenė labiau domisi. Be to, tenka pabrėžti, kad paskiausiai vis daugiau galima pastebėti raitininkų, prajojančių gatvėmis, kurie grįžta iš aikščių ar lauko po pasijodinėjimo. Visa tai galima pastebėti Žaliakalnio gatvėse. O tai kiekvieną patraukia ir suįdomina tautiškuoju sportu. Tik kai kurių priežasčių verčiami tuo malonumu nevisuomet visi norintieji gali pasinaudoti. O ypač žavi, kai gusarai joja gatvėmis ir užtraukia dainą.

Todėl mūsų pareiga senolių pamiltąjį sportą atgaivinti, nes lietuviai iš senovės raštuose ir dainose yra surištas ir kartu suaugęs su žirgu. Tik daugiau pasiryžimo.

A. St-čius

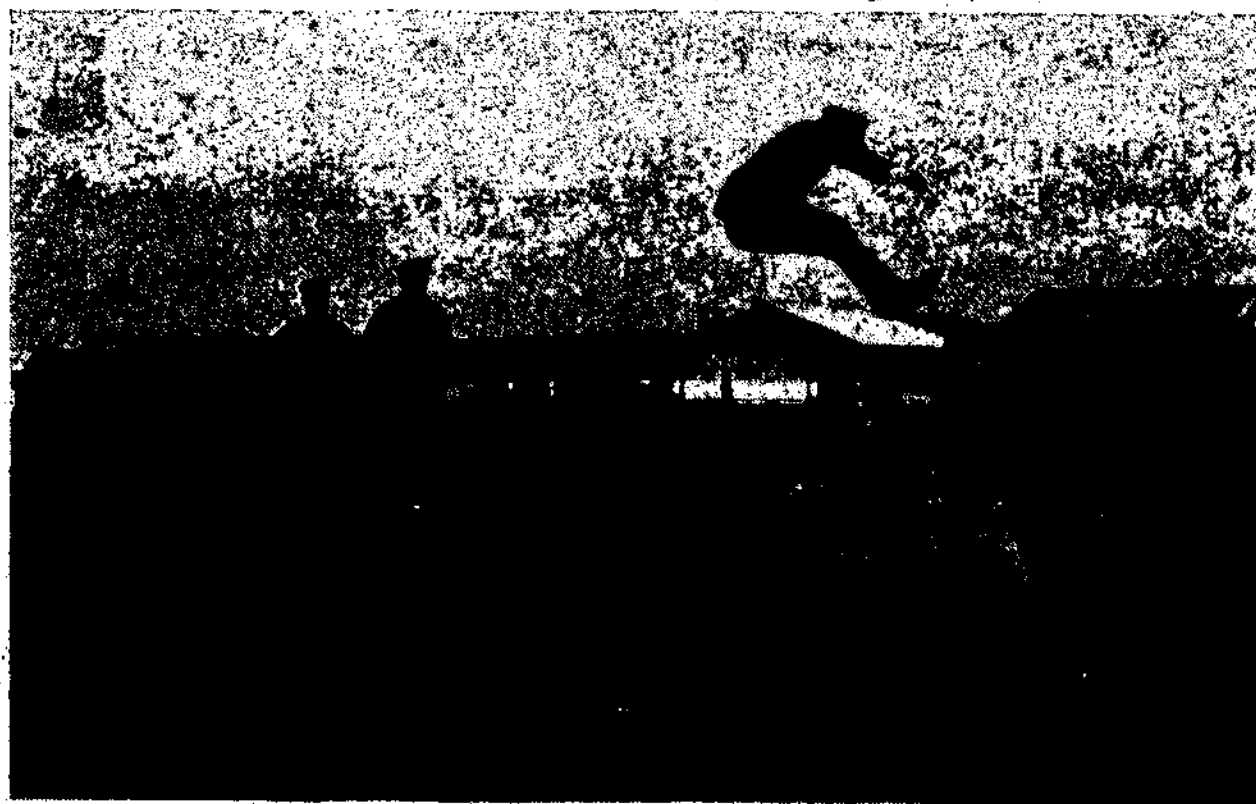
ŠAULIŲ SPORTO KLUBO „GRANDIES“ NARIŲ SUSIRINKIMAS

Rugsėjo 16 d. 17 val. Šaulių sąjungos salėje buvo Vlodo Putvinskio vardo (1) Kauno šaulių būrio „Grandies“ sportininkų susirinkimas. Klubo garbės narys šaul. inž. A. Graurogkas siūlė mokytis sportinio šaudymo iš mažo kalibro šautuvų. Visi nariai suskirstyti į aktyvius ir pasyviuos. Suorganizuotas stygu orkestras.

J. Brnsks

KARIAI MĖGSTA SPORTUOTI

Kiekvienam yra gerai žinoma, kad sportas sustiprina raumenis, kūną padaro daug lankstesnį, atsparesnį prieš atmosferines atmainas, o tas kariui yra labai svarbu ir naudinga. Tur būt, daugelis pastebėjo, kaip kariai kiekvieną ankstų rytą mankština, kad sustiprintų ir užgrūdintų fizinės jėgas. Bet

Artilerininkas šoka per „arklį“

to dar neužtenka. Žiūrėk, sekmadieniais ar šiaip atliekamu laiku mankština prie gimnastikos irankių, arba sudarę atskiras komandas daužo futbolą. Tą dalyką aiškiausiai galima pastebėti karo policijos ar gusarų aikštėse. Ypač tuo naudojasi karo policija, nes ji turi gerą aikštę ir šiaip gražų rajoną, kur gali kuo tiksliausiai ir sveikiausiai praleisti atliekamą laiką. Žinoma, jie tuo ir naudojasi. Be to, tai svarbu kiekvienam kariui, nes atliekamu laiku nenuobodžiaus ir sveikiausiai praleis laiką. Todėl tebūnie sportas šių dienų šūkiu.

LFLS — YMCA 7:0 (3:0)

Rugsėjo 12 d. latvių komanda Ymca žaidė antras draugiškas rungtynes Kaune. Šį kartą su LFLS, kuri žaisti išėjo su vienu pakaitu. Bet nežiūrint to, golai pradėjo kristi latvių vartuosna.

Antram puslaiky Ymca, žūt būt, pasiryžusi sumažinti rezultatą, bet jos puolėjai bejėgiai ir gynėjai turi praleisti net keturis golus.

Po šių rungtynių jau visai aišku, kad latviai futbole mums nebepavojingi. Valstybinė komanda nugalėta du kartus iš eilės. Atskiros komandos irgi išsiveža liūdnus rezultatus. Be to, mūsų komandos, viešėdamos Latvijoje, irgi įstengia jas nugalėti ar bent garbingai sužaisti. Jau ir jie patys pripažįsta, kad lietuviai padarė didelę pažangą, ypač šiemet, futbole ir gerokai stipresni už estus ir latvius. Reikia manyti, kad savo laiku buvę išdidūs latviai, ims rimčiau skaitytis su lietuvių futbolininkais, ką pradeda rodyti jau ir dabar. Garbė mūsų futbolininkams!

LFLS — KSS 7:1 (1:0)

Rugsėjo 16 d. Lietuvos futbolo pirmenybėms žaidė Klaipėdos KSS su LFLS. Tai buvo antro rato susitikimas; pirmam rate laimėjo LFLS 2:1. Šį kartą apie kurios nors komandos tikrą laimėjimą pasakyti buvo sunku. Buvo laukta lygios kovos su nežymia vienos pusės persvara ir nedideliu golų skirtumu. Tačiau, dideliu rezultatu, net 7:1.

DVIRATININKŲ LENKTYNĖS KAUNO PIRMENYBĖMS

Rugsėjo 16 d. Ukmergės plentu buvo dviratininkų lenktynės Kauno pirmenybėms ir olimpinėms normoms nustatyti. Vyrams distancija buvo 130 km., kryptis Kaunas — Ukmergė — Kaunas. Pirmuoju atvairavo Severinas (LFLS) per 4 v. 38 m. 20 s., antruoju Muchinas (LDS) per 5 v. 02 m. 36,5 s., trečiuoju Kramarenko (RSO) per 5 v. 43 m. 33,5 s. Reikia pabrėžti, kad pirmojo laikas gana geras. Netrukus bus surengtos lenktynės Kaunas — Klaipėda (260 km.).

BOKSININKAI RYGOJE PASIRODĖ SILPNAI

Rugsėjo 15—17 d. Rygoje buvo pirmas Pabaltijo valstybių (Lietuva, Estija, Latvija) bokso turnyras. Jame

dalyvavo šie mūsų boksinkininkai: Jožinas (musės svory), Mišūnas (gaidžio sv.), Grigas (plunksnos sv.), Marčiūlinas (lengvam sv.), Beras (pusiau vidut. sv.), Bekeris (vidutin. sv.), Bertulaitis (pusiau sunk. sv.) ir Zabulionis (sunkiam sv.). Iš pavardžių matome, kad komandos sudėtis stipri, jos tarpe keli Lietuvos čempionai. Iš naujų tik vienas Zabulionis, kuris pasisekimą turėjo gyvendamas Argentinoj. Latviai ir estai šitam turnyrui nuo seniai rengėsi ir sudarė stiprias komandas, kurių sudėtyje irgi buvo šalies čempionų. Smulkaus susitikimų aprašymo nededame, pažymėsime tik tiek: pirmą vietą turnyre laimėjo Latvijos komanda, surinkusi 23 taškus, antrą Estija (21 tašką) ir trečią Lietuva (4 taškai). Lietuvai taškus ir Pabaltijo čempiono titulą laimėjo klaipėdietis Bertulaitis, kuris nugalėjo latvį ir estą. Kiti mūsų dalyviai visus susitikimus vienaip ar kitaip pralaimėjo.

VANDENS SPORTO RUNGTYNĖS

Rugsėjo 16 d. Kaune buvo pravestos tarpklubinės Jachtklubas — Sparta vandens sporto rungtynės. Programoje buvo nėrimai, šokimai, plaukiojimas, baidarių ir akademinių laivų lenktynės bei kita. Viso varžybose geriau pasirodė Jachtklubas ir laimėjo „Spartos“ vėliavą, surinkęs žymiai daugiau taškų.

Lituanika II rengiasi skristi

Lietuvos Aero Klubo pirmininkas prof. Žemaitis IX. 3 d. yra gavęs iš ALTASS pirmininko p. A. Kartano laišką (VIII. 17 d.), kurio ištrauką čia dedame:

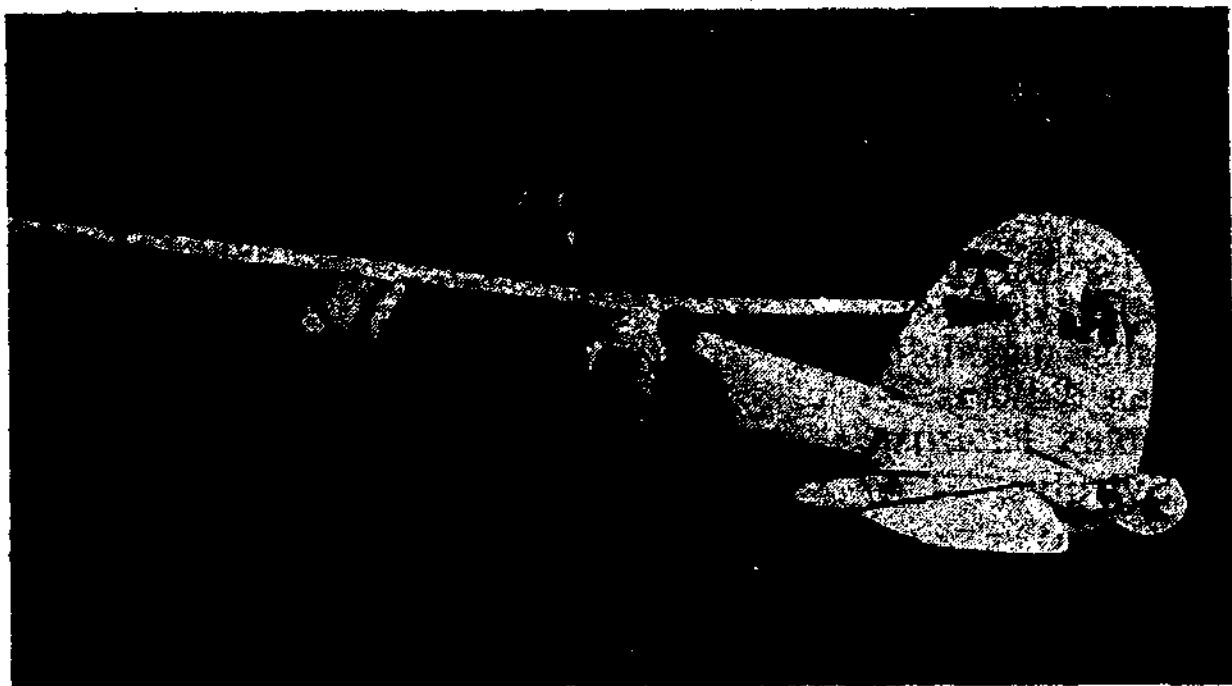
Iki šiol mes nežinojome, ar pasiseks viską laiku gauti. Mūsų svarbiausias pirkinys, motoras, turėjo būti pagamintas pirmą šio mėnesio dieną, o teprišuntė tik šiandien. Dabar jau viskas užpirkta, ir laikas pristatymo nustatytas (be propelerio).

Neįskaitant motora, svarbiausias pirkinys tai radio priimtuvas. Mes perkame naujai ištobulintą radio-kompasą. Tai radio priimtuvas, kuris siekia 500 mylių ir parodo iš kurios pusės ateina radio bangos. To radio pagalba, lakūnas nepaklysta ir miglose. Jis mums kainuoja 900 dolerių. Tokio radio dar nėra viešoje rinkoje.

Turėjom daug vargo, kol gavom pirkti Smith propelerį. Mat, ir tas propeleris dar nėra viešoje rinkoje. Didžiausia Amerikos aviacijos firma, Cord, atpirko. Smith propelerio kompanija ir Cord'as sumanė patobulinti tuos propelerius. Dabar propelerio sparnai yra geriau sulieti, tvirtesni. Smith propelerio kaina 1.400 dolerių, bet tikimės gauti nuolaidą. Propelerį tikimės gauti už kelių dienų, nes Cord pirma jau klausė mus motoro numerio. Atrodo, kad jie jau rengiasi išsiųsti mums propelerį.

Šiuo momentu ltn. Vaitkus atliko aklo skraidymo pratimus. Jis yra Targo, North Dakota valstijoje, 600 mylių nuo Čikagos.

Roboto pats leitenantas nenorėjo. Tas instrumentas sveria apie 50 kilogramų, o jo problema yra, kaip paėmus tiek benzino, kad nuskrist tokią distanciją, apie 4.700 mylių (7563 km). Mat, ltn. Vaitkus skris iš New Yorko į Kauną, be sustojimo. Visuose Lituanikos II bakuose tilps 702 galionai (3200 ltr.) benzino. Vidutinis skridimas nemažiau 150 mylių (241 km) per valandą. Benzino sudegins apie 20 galionų (91 ltr.) per valandą. Pasikelti nuo žemės su tokiu svoriu, jam (lakūnui) padės galingas 650 arklių jėgos motoras ir automatiškai pasikeičiamos krypties (kampe) propeleris. Ltn. Vaitkus žada skristi apie 10.000 pėdų (3450 m) aukščio. Tokiam aukštam skridimui turėjom gana ilgai laukti, kol gavome specialų karbiuratorių.

Lituanika II. Viršuj lakūnas ltn. Vaitkus

Pats ltn. Vaitkus baigia aklo skraidymo pratimus ir užtikrina, kad prieš š. m. 24 dieną jis jau bus visiškai pasirengęs skristi ir bus gavęs liudijimą, kad jis yra kompetentingas tokiam žygiui atlikti. Pats lėktuvas, kai jau bus visiškai prirengtas, turės gauti Amerikos J. V. vyriausybės patvirtinimą, kad tinka transatlantiniam skridimui.

Paskutinės žinios praneša, kad mūsų aero klubas pataręs skridimą atidėti kitai vasarai, nes dabar skristi esančios blogos sąlygos.

Naujas belgų ofenzyvinis lieptas

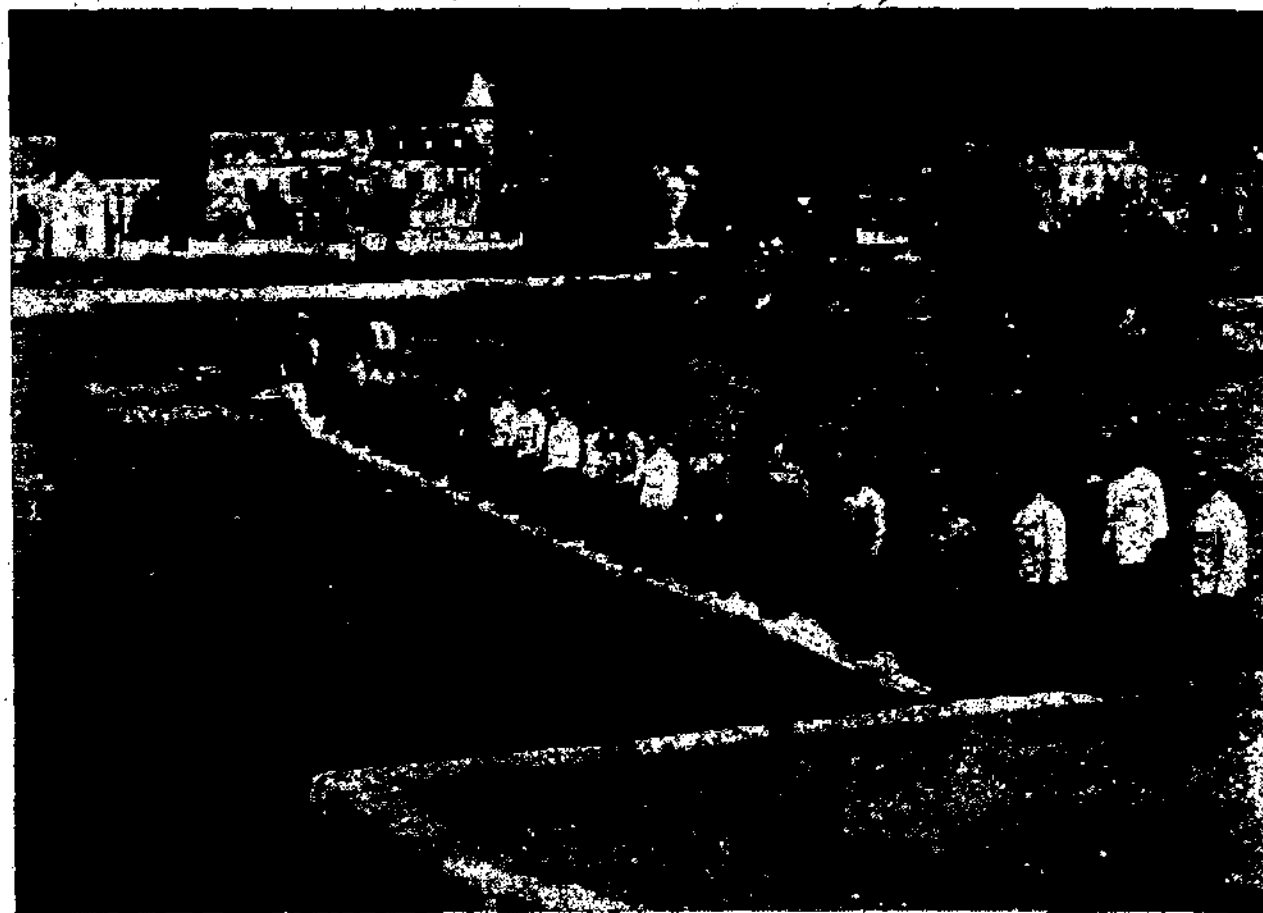
Visoms kariuomenėms labai svarbu turėti lengvos puolimo priemonės. Turi būti lengvos, neskestančios, greitai, be ypatingo pasirengimo, statomos, tinkamos visoms ginklų rūšims, nebijančios prieš ugnies ir nepriklausančios nuo vietos padėties.

Šiomis dienomis belgų spauda paskelbė, kad jų krašto apsaugos ministerija patvirtino specialios kariuomenės komisijos priimtą naujo liepto projektą. Projektą patiekė 4 inžinerijos pulko viršila Hubert'as. Per ištisus devynerius metus dirbdamas, praktiškai bandydamas ir tobulindamas savo išsami, jis patiekė kariuomenės vadovybei 13 projektų, kurių paskutinisys galutinai priimtas.

Ministerija, naują projektą priėmusi, rengiasi skelbti varžytynes pagaminimui per 3000 metrų liepto, kuris kainos apie 400.000 litu.

Štai keletą to liepto pavyzdžių:

Lieptas sudaromas iš atskirų 3 m ilgio elementų, turinčių 18 lengvai pakeičiamų atskirų dalių. Tiek grindinys, tiek plū-

Viršilos Hubert'o lieptas (priešpaskutinis projektas)

dės, išilginės sijos, turėklai yra išnarstomi ir tinka bet kuriam elementui. Vieno parengto elemento svarbiausios dalys: grindinys, tam tikromis priemonėmis sujungtos poromis 6 plūdės, turėklai ir stabilizatoriai.

Jo svoris 120 kg. Vienai parengtai 3 m daliai nuleisti į vandenį užtenka 4 žmonių.

Aštuoni žmonės, be jokio suvaržymo, neša visas jo atskiras dalis. Jo plūdės iš gumos putų ar iš brezentinių maišų, prikimštų kamščio skiedromis, jam teikia didelę pakeliamą jėgą ir yra nepaskandinamos. Šautuvų kulkos ar sviedinio skeveldros mažai tepakenkia, ypač plūdėms iš gumos putų.

Nežiūrint sunkių bandymų, lieptas pasirodė visai tobulas. Neturi atskirų lengvai pametamų dalių. Tiek dieną, tiek naktį vienuodu lengvumu statomas.

Plaukiojant vienas elementas saugiai pakelia 3 žmones. 100 metrų nuplaukiama per 2 minutes. Tai įrodo jo didelį pastovumą. Lengvai sudaromas keltas keliems žmonėms, arkliams ar lengviems vežimams kelti. Valdymui pakanka 5 žmonių.

30 metrų ilgio lieptas pasukimu pastatomas per vieną minutę. Iš galo stumiant kiek ilgiau. Taip statant 18 žmonių gali stovėti ant liepto ir vienu laiku su liepto priešakiu žmonės pasiekia kitą krantą.

Užsakomas lieptas bus duodamas pėstininkų, raitininkų ir dviratininkų dalims.

To paties viršilos pastatytas 1929 m. patogus polių rovejas, turintis 20 tonų jėgos, kuris priimtas ir vartojamas inžinerijos pulkuose Namure ir Lieže. 1932 m. jis patiekė labai paprastą ir patogų įrankį geležiniams kliūčių basliams kalti.

BE EILĖS

(V. p. Kostečkos karikatūros ir žodžiai)

Kareiviuok Sima Bėda
Ūkio darbai baisiai ėda:
Trečią rytą anksti kelias
Ir kamuojas su viedrėliais.

Mūsų skyriaus Jurgis Piūvis
Prakaituoja prie virtuvės.
Mat, ir Jurgis neišvengia,
Smulkiai kartais nusizengia.

O štai mūsų Petras Krienas
Su šluotele vis per dienas
Grindis trina, daro švara,
Šukšlėms, dulkėms duoda garą.

Feljetonas

Mažas nesusipratimas

Atsitiko, kad mūsų kuopos žiedui eiliniui Svirplyui Petrai namiškiai atsiuntė finansų, taip sakant, lietuviškos valiutos, o dar aiškiau — 15 litų.

Nespėjo, atvirai kalbant, sušilti pinigai jo kišeniuije, tuoj dumia pas skyrininką ir majestotiškai pareiškia:

— Tamsta skyrininke, eilinis Svirplys Petras, — prašau leist kreiptis į būrininką.

— Kreipkis, jei nori, — pareiškia skyrininkas.

— O kaip čia nenorėsi, tamsta skyrininke, kada kišeniuije 15 litų kruta.

Būrininkas leido kreiptis į viršilą ir t. t., žodžiu, už pusvalandžio Svirplys atsidūrė gatvėje su leidžiamu rašteliu rankoje. Eina kuopos žiedas Vytauto prospektu ir garsiai galvoja:

— Tai tau Lietuvos kareiviai — pinigų turi, kaip ledų. Penkiolika litų pas eilini...

Staiga, kur bus buvęs, kyšt nosį eilinis Birbilaitis:

— O, girdi, labas vakaras, bičiuli. Tai seniai mačiau. Niekuomet pas mus į artileriją neužėini. Išpuikai.

Pasisveikino, sutrenkė kulnėmis ir keliauja kartu. Eina, eina, ogi žiūri dešinėje gatvės pusėje didelėmis raidėmis parašyta: „Šilti ir šalti užkandžiai“.

— Vadinas, dešros, kopūstai, lašiniai ir t. t. galvoja Svirplys.

Kairėje pusėje vėl: „Čia galima gauti gaivinančio alaus bonkomis ir stiklais“.

— Ar matai, — klausia Svirplys, kas ten parašyta.

— Matau, — atsako Birbilaitis. — Kur nematysi, kai raidės pačios į akis lenda.

— Gerai, — sako, kad matai. Ir aš matau...

Eina toliau. Kitoj vietoj vėl tas pats. Birbilaitis rauko nosį ir kairiąją akimi vis į užkandžius žvelgia. Svirplys nuoduoda nematas.

— Gal užeisime, — neiškenčia Birbilaitis, limonado bonką ištuštinti.

— Limonado, sakai, — pareiškia Svirplys. — Hm... Galima būtų, bet daugiau...

— Ka jau tu čia, Petrai, manai degtinę gersime, — įtikinėja artilerijos atstovas.

Įeina abu kariuomenės atstovai į tokį didelį kambarį. Kambariye dūmų, kaip pakuroj, patefonas fokstrotus piškina...

— Limonado, — pareiškia atėjusiai padavėjai.

— Kiek laipsnių? Gal skaidriosios? — šaiposi baltoji lytis.

— Aišku skaidraus, — pyktelėja Svirplys. — Ka, tamsta, nešvarų limonadą duosi...

Birbilaitis tik šypt, šypt... Juokiasi iš tokio pašnekėsio.

Už dešimties minučių padavėja atneša tokią mažą pūslelę ir iškilmingai pastato.

Svirplys geria ir susiraukia, Birbilaitis geria, taip pat susiraukia.

— Limonadas? — klausia...

— Limonadas, — atsako Birbilaitis. Čiulpdamas silkės uodega.

Pagaliau paaiškėjo, kad abu draučiai įsimaukė. Ir galva sukasi, ir akyse netvarka: iš vieno du, vadinas, rodo.

— Einame, — pritaria Birbilaitis.

Čia vėl; kur buvus, kur nebuvus, prielenda padavėja:

— Prašau, ponai, dar palikti... Gal alaus stiklelį?..

— Atsiprašau, — pareiškė abu. — Viena, mes ne ponai, bet eiliniai, — antra svaigalų negeriamo.

Padavėja papliupo juokais:

— Svaigalų negeria. Ar matot, gerbiamieji, abu girti, kaip kurpiai.

Kariuomenės atstovai, išgirde padavėjos priekaištus, užsigavo ir tvirtai statydami kojas, išėjo į atvėsusį meksfaltą.

— Blaivybė, brole, puikus dalykas, — pareiškia Birbilaitis, degdamas papirosą.

— Puikus, — atsako Svirplys. — Ar tau galva nesisuka?

— Ne. O tau?

— Man... Sukasi, einame.

Laimei, nesutiko karo policijos. Vaikščiojo, vaikščiojo, po miestą, stebėjosi pakilusią kultūrą, ginčijosi įvairiais reika-

lais, tik girdi Karo Muziejui: „Bim, bam... Bim, bam...“

— Skaitykim, kiek muš, — pareiškia Svirplys.

Skaito, vadinas, ir stebisi kultūra. Abu mokytis, ir dar kaip: gimnazijoje po tris metus vienoj klasėj sėdėję.

Skaito, skaito ir suskaito nė daugiau nė mažiau kaip dvyliką.

— Dvylika! — pabalo Svirplys.

— Dvylika! — pakartojo Birbilaitis.

Ir abu kariuomenės atstovai pasileido bėgti. N greitai, maždaug 30 kilometrų per valandą.

Parbėga Svirplys į kuopą, gi žiūri laikrodį rodo beveik 1 val. Budėtojo knygoj neištrinamomis raidėmis parašyta:

„Tikrinau 24 val. 38 min. ir eilinis Svirplys Petras dar nebuvo grįžęs“.

Didžiausiam susikauptime Svirplys rytą stėjo prieš kuopos vado aukštą liemenį:

— Eilinis Svirplys, — sako vadas.

— Aš, tamsta kapitone.

— Pavėlinai vakar, — vėl klausia.

— Taip, tamsta kapitone, su draugu iš artilerijos limonadą gėrėme, paskui dar spaudą kritikavome. Žodžiu, tamsta kapitone, įvyko mažas nesusipratimas, — teisinosi.

— Ach, limonada... Spaudą kritikavote... Kritikai vadinas.

— Taip, tamsta kapitone.

— Kiek liko pinigų iš 15 litų, kuriuos vakar gavai? — klausia kuopos vadas.

— Tai nieko neliko, tamsta kapitone, susitvarkiau, — drąsiai atšovė Svirplys.

— Susitvarkei... Taip... Dabar aš tamstą sutvarkysiu. Trys paros daboklės, — šaltai tarė.

Sulingavo kuopos žiedas — eilinis Svirplys ir išplėtes akis jau liūdnai pratarė:

— Klausau, tamsta kapitone!

Sketra

JO NUOMONĖ

— Sąžiningas ir drausmingas karys visada džiaugiasi savo darbo vaisiais, — kalba viršila.

Eilinis Klipa (pats sau): Tai kodėl pulko gydytojas perspėjo būti atsargiems valgant vaisius.

b.

Tikrovė ar fantazija

Du prancūzai, betono darbų specialistai, Lossier ir architektorius Faure-Dujarric, kompetentingiems sluoksniams nesenai pateikė projektą pastatyti ties Paryžium 2000 m aukštumo bokštą, kuris turėtų tarnauti vien tik karo tikslams — priešlėktuvinei Paryžiaus apsaugai. Projekto autoriai tokio bokšto reikalingumą motyvuoja tuo, kad nei artilerija nuo žemės paviršiaus, nei lėktuvų eskadrilės iš aerodromų, esančių žemės paviršiuje, nėra pakankamos priešlėktuvinės apsaugos priemonės. Sostinės apsaugai didelės reikšmės turėtų tokie įtaisai, kurie įgalintų apsaugos artileriją šaudyti iš aukštumos ir taip pat iš aukštumos pasiūsti didesnį skaičių apsaugos lėktuvų. Jau vien tas faktas, kad priešas gali aerodromus apmėtyti dujinėmis bombomis ir tuo pačiu apsumkintų arba net visai sutrukdytų apsaugos lėktuvų (naikintuvų) eskadrilėms pakilti, kalba už tai, kad apsaugos lėktuvai turėtų būti laikomi tokioje vietoje, kur priešų puolimas nebūtų jiems pavojingas. O tokia saugi vietą lėktuvams galėtų suteikti minėtas projektuojamas bokštas.

Pagal pateiktą projektą, bokštas turėtų būti nukirsto kūgio (konuso) pavidalo. Jo skersmuo apačioje turėtų būti 210 m, o sienos 12 m storumo. Šio bokšto viršuje skersmuo turėtų tik 40 m ir sienos būtų atitinkamai plonesnės. Šiame bokšte, tikriausiai, aplinkui šį bokštą, 600, 1300 ir 1800 m aukštumoje turėtų būti įrengtos apskritos aikštelės. Aikštelių spindulys nuo išorinio krašto iki bokšto sienų turėtų būti apie 150 m. Tuo būdu aikštelių skersmuo (diametras), bokštui į viršų siaurėjant, sudarytų 460, 390 ir 360 m. Aikštelės turėtų būti apdengtos nuožulniuoju stogu, kurio išorinis kraštas būtų 30 m aukščiau aikštelės. Taip įtaisytos aikštelės atrodytų kaip ant bokšto užmauti skrituliai, apdengti pusiau praviru lietsargiu. Savaimė suprantama, kad užleisti tokias aikšteles dujomis ar numesti ant jų bombą būtų neįmanoma.

Pastogėse apie 200—300 m aukščiau aikštelių turėtų būti įrengtos raštinės, kareivių ir maisto sandėlių patalpos, įvairios dirbtuvės, meteorologijos stotys ir t. t.

Šiose aikštelėse būtų įrengti aerodromai. Ten taip pat būtų sustatytos priešlėktuvinės apsaugos 105 mm kalibro patrankos, po 100 št. kiekvienoje aikštelėje.

Į aikštelės turėtų būti penki užėjimai: 2 lėktuvams, 3 — žmonėms. Be to, vidury bokšto būtų įrengti spiraliniai laiptai. Bokšto apačioje būtų elektros stotis, teikianti šviesos ir jėgos energiją.

Bokšto pamatų konstrukcija taip apskaičiuota, kad sienų spaudimas persiduotų į išorinę ir vidurinę pusę, o patys pamatai būtų ištisinė (ne žiedinė) apskrita aikštė, kurios skersmuo 400 metrų.

Projekto autoriai smulkiai nurodo iš kokios medžiagos turėtų būti pastatytas bokštas, būtent: pats bokštas iš plieninių griaučių ir portlando cemento, o aikštelių griaučiai iš chromo vario arba chromo nikelio plieno. Statikos ir dinamikos apskaičiavimai padaryti pagal paskutinius tyrinėjimus. Vėjo spaudimas numatytas 250 kg/m² bokšto apačioje ir 500 kg/m² bokšto viršuje. Ant aikštelių pastatytų patrankų atotrunkos spaudimas, jei jomis visomis būtų šaudoma viena kryptimi, apskaičiuota 3600 tonų. Tačiau, turint galvoje didelį bokšto svorį — 10 mil. tonų — šių jėgų veikimas mažai pavojingas. Jos daugiausia bokšto pamatuose tegali sudaryti 1,5 kg/cm² spaudimą. Bokšto ašies nukrypimas nuo statmens, pučiant smarkiame vėjui, gali sudaryti 1,7 m ir apie 1 m kaitinant saulei iš vienos pusės.

Šį bokštą siūloma statyti Yssy-les-Moulineaux, į pietus nuo Paryžiaus.

Kad šis projektas būtų įvykdomas, abejoja ir speciali pačių prancūzų spauda. Jo naudingumas sostinės apsaugai vargu ar gali pateisinti jam pastatyti reikalingas išlaidas. Visas projektas greičiau pasiliks vien dokumentu, liudijančiu kaip žmonės laužo galvas, besirūpindami krašto apsauga.

K. Um.

LATVIJOS KARIUOMENĒS JUBILIATAI

Šiomis dienomis buvo paminėtos kariuomenės štabo viršininko gen. Hartmanio ir tiekimo valdybos viršininko gen. Ruškevičiaus 30 m. karo tarnybos sukaktuvės.

NAUJASIS LATVIJOS KARIUOMENĒS ŠTABO VIRŠININKO PADĖJĖJAS

Šio mėn. 11 d. Latvijos kariuomenės štabo viršininko pirmuoju padėjėju paskirtas pulkininkas Hugo Rozenšteinas, kariuomenės vado gen. Balodžio artimas bendradarbis, gegužės 15—16 d. perversmo organizatorius, pasižymėjęs kovose dėl Latvijos nepriklausomybės.

Plk. Rozenšteinas yra gimęs 1892 m. liepos 11 d. Limbažu miestely. Baigė Rygos miesto realinę mokyklą. Karo tarnybą pradėjo 1914 m. sausio 1 d. rusų 92 pėstininkų pulke kaip savanoris. Didžiojo karo pradžioje baigė Aleksandro karo mokyklą ir 1915 m. vasario 1 d. buvo pakeltas į pirmąjį karininko laipsnį. Iki 1917 m. galo dalyvavo daugely kautynių.

Paskelbus Latvijos nepriklausomybę, plk. Rozenšteinas įstojo į Latvijos kariuomenę. Tarnavo garbingame Kalpako batalione, kuris suvaidino labai žymų vaidmenį kovose su bolševikais, ir dalyvavo kautynėse. 1919 m. sausio 16 d. kautynėse prie Lielaukės jį sunkiai sužeidė. Todėl išėjęs iš ligoninės rikiuotėn nebegrižo, bet buvo paskirtas operacijų skyriaus viršininko padėjėju. 1920 m. rugsėjo 5 d. buvo paskirtas Latvijos karo atstovu Vokietijai, o 1921 m. pradžioje žvalgybos skyriaus viršininku. Paskui baigė vyresniųjų karininkų kursus ir Čekoslovakijos karo akademiją ir buvo operacijų skyriaus viršininkas. Nuo 1933 m. birželio 15 d. ėjo Jelgavos pėstininkų pulko vado pareigas, atlikdamas stažą.

Plk. Rozenšteinas yra apdovanotas Lačplešio ordinu, Trijų Žvaigždžių ordinu, Estijos Nepriklausomybės kryžium, Polonia Restituta ordinu, Suomijos Baltosios Rožės kryžium, Prancūzijos Garbės Legijono kryžium, Lenkijos „Kryž Valecznych“ ir kitais garbės ženklais.

NEDEGAMOSIOS LAKŪNŲ PIRŠTINĖS

Po ilgų bandymų D. Britanijos aviacijos ministerija galutinai nutarė aprūpinti visus lakūnus nedegamomis pirštinėmis, kurios leidžia laikyti rankose net ir raudonai įkaitintą metalinį daiktą. Pirštinės daromos pakankamai minkštos ir lanksčios. Su tokiomis pirštinėmis lakūnams bus lengviau užgesinti prasiždegantį gaisrą, nekalbant jau apie tai, kad jie lengvai galės darbuotis ir prie įkaitintos mašinos. Pirštinės jau užsakytos.

Asbestas (mineralas) pasitaiko Urale, Tirolyje ir kitur. Malamas jis subyra į ilgus lanksčius plaušus, kurie susiskirsto plonais plaukeliais vatos pavidalo. Vartojamas technikoje (garo vamzdžių ir elektros izoliacijoje) ir ugniagesyboje (daromi nedegamieji rūbai ir pirštinės).

NAUJAUSIAS PATOBULINIMAS AVIACIJOJE

Pagrindiniai aviacijos principai nuo pirmųjų lėktuvų išradimo iki šių dienų — tie patys: nešantieji paviršiai — sparnai, traukos aparatai — propeleriai. Bet lėktuvų konstrukcija ir techniški patobulinimai pritaikymas toli pažengė. Paskutinė aviacijos naujiena, kurio, galima spėti, laukia didelė ateitis, yra keturių prancūzų inžinierių išrastas prietaisas.

Naujasis išrastas prietaisas suteikia lėktuvui stabilumą (pastovumą), apsaugo jį nuo sverdinėjimų į šonus, ir nustato jį lėkti tiesiu keliu.

Po ilgų darbų laboratorijose išradėjai prieš pusantų metų pradėjo bandymus su modeliais, o vėliau ir su karo lėktuvais. Bandymai, atlikti dalyvaujant oficialiniams aviacijos ministerijos atstovams, davė puikius rezultatus ir Prancūzijos vyriausybė nupirko šio išradimo patentą.

Išrastojo aparato principai, kiek jie sužinoti, nėra nauji: panaudoti tie patys žiroskopai, gyvsidabrio srovės kontaktoriai, automatiniai kelio korektoriai. Tačiau šių visų principų suderinimas ir techniškas jų realizavimas tikrai vykęs. Pilotas tam tikroje paskirstymo lentoje paspaudžia mygtuką ir lėktuvui suteikiama lėkimo kryptis, kitą mygtuką paspaudus nustatomas skridimo aukštis. Mygtukų pagalba lėktuvas pakyla ir nusileidžia. Kiek tikslus naujasis aparatas galima spręsti iš to, kad automatiškai registruojas būgnas pažymi visus lėktuvo judesius, net 10 kartų silpnesnius, kaip valdant rankomis.

Spėjama, kad šiam aparatui, stabilizuojančiam lėkimą, būsią pritaikytas automatiškas valdymas (vairavimas), kitaip sakant, lėktuvai visokiame ore visomis kryptimis galės skraidyti be lakūno ir atlikti reikalingus uždavinius. Tačiau tai dar ateities dalykas. Naujasis lėktuvo patobulinimas turi tą praktišką reikšmę, kad mažiau patyręs lakūnas galės jį valdyti, kas ypač svarbu, kai reikia skubotai parengti lakūnų kadra.

LENKAI PRIEŠ LATVIUS

„Polska Zbrojna“ labai pasipiktino Latvijos ministro pirmininko Uimano prakalba, kurioje jisai išsireiškė dėl glaudesnio bendradarbiavimo su artimomis valstybėmis (t. y. Estija bei Lietuva) ir didžiosiomis valstybėmis. Savo prakalboje p. Uimanas visai nepaminėjo lenkų kariuomenės, kurios pagalba latviai 1920 m. pradžioje atvadavo iš rusų bolševikų Latgaliją. Laikraštis randa tokį latvių pasielgimą neriterišku. Ta proga primena lenkų kovas „už mūsų laisvę ir jūsų“, Pilsudskio prakalbą Daugpilyje 1920 m. sausio mėn.

Lenkų laikraštis gailisi, kad Latvijos kariai taip greit pamiršo savo taikininkus lenkus, nesiskaito su jų nuopelnais Latvijai.

SUOMIJOS IR ŠVEDIJOS BENDRADARBIAVIMAS

Švedų generalio štabo viršininkas gen. Nigren'as, kuris neseniai lankėsi Lenkijoje, dabar buvo atvykęs į Suomiją, kur išbuvo 10 dienų. Gen. Nigren'as iš pagrindų susipažino su suomių kariuomenės organizacija ir dalyvavo jos manevruose.

Spalių mėn. švedų pulkininkai Erenbergas ir Estrem'as aplankys Suomiją, Estiją ir Latviją. Jie nori susipažinti su Pabaltijo valstybių karo mokyklų organizacija.

Rugsėjo 7 d. į Švediją kelioms dienoms buvo nuvykęs suomių maršalas Mannerheim'as.

Naujieji leidiniai

„LATVIJOS KAREIVIS“ IR MŪSŲ TAUTOS VADO SUKAKTUVĖS

Latvijos kariuomenės dienraštis „Latvijas Kareivis“ bent trijuose numeriuose paminėjo mūsų Tautos Vado Respublikos Prezidento Antano Smetonos sukaktuves, 202 nr. įdėtas jo paveikslas ir plati biografija, 204 nr. aprašomos Tautos Vado sukaktuvių minėjimo iškilmės, o 205 nr. Em. Gr. (kpt. Grapmans), „Latvijas Kareivio“ atstovas, deda savo įspūdžius, patirtus per tas iškilmės. Jis savo straipsnį baigia šiais žodžiais: „Kelios dienos, praleistos Lietuvoje per jos tautines šventes, ne tik įtikino mus, kad Lietuva yra išaugusi vienybės jėga apie savo vadą, bet taip pat ir broliškų tautų draugyste mes esame padarę naują drąsų žingsnį pirmyn“.

MILITARAIS APSKATS. Mėnesinis karo mokslų, tautiškosios minties ir latviškos kultūros laikraštis. 8 (28) nr. 1934 m. rugpjūtis.

Šio latvių kariuomenės laikraščio bendrajame skyriuje rašo: gen. **Kr. Berkis** apie pirmąsias Cėsų kautynes prieš 15 metų, plk. **Liepinš** apie Latgalės divizijos pradžią ir jos pėstininkų pulkų žymesniausias kautynes, **A. apie** Dobelės pulką jo 15 m. sukaktuvių proga. Kpt. **Trinko** straipsny: „Bermonto sutriuškinimas lietuvių karo istorininko nuomone“ nagrinėja pulk. **Bironto** knygą „Bermontininkams Lietuvą užpuolus“ ir duoda kai kurių ištraukų vertimą. Šis straipsnis baigiamas sakytosios knygos įvertinimu: „Knyga savo esminio turinio ir literatūrinės kalbos dėka labai lengvai skaitoma. Knygoje minimi faktai patikrinti, iš ko matyti, jog autorius plk. **Birontas** yra pats buvęs tų laikų įvykių liudytojas ir aktyvus dalyvis. Knyga išleista paprastai, bet estetiškai. Pažymėtina, kad ši knyga yra iš tikrųjų vertingas bermontiados įvykių nušvietimo papildymas. Todėl ji patariama kiekvienam, kuris norėtų su ja arčiau susipažinti“.

Toliau plk. lt. **Ed. Mednis** rašo apie latvių kūrybos darbą ir jo kareivišką apsaugą, **Vold. Reiznieks** apie karišką iniciatyvą, kpt. **R. Jansons** apie kulkosvaidžių gaudomosios ugnies organizavimą, plk. lt. **A. Maurinš** apie raudonosios kariuomenės pėstininkų būrio ir skyriaus puolimą, kpt. **Nikans** apie didesnių jėgų atsiradimą su trukdomosiomis kautynėmis, v. lt. **J. Zilvers** apie mažų jėgų kautynes su stipresniu priešu, kar. pav. **Volis** apie tris karžygiškas gadyne, kar. pav. **J. Burkevics** apie kariuomenės gimnastiką ir sportą, v. lt. **Eglitis** apie kareivių mokymą prie smėlio dėžės, lt. **V. Čirke** apie jūros kariavimo teisę ir ats. plk. **V. Baltinš** apie latvių šaulių pirmtakų pirmąsias kautynes.

Artillerijos skyriuje rašo kpt. **Kalacis** apie artillerijos ir pėstininkų sunkiųjų ginklų šaudymo duomenų grafiką.

Kavalerijos skyriuje tėra tik vienas karo inž. **Bergo** straipsnis apie kariuomenės arklių arklidžių įrengimą.

Technikos skyriuje yra šie straipsniai: inž. **P. Reinhardo** „Koks turi būti moderniškasis lėktuvas“, plk. lt. **Kalkio** „Apie šarvuotų automobilių veikimą žvalgyboje“, kpt. **Millero** „Armijos radio tinklas“ ir vyr. lt. **A. Salminio** „Dalies dujų kampeilis“.

Kronikoje, be kitko, duodamas Lietuvos dragūnų įstatymo turinys.

Spaudos apžvalgoje atpasakojamas „Mūsų Žinyno“ III nr. turinys.

Galvosūkio 35 nr. sprendimas

Vienas takas jungė palapinės: 9—6—3; antras — 2—4; trečias — 7—8—9 ir ketvirtas — 9—5—1 pal.

Pastaba: takai (1—2—3) sudarė statų trikampį, o 4 takas kirto 2-rą taką pusiau.

Gera išsprendė tik: 1) Alf. Šutiny (K), 2) V. Paliušis (K) ir 3) Pr. Kaminskas (K. Rd.).

Galvosūkis Nr. 38

(Vert. 2 tšk.).

Nurodyta kryptimi, praleidžiant vienodą skaičių raidžių, perskaityti karišką posakį

Al. Sicila

Pranešimas

Priimami kandidatai į elektromonterių kursą

Š. m. spalio 1 d. prasidės Švietimo Ministerijos laikomose (Šančiuose, Juozapavičiaus prospektas Nr. 44, pradžios mokyklos Nr. 17 patalpose) vakariniuose elektromonterių darbininkų kursuose mokslas. Kursuose dėstoma bendrojo mokslinio ir specialinio dalykai. Mokslas trunka trejus metus, kuris einamas kasdien nuo 18 ligi 21 val., išskyrus šeštadienius, sekmadienius ir šventadienius su vasaros atostogų pertrauka nuo birželio mėn. 15 d. ligi rugsėjo mėn. 30 d.

I kursą priimami darbininkai, moką rašyti ir skaityti nejaunesni 15 metų amžiaus. Nori kursą lankyti, paduoda prašymus kursų vedėjo vardu nurodytu adresu nuo 18—19 val. ir Kaune, Duonelaičio gt. Nr. 3, b. 1 nuo 8—9 val. ligi rugsėjo mėn. 30 d.

Prie šių kursų veiks ir metalininkų skyrius, jei į šį skyrių susirinks reikiamas kursantų skaičius. Nori stoti į šį skyrių, prašymus paduoda tąja pat tvarka. Prašymuose aiškiai turi būti nurodyta, į kurį kursų skyrių nori stoti. Prašymai gali būti siunčiami ir paštu.

II ir III kurso klausytojams mokslas taip pat prasidės spalio mėn. 1 d. 18 val. Mokesčio už mokslą norma 2 litai per mėnesį.

Klaidų atitaisymas

„Kario“ Nr. 36 psl. 736 įdėto Užulėnio senelio pavardė vietoj Krištopaitis turi būti Krištaponis.

Jau XVI metal gyvuoja „KARYS“

Kas tik vieną „Kario“ numerį gavo pamatyti, tas jau niekad nebesiskyrė su „Kariu“, nes „Karys“ yra įdomus, pigus ir gausiai iliustruotas savaitinis karių laikraštis. Kaina: 12 mėn. — 8 lit., 6 mėn. — 4 lit., 3 mėn. — 2 lit., 1 mėn. — 1 lit.

Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“.